

vergadering **26**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 8 maart 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Gwenny De Vroe, Sofie Joosen, Tinne Rombouts, Alessia Claes, Bart Dochy en Axel Ronse over de evolutie naar een proefdiervrije toekomst in Vlaanderen – 1344 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4	
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Meyrem Almaci, Tine Van den Brande, Mieke Schauvliege en Chris Steenwegen over een versnelde ontwikkeling van alternatieven voor dierproeven – 741 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 3	
Voorstel tot verdaging	5
ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het ethisch gebruik van artificiële intelligentie bij de Vlaamse overheid	5
ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de omschakeling van trappen in de kinderopvang	
ACTUELE VRAAG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de subsidiëring van de kinderopvang en de voorrangsregels die worden toegepast voor de omschakeling naar subsidie voor inkomenstarief	9
ACTUELE VRAAG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de jaarcijfers van hulplijn 1712 en het verontrustend hoge aantal jonge slachtoffers	
ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijging van het aantal oproepen bij hulplijn 1712	
ACTUELE VRAAG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemend aantal oproepen op de hulplijn 1712 over geweld tegen kinderen	16
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wachtlijsten voor personen met een beperking	
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ondersteuning voor mensen met een handicap in prioriteitengroep 3	
ACTUELE VRAAG van Tine van der Vloet aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het perspectiefplan voor personen met een handicap	
ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wachtlijsten voor mensen met een beperking	23

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de nood aan een endometrioseplan	32
ACTUELE VRAAG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het akkoord tussen de natuur- en landbouworganisaties betreffende een nieuw mestactieplan (MAP 7)	35
ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de tijdelijke verhuur van sociale woningen buiten het socialehuurstelsel, naar aanleiding van overlast door krakers in Gent	39
ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het door de Europese Commissie voorgestelde verbod op wagens met verbrandingsmotoren	44
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst en de feedback van de gemeenten	
ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst	47
ACTUELE VRAAG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aangekondigde verzelfstandiging van de Delhaize-warenhuizen en de impact hiervan op de werkgelegenheid	52
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	56
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuurgoederen ter voldoening van de erfbelasting	
– 1507 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	56
Artikelsgewijze bespreking	65
ONTWERP VAN DECREET over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk	
– 1508 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9	
Algemene bespreking	65
Artikelsgewijze bespreking	97
ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen tot gedeeltelijke uitvoering van verordening (EU) 2020/1055 van het Europees Parlement en de Raad van 15 juli 2020 houdende wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1071/2009, (EG) nr. 1072/2009 en (EU) nr. 1024/2012 teneinde ze aan te passen aan ontwikkelingen in de wegvervoersector	
– 1561 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	98
Artikelsgewijze bespreking	98
AANWIJZING van een Vlaamse ombudsman ad interim	98

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuurgoederen ter voldoening van de erfbelasting – 1507 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	99
ONTWERP VAN DECREET over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk – 1508 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9 Aangehouden stemmings Hoofdelijke stemming	99 101
ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen tot gedeeltelijke uitvoering van verordening (EU) 2020/1055 van het Europees Parlement en de Raad van 15 juli 2020 houdende wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1071/2009, (EG) nr. 1072/2009 en (EU) nr. 1024/2012 teneinde ze aan te passen aan ontwikkelingen in de wegvervoersector – 1561 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	101
MOTIE van Els Robeyns en Annick Lambrecht tot besluit van de op 17 februari 2023 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over het gebrek aan controles op onze autokeuringsbedrijven en het mislopen van honderdduizenden euro's overheidsgeld – 1591 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	102
MOTIE van Wim Verheyden, Bart Claes, Carmen Ryheul en Chris Janssens tot besluit van de op 17 februari 2023 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over het gebrek aan controles op onze autokeuringsbedrijven en het mislopen van honderdduizenden euro's overheidsgeld – 1587 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	103
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	103
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	106
Individuele stemmings Vlaamse Volksvertegenwoordigers	106

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Karolien Grosemans: ambtsverplichtingen;

Freya Perdaens, Annabel Tavernier: bevallingsverlof;

Mieke Schauvliege: familieverbindingen;

Roosmarijn Beckers, Maarten De Veuster, Gwenny De Vroe, Sihame El Kaouakibi, An Moerenhout, Gwendolyn Rutten, Stefaan Sintobin, Manuela Van Werde: gezondheidsredenen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Gwenny De Vroe, Sofie Joosen, Tinne Rombouts, Alessia Claes, Bart Dochy en Axel Ronse over de evolutie naar een proefdiervrije toekomst in Vlaanderen – 1344 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Meyrem Almaci, Tine Van den Brande, Mieke Schauvliege en Chris Steenwegen over een versnelde ontwikkeling van alternatieven voor dierproeven – 741 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 3

Voorstel tot verdaging

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, met toepassing van artikel 50, punt 1, a), van het reglement wil ik een graag een wijziging van de agenda vragen, met name de verdaging van het initiatief omtrent dierenwelzijn.

De voorzitter: Het gaat om het voorstel van resolutie waarvan mevrouw De Vroe hoofdindienster is, maar zij is verontschuldigd wegens gezondheidsredenen.

Kan het parlement ermee instemmen dat dit volgende week pas op de agenda komt? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het ethisch gebruik van artificiële intelligentie bij de Vlaamse overheid

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister-president, vorige week was Chuck Robbins te gast in Brussel voor een overleg met de Europese Commissie en de NAVO rond cyberveiligheid en opleiding. Robbins is de CEO van Cisco, een wereldwijde speler op het vlak van netwerkinfrastructuur, cyberveiligheid en kwantumcomputing. Actief in de technologiesector, stond de CEO ook stil bij de meest recente

evoluties over generatieve artificiële intelligentie (AI), waarvan ChatGPT en DALL-E de bekendste voorbeelden zijn. Volgens berichtgeving in De Tijd zei hij ten eerste daarover dat het lang geleden was dat een technologie zo'n grote impact had. Ten tweede zei hij dat de positieve kracht van artificiële intelligentie ook risico's met zich meebrengt, en ten derde dat de overheden sneller op de bal moeten spelen en de risico's en bedreigingen beter moeten kunnen inschatten.

Minister-president, dat zijn natuurlijk geen nieuwe inzichten. Reeds vorig jaar hebben we in het parlement een resolutie goedgekeurd rond artificiële intelligentie. We hebben aan de regering gevraagd om het ethisch gebruik van artificiële intelligentie toe te passen, te stimuleren, en ook te gaan reguleren. We hebben onder meer aan de regering gevraagd om een kader te ontwikkelen voor alle entiteiten van de Vlaamse overheid, zodat zij weten hoe zij artificiële intelligentie op een ethische manier kunnen toepassen. We hebben ook gevraagd om de burger te beschermen wanneer die deel uitmaakt van besluitvorming van artificiële-intelligentietoepassingen, wanneer die een grote of beslissende rol speelt. Van daar mijn vraag aan u, minister-president: hoever staat de regering met het ethisch gebruik van artificiële intelligentie?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer De Roo, artificiële intelligentie biedt inderdaad heel wat mogelijkheden, ook voor de overheid: zowel om haar dienstverlening verder te digitaliseren, alsook om haar eigen processen te optimaliseren. Als je dan naar artificiële intelligentie kijkt, dan moeten we er inderdaad voor zorgen dat we dit op een ethische manier gebruiken. Vorig jaar is er hier in het Vlaams Parlement een resolutie goedgekeurd, en naar aanleiding van die resolutie heeft het Agentschap Digitaal Vlaanderen een competentiecentrum inzake artificiële intelligentie opgericht dat de Vlaamse overheden actief begeleidt en bijstaat in het juiste gebruik van artificiële intelligentie.

Dat competentiecentrum onderzoekt momenteel welke gemeenschappelijke afspraken rond AI binnen de Vlaamse overheid kunnen worden gemaakt. Dat centrum doet dat niet alleen. Het inspireert zich bijvoorbeeld op het juridisch-ethisch toetsingskader dat de Nederlandse Rijksoverheid recent heeft ontwikkeld. Ook dat is dus input voor dat competentiecentrum. Maar ook vanuit de Europese AI Act en de interbestuurlijke samenwerking binnen het AI 4 Belgium-consortium worden in samenspraak verdere richtlijnen uitgewerkt. Het agentschap wordt hierbij gesteund door de ruime expertise en ervaring van het Vlaams Kenniscentrum Data & Maatschappij. Dat kenniscentrum is gefinancierd binnen het beleidsplan 'Artificiële Intelligentie' dat op 22 maart 2019 door de Vlaamse Regering is goedgekeurd. Dus ik zou zeggen: 'work in progress'.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister-president, dank u voor uw antwoord. Vlaanderen investeert tientallen miljoenen euro's in digitalisering. Artificiële intelligentie is daar onlosmakelijk mee verbonden. Er is ook een apart beleidsplan rond artificiële intelligentie. Dat is terecht. Met die technologie kan de overheid bijvoorbeeld een betere inschatting maken als er rampen aankomen, kunnen wij de productiviteit van onze bedrijven verhogen, kunnen wij onze verkeersstromen en verkeersinfrastructuur efficiënter organiseren, en ook het onderhoud van het openbaar domein, en ga zo maar door.

We leveren al belangrijke inspanningen om de bedrijven mee te krijgen. Maar het is natuurlijk ook zaak om de burger mee te krijgen. De burgers tonen jaar na jaar via de Digimeter aan dat ze te weinig vertrouwen hebben in technologie en voor een stuk ook in de overheid. Als we meer positieve artificiële-intelligentieprojecten in de kijker kunnen zetten, kunnen we de burger meekrijgen.

Minister-president, hoe wilt u de burger meekrijgen met artificiële intelligentie in Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Stel, wij geven aan het momenteel razend populaire ChatGPT de opdracht om een sluitend stikstofakkoord te schrijven. ChatGPT zal dat, zonder probleem, voor ons doen. Maar wij willen toch dat het stikstofakkoord dat ChatGPT voor ons zal schrijven – bij gebrek aan een Vlaamse Regering, die dat blijkbaar niet kan – toch ethisch verantwoord, fair en verantwoord is? Dus is een solide, ethisch kader voor de ontwikkeling van artificiële intelligentie cruciaal. Vooruit hamert daar al jaren op. Er is gelukkig het Kenniscentrum Data & Maatschappij om dat voor ons te doen. Essentieel in de ontwikkeling van dat ethisch kader is dat er een strategie is en dat de middelen er zijn opdat deze strategie kan worden toegepast. Zijn die strategie en die middelen er niet, dan heeft het geen zin om abstracte principes op te lijsten.

Minister-president, wat zult u doen om dat centrum, waarnaar u zelf verwijst, een langetermijnvisie en voldoende middelen te geven om ons daarin te begeleiden? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): In de ogen van Vooruit kan artificiële intelligentie misschien het stikstofkader oplossen, maar anderzijds moeten we ervoor opletten dat artificiële intelligentie niet verstikkend gaat werken. Als we alles rond artificiële intelligentie in regeltjes willen gieten, zullen de burgers nog meer schrik krijgen. Zij zullen zeggen: "Oei, we moeten opletten voor artificiële intelligentie." Ik wil dus vragen om meer te werken aan een positieve boodschap. Het mag niet verstikkend werken voor onze toekomstige technologie. Wij moeten meer bekijken welke voorbeelden rond artificiële intelligentie en technologie, enzovoort, wij kunnen geven vanuit de Vlaamse overheid, via onze strategische onderzoekscentra, zodanig dat de burger het gewoon wordt en er geen schrik meer van heeft.

Minister-president, mijn vraag sluit aan bij die van collega De Roo: hoe zullen we ervoor zorgen dat we dat op een positieve manier benadrukken in onze communicatie? *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik merk bij de collega's van Vooruit veel optimisme met betrekking tot de mogelijkheden van artificiële intelligentie in het beleid. Ik moet zeggen dat ik dat optimisme deel. Ik weet niet of we het stikstofakkoord meteen zullen oplossen. Ik heb vorige week al eens geprobeerd om een aantal parlementaire tussenkomsten voor te bereiden via ChatGPT. Ik kan zeggen dat dat op veel vlakken een vooruitgang is, inderdaad. *(Opmerkingen en gelach bij Vooruit)*

Als we het ambitieniveau eventjes naar beneden trekken, heb ik een suggestie voor u, minister-president. En dan heb ik het over meer mensen aan het werk krijgen. De link met artificiële intelligentie is misschien niet meteen duidelijk. Maar VDAB heeft al aangekondigd voortrekker te willen worden in het toepassen van artificiële intelligentie. Om het in mensentaal te zeggen: artificiële intelligentie kan ons enorm helpen om jobs te zoeken die echt gemaakt zijn voor mensen, niet zomaar via een checklist, maar door te bekijken wat mensen kunnen, wat hun potentieel is, wat ze in het verleden hebben gedaan en wat ze in de toekomst willen doen. Zo kunnen we hun passende jobs op maat voorschrijven.

Minister-president, hoe gaat u artificiële intelligentie nog meer inzetten bij VDAB, om ervoor te zorgen dat we tot meer mensen komen die aan het werk zijn in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, collega's, voor de grote interesse in artificiële intelligentie.

Hoe kunnen we de burgers meekrijgen? Ik denk dat, wanneer we over artificiële intelligentie spreken, we ook spreken over big data, over vertrouwen van 'data-sharing', en dan kom ik terug bij het Datanutsbedrijf. Dat is, denk ik, dus het vehikel.

Op dit moment zijn er, wat de Vlaamse overheid betreft, nog geen toepassingen bij de burger die op artificiële intelligentie gebaseerd zijn. Op het moment dat die eerste toepassingen eraan komen en ook in de praktijk neergezet worden, moet daar een communicatiecampagne mee gepaard. Maar het Datanutsbedrijf moet dus mee voor het vertrouwen daarin zorgen.

Mevrouw Segers, ik heb in mijn antwoord juist gezegd dat we al een actieplan hebben in de Vlaamse Regering sinds 2019, dat er enorme fondsen vanuit Vlaamse Veerkracht naar artificiële intelligentie binnen de Vlaamse overheid gaan. Dus u wordt op uw wenken bediend.

En mijnheer Vande Reyde, wat betreft toepassingen bij VDAB zou ik zeggen: zo veel mogelijk, maar niet alleen bij VDAB, ook bij andere administraties in de Vlaamse overheid. Want ik denk dat we daarmee veel processen stukken efficiënter kunnen maken. En ook – en dat is misschien nog nieuw in het debat – beleidsinformatie kunnen we efficiënter maken, gebaseerd op veel meer data, zodanig dat we misschien inderdaad een stikstofakkoord kunnen maken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Collega's, laat ons vooral niet denken dat artificiële intelligentie onze politieke besluitvorming zal overnemen. Ze kan ze hoogstens mee ondersteunen, maar ze zal ze niet overnemen. En we moeten evolueren naar een Vlaanderen waarbij de vandaag onwetende burger eigenlijk een kritische burger wordt, die met die technologie durft om te gaan en dat vertrouwen in de overheid durft te hebben. Als overheid moeten we daarom ook waken over het 'mens zijn', moeten we ethisch principes toepassen.

Minister-president, ik heb u in uw antwoord onder andere het competentiecentrum horen noemen, onder andere ons Kenniscentrum Data & Maatschappij, dat we ten volle moeten ondersteunen. Maar we moeten er vooral voor zorgen dat we duidelijkheid geven aan burgers, dat we transparant zijn over welke toepassingen gebruikmaken van artificiële intelligentie, en dat we positieve voorbeelden in de kijker durven te zetten. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de omschakeling van trappen in de kinderopvang

ACTUELE VRAAG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de subsidiëring van de kinderopvang en de voorrangsregels die worden toegepast voor de omschakeling naar subsidie voor inkomenstarief

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u hebt bij de vorige Septemberverklaring aangekondigd dat er, tot op zekere hoogte, een gelijkschakeling zou komen van subsidietrappen in de kinderopvang. Eindelijk.

Dat is een technisch woord, die subsidietrappen – trap 0, trap 1, trap 2, trap 3 –, maar dat verbergt heel veel. In een kinderopvang als de onze, waar er een heel kleine winstmarge is en je dus eigenlijk moeilijk kunt overleven, is dat het verschil tussen overleven als kinderopvangorganisator of niet. Dat betekent een ietwat leefbaar loon als kinderdagverblijfbegeleider, of niet. Dat betekent als ouder gemakkelijk 50 euro per dag moeten betalen, nog extra hoge kosten wanneer je kindje ziek is, extra kosten voor eten en pampers erbij. Dat betekent dus eigenlijk het verschil tussen kinderopvang voor rijke mensen of geen kinderopvang.

Trappen 0 en 1 zijn eigenlijk alleen leefbaar voor organisatoren, want er zijn ook organisatoren daar die het anders doen. Maar die hebben echt het water aan de lippen wanneer ze ofwel hun kinderbegeleiders verplicht heel slechte voorwaarden geven, ofwel hun ouders heel hoge prijzen opleggen. En anders komen ze zelf heel zwaar in de problemen. En de kinderopvang wil eigenlijk massaal iets heel simpels: dat trap 2 de norm wordt.

U knikt, ik ben blij dat we het daarover eens zijn. U gaat nu ook met de regering wat meer geld geven aan trap 2B. Dat is weer een technisch punt, maar dat wordt nu dus een trap 2. Dat is aangekondigd, dat is nieuw beleid. Het was wel al beloofd tijdens de regering-Peeters II, maar we zijn blij dat het gebeurt.

Maar, minister, het is hoog tijd voor meer. Trap 2 moet gewoon voor iedereen de norm worden, en dat is een algemeen gedragen vraag in de kinderopvang. De kinderopvang snakt naar een algemene overschakeling van die onleefbare trappen 0 en 1, naar trap 2.

En ze snakken trouwens ook naar trap 3, want die trap betekent iets heel simpels. Trap 3 betekent niet gewoon dat ze een plek hebben, maar betekent ook dat gezinnen worden geholpen. Het betekent: gezinnen met kinderen met een handicap, met ouders met een zware ziekte, of met kinderen in armoede hun eerste stap geven naar leefbaar kunnen leven en zichzelf ontplooiën voor het leven.

Minister, ik ben dus heel benieuwd hoe het daarmee zit. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ook het Vlaams Belang heeft al meermaals de financiële ongelijkheid, het gebrek aan waardering en de hoge werkdruk in de kinderopvang aangekaart. Die sector, die zich steeds doorheen elke crisis heeft geploeterd, die al jaren schitterend werk levert en al jaren het beste van zichzelf geeft, is vandaag uitgeblust. Ze zien het niet meer zitten. Dat blijkt ook uit mails die de leden van de commissie Welzijn haast wekelijks

krijgen, schrijnende mails, maar ook noodkreten van kinderopvanginitiatieven in trap 0 en trap 1 die u, minister, om hulp smeken omdat ze vrezen dat ze het einde van de maand of het einde van het jaar niet gaan halen indien die subsidies niet substantieel worden verhoogd.

Om daaraan tegemoet te komen, hebt u recent een oproep gelanceerd om in te stappen in bijkomende IKT-plaatsen (inkomenstarief). Is dat een stap in de goede richting? Ja, dat heb ik u al bevestigd. Is dat voldoende? Neen, u weet ook dat wij dat niet voldoende vinden, want we hebben natuurlijk nood aan een volledige hervorming van de sector, waarin elke plaats voor elk kind inkomensgerelateerd is, zodat elke ouder betaalt volgens het inkomen.

De huidige ongelijkheid die momenteel nog altijd in de sector heerst, moet worden weggewerkt. Om u een voorbeeld te geven – collega Groothedde had het ook al over de trappen 0, 1 en 2 –: trap 0 krijgt niks per maand, trap 1 krijgt een bedrag van ongeveer 116 euro per maand en trap 2 krijgt ongeveer 1200 euro per maand. Dat is een substantieel verschil.

Wij zijn vorige week ook met de commissie naar Finland geweest, en daar kregen wij het goede nieuws dat elk kinderdagverblijf inkomensgerelateerd werkt, en dat zij daar een cheque krijgen van 1400 euro per maand per kind. Dat is dus 1400 euro per maand per kind in Finland, hier zitten we bij trap 1 aan 116 euro en bij trap 2 aan 1200 euro per maand.

Minister, u hebt nu die oproep gelanceerd, maar hoeveel extra inkomensgerelateerde plaatsen denkt u te kunnen creëren? Hoeveel extra plaatsen zullen er nog overschieten na de toepassing van de voorrangsgroepen die u toepast? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Ik wil eerst mijn welgemeende felicitaties overbrengen aan alle vrouwen hier aanwezig wegens de Internationale Vrouwendag. (*Applaus*)

8 maart is ook de dag waarop mijn echtgenoot Kris 57 jaar oud wordt, dus ook aan hem een oprechte felicitatie. (*Applaus*)

Dat is elk jaar op dezelfde dag. 's Morgens is het dus een beetje moeilijk wie er nu wie feliciteert, en het gevolg daarvan is dat er niemand pistolets haalt.

De voorzitter: Hebt u nog details uit uw privéleven?

Minister Hilde Crevits: Neen, maar starten met 'good vibes' kan misschien geen kwaad.

Collega's, bedankt voor de vragen. We zijn inderdaad met een grote oefening bezig in onze Vlaamse kinderopvang.

Ik zal misschien starten met de vraag van collega Malfroot. We hebben een tijdje geleden een oproep gelanceerd naar kinderdagverblijven die willen overschakelen van trap 0 naar 1. Daar is vrij intensief op gereageerd. Het resultaat daarvan is dat 2995 initiatieven de overstap willen maken van 0 naar 1. Dat is op zich goed, maar dat betekent dat er nog 7600 initiatieven zijn die niet gevraagd hebben om die overstap te maken. Ik moet één iets erbij vertellen: er zijn een aantal aanvragen die te laat waren. Dat zijn dus initiatieven die de overstap wel wilden maken, maar het niet of pas te laat gezien hadden. Omdat ik eigenlijk jullie mening ben toegedaan dat elk initiatief die de overstap wil maken, dat moet kunnen doen, hebben we beslist om een aanvullende oproep te doen.

Dus samengevat: na de eerste oproep gaan 2995 initiatieven van trap 0 naar trap 1. We geven een aanvullende mogelijkheid aan zij die te laat waren om toch nog gehonoreerd te worden. Maar dat neemt niet weg dat er nog een aantal initiatieven overblijven in trap 0, die ook de keuze maken om in trap 0 te blijven. Dat is fase nummer 1.

Fase nummer 2 is nu ook gestart. Sinds vorige week hebben we de oproep opengezet om van trap 1 naar trap 2 te gaan. Collega Groothedde, ik denk dat u dat ook een heel goede zaak vindt, maar de verschillende subsidiëring in trap 2A en trap 2B is afgeschaft, we hebben er komaf mee gemaakt. Ik vind dat een uitstekende zaak. Elk initiatief dat nu in trap 2 zit, wordt dus gelijk gesubsidieerd.

Collega Malfroot had terecht een probleem gesignaleerd rond die initiatieven die gemixt waren, die dus eigenlijk een beetje in de moeilijkheden kwamen doordat trap 2B meteen ook trap 2A is geworden. Dus vandaar dat we in die tweede oproep nu, om beter gefinancierd te worden, van trap 1 naar trap 2, absolute prioriteit geven aan de IKT-mix, zoals dat heet, voor 75 procent van de plaatsen.

Er is een voorafname voor de grote steden, dat weten jullie. We hebben in totaal nu een budget van ruim 33 miljoen euro voorzien. Zo'n 10 miljoen euro daarvan gaat naar Brussel, Antwerpen en Gent. 15 procent gaat naar Antwerpen, 10 procent naar Brussel, 5 procent naar Gent. De oproep staat open tot eind maart en de rest van het budget – dat is zo'n 23 miljoen euro – staat open voor de hele resterende groep.

Ik heb op dit ogenblik nog geen zicht op hoeveel aanvragen er zullen zijn. Als ik nu de budgetten bekijk, dan hebben we budget voor zo'n drieduizend overstappers van trap 1 naar trap 2. Er zijn er in totaal 15.500, maar we zullen zien hoeveel dat er zijn. Ik heb ook bij trap 0 naar trap 1 een aanvullende oproep laten komen, we zullen nu zien hoeveel de overstap van trap 1 naar 2 vragen. En ik heb me in het verleden al geëngageerd om, als er veel meer vragen zijn dan budget, dan ook terug naar de regering te gaan om te kijken op welke manier we daar soelaas aan kunnen bieden.

Sommigen zeggen dat je iedereen absoluut naar trap 2 moet laten gaan. Maar mijn conclusie is dat we aan de hand van het aantal aanvragen zien dat niet iedereen de aanvraag doet om van trap 0 naar trap 1 te gaan. Er is dus ook nog vraag om in trap 0 te blijven. Ik zal nu zien hoeveel aanvragen er zijn om van trap 1 naar de beter gesubsidieerde trap 2 over te stappen. En zodra ik daar nieuws over heb, zullen jullie dat krijgen. De oproep staat open tot eind maart, dus dan zullen we al zicht hebben op het aantal aanvragen en de nodige budgetten. Dank u wel. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik wil onder andere verdergaan op die trap 2 en trap 3, wat dat betekent voor ouders. Maar misschien moeten we toch ook even terugkomen op de kinderdagverblijven die ervoor kiezen om in trap 0 te blijven.

Daar is een groep bij die het heel moeilijk heeft om mensen te vinden die genoeg Nederlands spreken. Dat is uiteraard bijvoorbeeld in Brussel het geval, waar er een zeer zware concurrentie is met het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE), waar er eigenlijk betere voorwaarden zijn voor kinderbegeleiders. Daar is het ook heel moeilijk om mensen naar die Nederlandstalige kinderopvang te krijgen, om te eisen dat ze een taal leren, bovendien eigenlijk minder betaald, met minder goede voorwaarden, in zwaardere werkomstandigheden. Dat is een zeer zwaar probleem. We vragen al jaren 'training on the job'.

Maar er is ook een groep kinderdagverblijven die niet wil overschakelen. En dat zijn de zeer grote internationale groepen die gaan voor kinderopvang als winst. En, minister, in Frankrijk is daar een aantal jaar geleden de deur voor opengezet. We hebben gezien wat er dan gebeurt. De subsidiestromen van de belastingbetaler die daarvoor betaalt, die gaan regelrecht naar de zakken van aandeelhouders in het buitenland. En die groepen kiezen in België bij Kind en Gezin specifiek voor de trappen 0 en 1, en die willen niet hoger gesubsidieerd worden. Hoe gaat u ervoor zorgen dat er in de kinderopvang in ons land niet iets gebeurt zoals met de Orpea's van deze wereld?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik apprecieer dat u de nodige inspanningen doet voor de sector. Maar ik ben wel bezorgd, want uiteindelijk blijkt uit de cijfers dat nog altijd 20 procent van de totale kinderopvang, van het aantal kinderdagverblijven, niet inkomensgerelateerd kan werken. Dat wil zeggen dat zij op dit ogenblik nog altijd in een financieel onhoudbare situatie zitten, en dat wil ook zeggen dat de ouders op dit ogenblik nog altijd geen gebruik kunnen maken van die inkomensgerelateerde opvang.

Nu heb ik er de cijfers eens bij genomen: wij zitten in totaal aan 94.681 plaatsen, waarvan er nu 22.481 nog altijd niet-IKT-gefinancierd zijn.

U zei daarnet dat u eventueel naar de regering zou gaan mocht blijken dat er extra geld nodig zal zijn, maar ik vrees ook dat u dat echt zult moeten doen. Met de financiering die nu is voorzien, met de 33 miljoen euro die u nu hebt, gaat u dat niet kunnen redden.

Minister, ik zou er echt willen op aandringen om ervoor te zorgen dat elk kind in de opvang evenveel waard is. Wanneer gaat elk kinderdagverblijf dat IKT-tarief krijgen? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, en ook de collega's voor de vragen. De inspanning die gebeurt, die 33 miljoen euro, is een belangrijke inspanning, zowel voor de verloning van onze kinderbegeleiders als voor de financiële leefbaarheid in onze sector, twee zaken waar we met de N-VA toch ook belang aan hechten. Het feit dat u die zogenoemde IKT-mix – van trap 1 en trap 2 – prioritair meeneemt, is voor ons echt belangrijk, want die zitten echt in de miserie. Personeel betalen op trap 2, maar inkomsten op trap 1, dat maakt het echt onleefbaar.

Maar ik wil toch nog twee zaken onder de aandacht brengen, minister. Eén: het gelijk speelveld tussen alle vormen van opvang, zowel zelfstandige als niet-zelfstandige, meer de openbare sector, gezinsopvang en groepsopvang. Ik denk dat we echt moeten kijken hoe we kunnen zorgen dat die financiële leefbaarheid, ook naar voorwaarden, op dezelfde manier is georganiseerd. En vandaar ook mijn vraag: in de begroting was opgenomen dat we een plan gingen ontwikkelen voor de onthaalouders en ook het nepstatuut – ik zal het zo maar noemen, het sui-generisstatuut – met de federale overheid gingen herbekijken. Hoeveel staan we daarmee? Want ook die opvang, de onthaalouder, hebben we nodig om voldoende plaatsen te kunnen organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Wij hebben altijd gepleit voor een gelijk speelveld. Ik denk dat het heel belangrijk is dat iedereen dezelfde kansen krijgt. Maar dat moet inderdaad wel een vrije keuze zijn. Er zullen altijd initiatieven zijn die toch niet kiezen voor die extra subsidiëring. Maar het is alleszins goed dat er

92 miljoen euro extra in de begroting is vrijgemaakt. Zo kunnen we de basis-subsidie verhogen, zorgen we ervoor dat we van trap 2B naar trap 2A gaan en natuurlijk ook dat er drieduizend plaatsen in trap 1 kunnen kiezen om naar trap 2 te gaan.

Maar inderdaad, drieduizend plaatsen: ik verwacht ook dat dat niet voldoende zal zijn. Ik ben gisteren nog een kinderdagverblijf gaan bezoeken en ik hoorde op het terrein toch ook dezelfde signalen. Ik denk dat heel wat initiatieven het kopje nog juist boven water kunnen houden. Zij moeten de kans krijgen om naar inkomensgerelateerde kinderopvang te evolueren.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, het is vandaag 8 maart. Het is vandaag internationale dag van de strijd voor vrouwenrechten. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe belangrijk een betaalbare, kwaliteitsvolle kinderopvang met deftig betaalde kinderbegeleiders is voor de rechten en de emancipatie van vrouwen. Dat is ook een van de belangrijkste eisen waarvoor de vrouwen die vandaag actie voeren, op straat komen.

We hebben het er in het parlement al een paar keer over gehad: als de kinderopvang in crisis is, zijn het voornamelijk de vrouwen die daar de prijs voor betalen. Het zijn de moeders die zich genoodzaakt voelen om thuis te blijven en de zorg voor de kinderen op te nemen; maar het zijn ook de kinderbegeleiders die onderbetaald worden en uitvallen omwille van een te hoge werkdruk.

Minister, er moet echt een oplossing komen voor de crisis in de kinderopvang. De tribune zit hier opnieuw vol met ouders en vrouwenorganisaties om te vragen dat die crisis opgelost wordt. De kinderbegeleiders gaan vrijdag opnieuw in staking, om te vragen dat de crisis in de kinderopvang opgelost wordt. Het is echt tijd, minister, om af te stappen van de kleine muizenstapjes die u neemt en eindelijk de crisis volop op te lossen, te zorgen voor een plaats voor elk kind en voor deftig betaalde kinderbegeleiders. *(Applaus bij de PVDA en op de publiektribune)*

De voorzitter: Mag ik aan de mensen op de tribune vragen om niet te applaudiseren, alsjeblieft? Dank u wel.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, dit jaar worden er in de kinderopvang-sector reuzenstappen gezet. Collega Vandecasteele: reuzenstappen en geen muizenstappen. Als ik denk aan de verhoging van de basissubsidie, als ik denk aan de overstap van trap 0 naar trap 1, als ik denk aan de oproep om over te stappen van trap 1 naar trap 2, en als ik denk aan de gelijkstelling van trap 2B naar trap 2A: dan zijn dat allemaal reuzenstappen. Reuzenstappen die een enorm effect hebben, zowel voor de initiatieven zelf als voor de mensen die er werken. Want zij zullen een betere verloning krijgen. En roepen we hier niet elke week over de aantrekkelijkheid van de sector? Collega's, dat zijn maatregelen die de aantrekkelijkheid van de sector inderdaad bevorderen.

Minister, in de commissie hebben we ook al wel de bekommernis geuit over die gemengde initiatieven. Ik ben heel tevreden dat u in de tweede oproep nu voorrang zult geven aan die gemengde initiatieven, want daar deden zich anders toch specifieke problemen voor. Op termijn denk ik dat we het allemaal logisch vinden dat ouders een beroep zouden kunnen doen, allemaal, op de inkomensgerelateerde opvang. Vandaar mijn vraag, minister: als er meer vragen zijn dan het voorziene budget kan waarmaken, kunt u dan toch blijven bepleiten dat er ook meer plaatsen gehonoreerd kunnen worden? *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, extra inkomensgerelateerde plaatsen, daar kunnen we uiteraard niet tegen zijn. Dat is een goede zaak. Maar het mag daar wel niet bij blijven. Ook de inzet op kwaliteit is nodig. Laat ons nu toch niet opnieuw dezelfde fout maken als in het verleden, waarbij vooral op extra plaatsen ingezet is, zonder aan de kwaliteit te denken. Die fout is al gemaakt. En ik blijf dan echt op mijn honger zitten.

Waar blijven die extra inspanningen om de sector te versterken? Waar blijven de inspanningen om de ratio naar beneden te halen, om ervoor te zorgen dat er minder kinderen per begeleider kunnen zijn in de kinderopvang? Waar blijven de inspanningen om het personeel een deftig loon en deftige arbeidsomstandigheden te kunnen geven? Als we daar niet toe komen, dan zullen we de crisis nooit kunnen oplossen in de kinderopvang. Wij vragen daar nu al maanden om. Wij vragen daar al jaren om. Er is hier elke week aandacht voor, terecht, ook in de tribune. En ik moet eerlijk zeggen: ik maak me daar nog meer dan ooit zorgen over.

Toen ik gisteren het schouwspel zag, vroeg ik me af wat deze regering in de lappenmand – is er nog een regering? – nog zal veranderen in de komende maanden. En daarom een oproep, heel gemeend: los die problemen binnen de regering nu eindelijk op, want er zijn nog heel veel grote maatschappelijke uitdagingen die een oplossing nodig hebben. Wij verwachten die oplossingen. Los het op, zodat er ook voor de kinderopvang oplossingen kunnen zijn, en de crisis eindelijk opgelost geraakt. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal starten met collega Anaf. U hebt me waarschijnlijk niet goed begrepen, maar die 100 miljoen euro die geïnvesteerd wordt, is net bedoeld om bestaande initiatieven te versterken. Ik heb het net uitgelegd. We gaan voor initiatieven van trap 0 naar trap 1, van trap 1 naar trap 2. Trap 2 betekent: betere verloning voor heel wat medewerkers, betere verloning, betere eisen, meer kwalitatieve voorwaarden, dus net geen inzet op alleen maar uitbreiding, maar net inzet op het versterken van we vandaag hebben. *(Applaus bij de meerderheid)*

Ten tweede, ik heb het al een paar keer gezegd, collega's, en in het bijzonder collega Schryvers, maar ik wil het nog eens herhalen: we hebben nu budget. Niet dat u het niet mag vragen, maar in de herhaling dringt dat een beetje meer door bij iedereen. We hebben nu budget voorzien om drieduizend plaatsen om te schakelen van trap 1 naar trap 2. Ik heb van in den beginne gezegd dat, als dit budget te weinig zou zijn, ik opnieuw naar de regering zou gaan. En de regering zal er dan samen opnieuw een uitspraak over moeten doen. Maar het is ook mijn vraag dat zoveel mogelijk initiatieven naar trap 2 gaan.

Alleen, collega's, zie ik dat, in de oefening om van trap 0 naar trap 1 te gaan, niet iedereen de vraag stelt. Wij zitten op 23 maart opnieuw samen met de sector. Ik zal het bespreken met de sector, en vragen hoe het komt dat sommige de overstap van trap 0 naar trap 1 niet maken. Collega Groothedde, ik kan u in die zin geruststellen: als je niet van trap 0 naar trap 1 wilt gaan, kun je ook niet met subsidies weglopen, want je krijgt er geen. Dat is een gegeven, eigenlijk.

Sowieso moeten we de balans maken tussen capaciteit, meer plaatsen, of betere plaatsen. De oefening die we nu doen, is de kwaliteit verbeteren. Ik hoop echt – en dat is misschien atypisch – dat er heel veel aanvragen zijn om van trap 1 naar trap 2 te gaan. We zullen daar eind maart meer informatie over hebben.

Collega Daniëls, dat gelijke speelveld, daar ben ik het absoluut mee eens. Dat is de reden waarom we dat stappenplan hebben. We hebben trouwens, collega's, om op die actuele vraag te antwoorden – maar jullie weten dat –, met de Vlaamse Regering een heel uitgebreid plan, met allemaal stappen die gezet moeten worden. Dat is, collega's, voor zij die twijfelen, al beslist. Dat zit nu in uitvoering, en ik hou me heel consequent aan de timing die we afgesproken hebben.

Collega Daniëls, wat de onthaalouders betreft: er is een heel concrete vraag om hen te laten overstappen naar het werknemersstatuut. Ik bereid daar ook een besluit voor voor de Vlaamse Regering. Het zal uiteindelijk ook budgettaire consequenties hebben, maar ik ben het met u eens dat we de onthaalouders moeten versterken, zowel kwalitatief als kwantitatief. U weet dat de Nationale Arbeidsraad (NAR) daar ook een advies over uitgebracht heeft. Daar zijn we ook aan aan het werken.

Collega Saeys, u was ook bezorgd over de budgetten. Ik ben heel blij dat u dat zegt. Dan ga ik er uiteraard van uit dat uw partij mij ook zal steunen als er budgetten te kort zijn.

Collega Vandecasteele, we zijn het soms oneens, maar ik erken dat de kinderopvang een zeer belangrijk instrument is, ook voor vrouwen om aan de slag te kunnen blijven, maar ook voor mannen om aan de slag te kunnen zijn. Voor mij is het echt belangrijk dat we stappen kunnen zetten naar de instroom, waar de kinderopvang vandaag heel kwetsbaar in is. Dat betekent: meer mensen overtuigen om in de job te stappen. Collega's, een van de grote knelpunten daar was dat als mensen in de job stappen, bestaande mensen de nieuwe mensen moeten opleiden. Daarom hebben we nu een nieuw instrument, waarbij er budgetten voorzien worden om te coachen. Dat is nu sinds een paar maanden in voege. Ik hoop dat dit ook een succes wordt, dat we zo meer mensen kunnen aantrekken. Maar het is een en-en-verhaal.

Tot slot, wat betreft de ratio, ik heb het al een aantal keren gezegd: de commissie heeft me gevraagd om die benchmarking te doen. Ik hoop dat die snel afgerond kan worden en dat we daar vervolgens een beslissing in kunnen nemen.

Ik zag trouwens rond de hele problematiek, ik denk vorige week – want de dagen en de weken gaan snel –, een aantal schepenen van grotere steden en kleinere gemeenten. We hebben nog eens de hele cascade aan problemen overlopen, want alles hangt aan alles. Maar het was een constructief gesprek, en ik stel vast: ook al zijn er soms pittige reacties van de ene overheid naar de andere, iedereen is wel mee aan het zoeken om de juiste cadans te hebben om de kinderopvang in Vlaanderen kwalitatief te versterken. Ik zal me daar hopelijk nog heel lang voor kunnen inspannen. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, wat u zegt over subsidies, is niet helemaal waar. Ik heb hier een tarievenblad van een kinderopvang, heel dicht bij mijn woonplaats trouwens: 55 euro per dag met nog een heleboel kosten erbij. Die geven een overzicht van elke aftrek die je Vlaams en Belgisch kunt krijgen. Daar gaat heel erg veel belastinggeld naartoe. Dat is een regelrechte subsidiëring van net die mensen die mogelijk niet willen overstappen. Maar bon, ik heb u horen pleiten voor een gelijk speelveld: heel graag, ook graag een voorwaarde. Laten we dat gelijk speelveld inderdaad ook maken voor vrouwen, ook voor vrouwen in de kinderopvang zodat zij internationaal op hetzelfde niveau kunnen werken als mensen in de kinderopvang in andere landen die voor vier of vijf kinderen per persoon moeten zorgen. Laten we ervoor zorgen dat dat ook geldt voor vrouwen, dat elke vrouw een plek in de kinderopvang kan krijgen, ook kwetsbare vrouwen, ook vrouwen met een handicap, ook vrouwen die een kindje hebben dat zwaar ziek is, dat dat betaalbaar blijft voor hen. Op dit moment

moeten we daarvoor naar trap 3. U wilt een regering met ambities. Dan moet u ze hier waarmaken. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, voor het Vlaams Belang, maar ook voor de sector is het helaas nog altijd duidelijk dat u niet snapt in welke financieel moeilijke en emotionele omstandigheden de onthaalouders in een slecht statuut of de kinderbegeleiders nu moeten werken. De wijze waarop zij moeten ploeteren om te voldoen aan die hoge kwaliteit, de strenge vereisten en dat met die minieme ondersteuning, is u onvoldoende bekend. Ik weet dat u veel ontroerende woorden gebruikt, maar de effectieve daden blijven tot op vandaag uit. De fundamentele investeringen die moeten gebeuren, zijn er nog altijd niet. U laat nog altijd heel veel initiatieven in de steek omdat zij op dit moment of bij die vorige oproepen niet in aanmerking kwamen en ook nu buiten de boot zullen vallen. Zij zullen nu nog altijd niet in aanmerking komen en zij voelen zich uitgesloten. Minister, als u de opvanginitiatieven vandaag een evaluatie zou laten doen van uw beleidsvoerend vermogen, dan zouden zij zeggen dat u samen met uw ruziemaakende regering vierkant gebuisd bent, hoe jammer dat ook is. Dat nadat minister-president Jambon beweert dat hij centen heeft om de ratio te verlagen, maar ook om dat geld nu te investeren waar het nodig is. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de jaarcijfers van hulplijn 1712 en het verontrustend hoge aantal jonge slachtoffers

ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijging van het aantal oproepen bij hulplijn 1712

ACTUELE VRAAG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemend aantal oproepen op de hulplijn 1712 over geweld tegen kinderen

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Collega's, minister, 1712 kennen wij als de professionele hulplijn waarbij men terecht kan met vragen over geweld, over misbruik, over kindermishandeling. En ik mag toch wel zeggen dat 1712 vandaag de dag een zeer belangrijke rol speelt in onze samenleving. Gisteren heeft de hulplijn haar meest recente jaarcijfers bekendgemaakt. En die cijfers waren niet zo fraai. Wat blijkt nu, collega's? 1712 heeft in 2022 maar liefst 9045 oproepen gekregen over geweld, over mishandeling, over kindermisbruik. Dat is een stijging met maar liefst 6 procent tegenover het jaar voordien – alweer een stijging, iets wat we misschien niet verwacht hadden na die coronajaren.

Wat nog meer verontrustend is, is dat uit de cijfers van 1712 blijkt dat een zesde van ruim 12.000 mogelijke slachtoffers minderjarig is. Daarbovenop blijkt ook nog eens dat 2400 jonger zijn dan 7 jaar. Dan moet ik toch wel even slikken, collega's. En ik denk dat ik niet alleen ben.

Minister, hoe evalueert u het toch wel grote aandeel van die zeer jonge en kwetsbare slachtoffers in de cijfers? In welke mate wordt verdere opvolging door de bevoegde diensten gegarandeerd?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, mijn vraag gaat over een heel specifieke groep van al die mensen door wie melding wordt gemaakt via 1712. Dat zijn zwangere vrouwen, die in steeds grotere aantallen worden gemeld, vrouwen die worden mishandeld en die gevaar lopen, zowel zichzelf als hun nog ongeborn kind. Het gaat ook om jonge moeders met kleine kinderen. Een derde van de slachtoffers die worden aangemeld, zijn baby's, peuters of kleuters. Het gaat om heel kleine kinderen.

Wat gaat u doen om die moeders, die kleine kinderen en die zwangere vrouwen beter te beschermen? Vandaag bestaat er niet zoveel. Enerzijds worden kinderen aangemeld in een crisismeldpunt, maar vaak kunnen die geen antwoord bieden. Deze week deden wij eens de proef op de som. Van de negen aangemelde kinderen in een crisismeldpunt vond niemand die dag een oplossing. Maar anderzijds zijn er de moeders zelf. Soms vluchten zij. En er zijn vluchthuizen, maar die zitten vol. Zeker als je met een aantal kinderen toekomt, heb je geen enkele kans om te blijven. Bovendien is de dagprijs niet voor iedereen haalbaar.

Wat gaat u doen, minister, om die kwetsbare groep van vrouwen met jonge kinderen te helpen? Hoe kunnen zij ontsnappen aan een situatie van mishandeling? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, collega's, het aantal oproepen naar de hulplijn 1712 is weer fors gestegen. Dat konden we lezen in het recentste jaarverslag. Het is bemoedigend dat hoe langer hoe meer mensen de stap zetten naar 1712, want het vergt moed om steun, erkenning en hulp te vragen.

Maar de cijfers in het rapport zijn ook zorgwekkend. 1712 beantwoordde in 2022 9045 oproepen van slachtoffers van geweld, misbruik of kindermishandeling. Net zoals de vorige jaren gingen de meeste oproepen over kindermishandeling. Zes op de tien slachtoffers van geweld zijn minderjarig, minister. Laat ons daar toch even stil van worden. Bij 2250 slachtoffers ging het zelfs om baby's, peuters en kleuters. Die jonge leeftijd van slachtoffers is zorgwekkend, want die groep is heel kwetsbaar en de stress die ze daardoor ontwikkelen, kan op lange termijn nefaste gevolgen met zich meebrengen. We zien ook vaak dat deze kinderen later psychische problemen ontwikkelen.

Ook wat betreft het soort geweld waarover de hulplijn gecontacteerd wordt, is er een evolutie merkbaar. Een op de vijf oproepen die de hulplijn ontving, ging in hoofdzaak over seksueel geweld.

Minister, bent u van mening dat uw huidige beleid voldoende waarborgen bevat om kinderen te beschermen tegen dit zinloze geweld? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's.

Vooraleer ik inga op de concrete cijfers, wil ik toch even meegeven dat mensen zoals Peter Adriaenssens meegeven dat de cijfers die jullie hebben genoemd, de cijfers zijn die boven de waterlijn komen. Onder de waterlijn is er nog van alles aan de hand.

Als u mij vraagt naar mijn appreciatie van de cijfers, dan vind ik het op zich superbelangrijk dat mensen die met situaties van geweld worden geconfronteerd,

terecht kunnen bij 1712. Ik heb gezegd dat ik bij elke telefoon die binnenkomt, wil weten hoe deze wordt opgevolgd en op welke manier er nadien nog wordt gekeken of iemand ergens terecht kan. Ik denk dat u, collega Verheyen, die vraag hebt gesteld.

Ten tweede zijn we ook samen met de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), die 1712 begeleiden, aan het kijken of het niet goed zou zijn om de openingsuren toch nog te verruimen. U weet dat de telefonische oproepen binnen bepaalde uren gebeuren. Misschien moeten we dat venster toch groter maken, want met een kleine budgettaire inspanning kun je alarmsignalen misschien nog beter capteren. Geweld doet zich niet altijd voor tussen 9 en 18 uur. Dat kan ook veel later zijn. Uiteraard kunnen mensen ook terecht bij de politie. Het is ook belangrijk dat ze dat doen, maar de effectieve hulp en de doorverwijzing naar goede hulp kunnen worden geboden door onze CAW's.

Ten derde gaat een verontrustend aantal oproepen over jonge kinderen. Dat verontrust mij uiteraard ook. Ik heb op dit ogenblik geen weet of dit komt omdat 1712 bekender is geworden of omdat er effectief meer geweldsituaties zijn. Het is wel van belang dat we het aanbod dat er vandaag is, niet alleen stabiel houden, maar ook uitbreiden. U weet dat ik voor de crisishulpverlening dit jaar, in 2023, een half miljoen euro extra heb voorzien.

Mevrouw Van den Bossche, iets meer dan een maand geleden zijn we met de hele jeugdhulpsector – afgevaardigden, magistraten en hulpverleners – samengekomen om een crisisplan te maken, want het klopt dat de rode lampen op een aantal plaatsen echt aan het branden zijn. Ze zijn eigenlijk klaar met hun voorstellen. Ik hoop om daar heel snel de resultaten van te krijgen en om ook een aantal heel concrete acties te kunnen ondernemen om niet alleen extra capaciteit te voorzien, want daar gaat het een stukje over, maar ook om kinderen sneller te kunnen onderbrengen waar ze thuishoren. Het beste is echter om aanklappend te werk te gaan waardoor je vermijdt dat er zulke heel gevaarlijke situaties ontstaan.

Er is dus veel werk aan de winkel, maar ondanks het slechte nieuws is het voor mij toch positief dat er meer signalen komen bij 1712 en dat de budgettaire uitbreiding door mijn collega Wouter Beke een aantal jaren geleden niet alleen noodzakelijk bleek, maar ook superbelangrijk om over de drempel te stappen als je wordt geconfronteerd met geweld en om die drempel een stukje te verlagen.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden.

Ik hoor u zeggen dat er voldoende en adequaat gevolg wordt gegeven aan elke oproep en dat er ook wordt doorverwezen naar de bevoegde instanties.

Wat de stijging betreft, wordt er wel gezegd, ook al weten we dat niet, dat het misschien te maken heeft met het bekender maken van 1712, maar ook met de grotere bereikbaarheid. U zegt net dat er geïnvesteerd is in extra uren, en dat is zeker goed. U zult ook bekijken om die eventueel nog uit te breiden. Dat is heel goed. Dat is iets waar wij achter kunnen staan.

In die marge is er ook een project op poten gezet om als de telefoonlijnen overbezet blijven, de oproepen door te schakelen naar de andere provincies. Hoe staat het met de uitvoering daarvan? Bestaat daar een evaluatie van of zijn jullie van plan om dat project nog te evalueren? Dat wil ik graag van u horen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Ik neem aan dat dit heel concreet betekent dat er meer plaats, meer capaciteit komt voor kinderen in nood? Als dat zo is, zullen wij dat zeker ondersteunen, want dan kan er sneller worden gehandeld en kunnen kinderen sneller op de juiste plek terecht. Ik mag hopen dat dat ook betekent dat dat residentieel of semiresidentieel is. Het is heel belangrijk dat het niet gewoon iemand is die eens aan huis komt, maar dat kinderen in een echt gevaarlijke situatie desnoods thuis kunnen worden weggehaald.

Nu had ik daarnaast ook nog een andere vraag, heel specifiek over de gevaarsituatie van ongeboren kinderen, als zwangere vrouwen mishandeld worden. Enerzijds zijn er de vluchthuizen, waarvan ik hoopte dat u misschien iets zou kunnen doen aan de mogelijkheden voor meer plekken. Anderzijds zijn er helaas ook vrouwen die zelfs niet meer durven te vluchten en zelfs niet meer kunnen vluchten. Wij hebben het daarover deze legislatuur eerder al gehad. Hoe staat u intussen tegenover de figuur van ondertoezichtstelling van ongeboren kinderen die ernstig gevaar lopen?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoorden. Voor de versterking van de hulplijn zijn inderdaad al heel wat inspanningen geleverd. Die hulplijn contacteren is uiteraard de eerste stap, wat vaak al heel wat moed vergt. Een toegankelijk meldpunt is niet genoeg. We moeten ook kunnen doorverwijzen naar de gepaste hulpverleners die ook kunnen helpen met het stoppen van het geweld.

Wat ik me afvraag is: hebben we echt een zicht op de mate waarin we er werkelijk in slagen om elk van die mensen die 1712 bellen, te helpen? Slagen we erin om mensen die aangeven slachtoffer te zijn, door te verwijzen naar de gepaste hulpverlening, en hoe ervaren zij deze hulp dan? Minister, mijn bijkomende vraag is: hoe wordt dit gemonitord? Meten is weten. Hoe kunnen we daar extra op inzetten? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, dat het aantal oproepen bij 1712 gestegen is, kan natuurlijk verschillende oorzaken hebben: de betere bekendheid van 1712, een grotere alertheid van veel mensen voor gevallen van misbruik en geweld in hun omgeving, maar ook dat misbruik, geweld, en kindermishandeling nog altijd heel veel voorkomen. We weten dat het aantal gevallen waarvan melding wordt gedaan, maar een fractie is van het aantal situaties waarin geweld en misbruik effectief voorkomen. Zeker het grote aantal meldingen over kinderen baart toch wel zorgen. De collega's hebben er al naar verwezen: maar liefst 2250 meldingen alleen over baby's, peuters en kleuters.

Collega's, dat mensen sneller melding doen, dus dat er een grotere alertheid is, is natuurlijk goed. Maar we moeten vanuit het beleid en ook via een cultuuromslag er alles aan doen dat misbruik en geweld worden voorkomen, maar ook dat wanneer dat zich voordoet, er de nodige hulpverlening is.

Minister, ik heb er jarenlang voor gepleit om bij programma's over misbruik en geweld of waarin dat voorkomt, 1712 te vermelden, naar analogie met 1813. Ik ben heel tevreden dat het is opgenomen in de beheersovereenkomst van de VRT. Zult u moeite doen om ook andere media ervan te overtuigen om te verwijzen naar 1712?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, 1712 is een heel erg belangrijke hulplijn, een belangrijke bouwsteen in de strijd tegen intrafamiliaal geweld en

kindermishandeling. Ik vind het belangrijk om het er vandaag, op de dag van de strijd voor de vrouwenrechten, over te hebben, omdat het vooral vrouwen zijn die vandaag slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld. Er komen vandaag heel veel vrouwen in actie op straat, onder andere ook met de eis om van de regering te vragen dat er meer werk wordt gemaakt van de aanpak van geweld tegen vrouwen.

1712 is belangrijk, maar, minister, zoals u zelf zegt, stopt geweld niet voor 9 uur 's morgens of na 6 uur 's avonds en ook niet in het weekend. Vandaag is die hulplijn enkel bereikbaar op werkdagen tussen 9 en 6. De vraag om dat uit te breiden bestaat al heel lang. U zegt dat er een beperkt extra budget nodig is om die openingsuren uit te breiden. Mijn vraag is: waar wilt u naartoe? Ik denk dat zo'n hulplijn 24 uur op 24 bereikbaar moet zijn, en zeker ook in het weekend. Dus concreet: wat wilt u vandaag als openingsuren opleggen voor 1712?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is natuurlijk schrijnend als we de cijfers bekijken, en zeker ook de cijfers van de heel jonge kinderen. Daar moet ik toch echt wel van slikken. Ik denk dat het juist is wat professor Adriaenssens zegt, namelijk dat dit nog maar het minimum is. Wij weten niet wat er zich nog allemaal onder de waterlijn afspeelt.

Wat betreft de factoren: wij kunnen daar enkel en alleen maar naar gissen. Is dat wegens de grotere bekendheid van 1712? Zijn er andere zaken die meespelen? Ik denk vooral dat het belangrijk is dat we dat eens onderzoeken.

Wat zijn juist de oorzaken die maken dat er meer mishandeling en geweld is, zeker tegenover jonge kinderen? Mijn vraag voor u, minister, is of u bereid bent dat te doen en of u daarover al overleg hebt gehad met de experts.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, er zijn inderdaad verschillende factoren mogelijk als oorzaak. Maar eigenlijk zijn de remedies vrij duidelijk.

Ten eerste, 1712 is een instapplek. We weten dat crisissen en stress zich voordoen in het weekend, 's avonds en in de vakanties. Het is een zeer lang staande eis van onze fractie om ervoor te zorgen dat er 24 uur op 24 uur toegang is, zodat mensen er, juist op die momenten, terecht kunnen.

Ten tweede, we zien de wachtlijsten bij CAW's, CGG's en andere al jaren aangroeien. Op een bepaald moment hebben we een schriftelijke vraag gesteld. Specifiek daders, daders van mishandeling – want niemand wil mishandelen, collega's – melden zich daar aan. Dat aandeel is gestegen. Maar die mensen zitten vervolgens klem in hun gezin. Die hebben een aanmelding gedaan en die krijgen geen hulp.

En laten we afsluiten met te zeggen dat geen enkele zwangere vrouw geholpen is in een situatie van mishandeling door meer dwang of meer ondertoezichtstelling. We moeten ervoor zorgen dat die mensen zich in hun situatie kunnen ontwikkelen, maar niet dat zij meer onder dwang worden gezet. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Ik wil het eerst hebben over 1712. Ik had zelf de opening gemaakt in mijn eerste antwoord. Voor mij is het van belang dat de CAW's hun expertise daarin meegeven. Er is een gesprek geweest met het doel te horen wat zij ervan denken.

Ik wil ook melden dat mensen die geconfronteerd worden met geweld, prioritair contact moeten opnemen met de politie, zeker als het acuut is. 1712 is een opstap naar hulpverlening. Vandaar dat mijn sentiment gaat naar ruimere bereikbaarheid. Ik weet dat er ook bereikbaarheid is via chat en via mail. De overslag waar, denk ik, collega Verheyen naar vraagt: daarvan ken ik de resultaten niet uit het hoofd. Dat moeten we nog zien. Voor mij is het van belang dat we snel bekijken – zeker als ik de resultaten zie – of we een stap verder kunnen zetten qua bereikbaarheid.

Alle mensen gaan opvolgen is moeilijk, omdat heel veel meldingen anoniem zijn. Het kan dus niet altijd. Mensen zoeken hulp, ze willen weten waar ze terecht kunnen. Dan gebeurt dat. Het is onmogelijk om dat een-op-een te doen. Ik wil vooral de drempel niet groter maken door allerlei extra vragen te moeten stellen. Dat is dus moeilijk. Maar ik ben zeker bereid – ik denk dat het collega Saeys was die het zei – om een onderzoek te doen naar de oorzaken en op welke manier we daar verder mee aan de slag kunnen.

Het crisisplan, collega Van den Bossche, gaat ook over capaciteit. Absoluut. Ik heb de resultaten van de werkgroepen nog niet gezien, dus ik kan daar nu niet veel meer over zeggen. Maar het gaat ook over de vraag of er meer capaciteit nodig is, hoe die dan verstrekt moet worden, hoe men dat dan ziet. Maar het gaat ook over het beter organiseren van wat we vandaag hebben. We hebben het daar in het verleden ook al over gehad.

Dan was er de vraag van collega Schryvers, denk ik, over 1712. Ik weet dat er een campagne is gestart voor de vermelding van 1712 op de bus en de metro. Iedereen verplichten om 1712 te vermelden, kunnen we niet doen. Er wordt wel gevraagd om het zoveel mogelijk mee te nemen. Maar aan de hand van de resultaten denk ik wel dat de grotere bekendheid een rol speelt, ook bij de cijfers die we vandaag zien.

Dan is er nog de vraag over de ongeboorte kinderen. Dat engagement, collega's, staat ook in het regeerakkoord. Dat weten jullie. Eigenlijk willen we dat meenemen in de aanpassing van het decreet op de integrale jeugdhulp. Dat is iets wat ik deel met collega Zuhail Demir. We zouden dat decreet op de integrale jeugdhulp kunnen uitbreiden naar zwangerschappen die risicovol verlopen. Dat zou, denk ik, al een hulp kunnen zijn. Maar dat is een stap waar we hopelijk de komende periode helderheid in kunnen krijgen.

Dan heb ik nog wel wat informatie, zeker rond jonge kinderen. Er is wel wat aanbod op maat, waar het CAW ook naar verwijst. Er is een PONDO-werking (perinataal ondersteuningsnetwerk druggebruikende ouders) in Vlaanderen. Er zijn de lokale teams van Kind en Gezin. Er is een Limburgs project 'Veilig en omringd opgroeien van in de buik'. We bekijken de resultaten om te zien of we daarin voortgang boeken.

Maar, collega's, tot slot van deze vraag zou ik toch willen meegeven dat we hier in het voorbije kwartier aan het spreken zijn over hoe je als overheid instrumenten kunt aanreiken aan vrouwen die geconfronteerd worden met geweld en aan jonge kinderen die geconfronteerd worden met geweld. Maar mag ik er toch op wijzen dat de oorzaak van dat geweld niet bij de overheid ligt. Het is altijd een persoon die een andere persoon geweld aandoet. Laat mij dit toch ook meegeven, laat ons met z'n allen de oproep doen dat fysiek geweld nooit een oplossing is om conflicten op te lossen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Collega's, geweld mag misschien een fenomeen zijn van alle tijden, maar dat wil niet zeggen dat wij ons als samenleving daar

gewoon moeten bij neerleggen. Als er één ding belangrijk is, dan is het dat we ons achter de slachtoffers scharen. Dat doen we in de eerste plaats door de slachtoffers te laten weten dat wij er zijn voor hen, maar ook door hen te laten weten waar ze terecht kunnen voor hulp en voor bescherming. Ik wil toch even zeggen dat 1712 schitterend werk verricht. Daar zijn wij als N-VA, en ik denk iedereen, rotsvast van overtuigd. Dat belet ons niet om een tandje bij te steken, zeker wat betreft de slachtoffers die we niet kennen, 'the dark number', die we niet kunnen bereiken, opdat we ze toch ergens kunnen helpen, opdat ze de weg vinden naar 1712 of andere instanties, zodat ook zij de nodige bescherming krijgen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw toezegging dat u toch enkele stappen wilt zetten, ook met uw collega Demir, om ongeborn kinderen die gevaar lopen beter te beschermen, door eventueel het decreet over de jeugdzorg ook op hen van toepassing te maken. Ik denk dat dit belangrijk is. Ik denk het onze plicht is om mensen zoveel mogelijk te beschermen, en zeker zij die dat zelf nog niet kunnen. Ik kijk daar al heel hard naar uit. U weet dat Vooruit daar al lang een lans voor breekt en dat wij bezorgd zijn, zowel voor de aanstaande mama als voor dat ongeborn kind. Elke stap in de richting naar meer veiligheid voor die twee personen die gevaar lopen, is voor ons een stap in de goede richting.

Verder kan ik u enkel gelijk geven: zorgen voor een veilige samenleving is een taak van ons allen. Maar het is wel de taak van de overheid om ervoor te zorgen dat als anderen, wij allemaal, melding maken van situaties die onveilig zijn, de overheid er is om de mensen die gevaar lopen ook echt in veiligheid te brengen. Daar rekenen wij op. *(Applaus bij Vooruit en van Björn Rzoska)*

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Collega's, minister, het is een confronterende waarheid, maar soms is het gezin voor kinderen en volwassenen niet dat veilige of warme nest. Nog te veel mensen vinden de weg naar die hulpverlening niet, misschien uit schaamte of uit angst, maar elk geval van kindermishandeling of geweld is er een te veel. Het is belangrijk dat we blijven inzetten op de bekendmaking van die hulplijn, maar ook op de samenwerking met andere hulpverleners, zodat mensen die hulp nodig hebben, nog sneller de weg vinden naar 1712. Het is een en-en-verhaal, minister: het is ook belangrijk dat we blijven inzetten op sensibilisering, preventie, hulpverlening en bestrafing en opvolging van de daders. We mogen geen mensen verliezen die hulp willen zoeken, en het is de plicht van de overheid om voor deze mensen te zorgen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wachtlijsten voor personen met een beperking

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ondersteuning voor mensen met een handicap in prioriteitengroep 3

ACTUELE VRAAG van Tine van der Vloet aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het perspectiefplan voor personen met een handicap

ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wachtlijsten voor mensen met een beperking

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, mensen moeten vandaag in Vlaanderen steeds langer wachten op een budget voor zorg en ondersteuning vanwege hun handicap, een budget waar ze recht op hebben. Uit cijfers die ik bij u heb opgevraagd, minister, blijkt dat de langst wachtende al twintig jaar wacht op een budget. Die persoon heeft in 2002 een aanvraag ingediend voor zorg en ondersteuning. Hij heeft een bevestiging gekregen van de overheid dat hij inderdaad recht heeft op zorg en ondersteuning, maar is op een wachtlijst gezet.

Ik weet niet of u nog weet hoe uw leven eruitzag in 2002, maar ik zat in het tweede jaar geneeskunde, en op dat moment werd de euro volledig uitgerold in België.

Sindsdien wacht die persoon op een budget. We zagen in 2008 een bankencrisis. In 2014 moeten die mensen hebben gedacht dat het goed zou komen. Maar in 2014 werd de zorg voor personen met een handicap een volledig Vlaamse bevoegdheid. In de krant kun je steeds lezen dat Vlaanderen beter doet wat het zelf doet, dus dachten de mensen dat ze er nu zouden komen en dat ze eindelijk de zorg en ondersteuning zouden krijgen die ze nodig hebben. Maar neen, het bleef wachten. In 2016 werd dan de persoonsvolgende financiering doorgevoerd, maar ook dan bleven die mensen op de wachtlijst staan in prioriteitengroep 2. Ze moesten dus blijven wachten op het budget om de nodige zorg en ondersteuning te kunnen inkopen.

Minister, twintig jaar wachten op het budget waarop je recht hebt, na een grondig onderzoek, om een leven te kunnen leiden, ondanks je handicap, om de zorg en ondersteuning te kunnen krijgen die je nodig hebt om te kunnen leven zoals u en ik, ondanks je handicap. En wat horen die mensen vandaag? Ze horen dat het geld op is. De Vlaamse Regering heeft geen geld om mensen die recht hebben op een budget, een budget te geven. Minister, zoiets is onaanvaardbaar. Het blijft voor deze Vlaamse Regering geen prioriteit. Jullie kiezen ervoor om te blijven werken met wachtlijsten.

Minister, wanneer wilt u werk maken van een brede zorggarantie en de wachtlijst voor personen met een handicap volledig wegwerken? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Beste collega's, minister, het is toch wel hallucinant dat hier wordt gezegd dat deze Vlaamse Regering geen prioriteit maakt van mensen met een handicap. Misschien toch een paar feiten die u ook in de begroting kunt nakijken – ik verzin dit niet, dit is goedgekeurd in de begroting –: sinds deze regering is gestart, is het budget voor mensen met een handicap met een derde gestegen. Het waren al torenhoge budgetten, een derde erbij gaat over vele honderden miljoenen euro's. Het gaat vooral over heel veel mensen die de hulp en de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

Als een persoon met een handicap iets tegenkomt en in een acute situatie terechtkomt, en zijn situatie verandert, dan krijgt hij onmiddellijk en automatisch een budget, zonder wachttijd. Dat heet de automatische toekenning. Dan is er de zogenaamde wachtlijst. Maar die naam is verkeerd gekozen, want de wachtlijst van de dringendste zorgnoden, de prioriteitengroep 1, is weggewerkt. We hebben daar jaren over gesproken. Dat was niet te doen, dat was moeilijk, hoe gingen we dat aanpakken? Deze regering heeft dat gedaan. Dan is er de groep 2, met iets minder dwingende vragen. Daar hebben dit jaar alleen al 1100 mensen een deelbudget ontvangen voor het ontlasten van de mantelzorger en om hulp in te kopen. En dan is er inderdaad groep 3. We hadden geen zicht op wie die mensen waren. U hebt dan een bevraging gedaan: over wie gaat het? Sommige mensen in groep 3 waren verbaasd dat ze op die wachtlijst stonden. Andere mensen gaven aan dat ze geholpen waren met praktische hulp, dienstencheques, aanpassingen, hulp aan huis. Zij zeiden tegen de persoon aan de telefoon dat ze al geholpen waren. Het is belangrijk om die mensen duidelijk te maken waar ze de hulp kunnen vinden en om de gewone toegankelijke hulp, waarop u en ik een beroep kunnen doen, open en rechtstreeks toegankelijk te stellen voor mensen met een handicap.

Voorzitter, mijn tijd is op. Ik stel mijn vraag.

De voorzitter: Inderdaad.

Vera Jans (cd&v): Minister, wat is het plan van aanpak om ervoor te zorgen dat die heel diverse groep mensen in prioriteitengroep 3 weet waar zij terechtkunnen voor praktische ondersteuning, andere vragen en hulp? (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Beste collega's, beste minister, de situatie met de wachtlijst van personen met een beperking is hier al geschetst. Het is geen geheim, iedereen weet het natuurlijk, en het is niet in een-twee-drie opgelost. Maar deze regering heeft inderdaad wel heel veel gedaan. Collega's zeggen dat we niets doen, maar de hoogst dringende, de meest dwingende vraag is inderdaad opgelost. Wij hebben een perspectief. Minister, daarover wil ik het vandaag hebben. U vindt – en ik weet het, want ik heb het gisteren in het debat meermaals gehoord – perspectief heel belangrijk. Maar ook voor deze doelgroep is perspectief enorm belangrijk. De mensen in prioriteitengroep 1 hebben een perspectief: zij weten dat zij binnen de achttien maanden een budget krijgen.

Maar dan hebben we natuurlijk prioriteitengroep 2 en 3. Groep 2 heeft nu een deelbudget gehad, 1100 mensen, maar zij hebben geen verder perspectief. Zij weten niet hoelang ze het moeten doen met dat halve budget. En dat horen we bij de ouders wel: wanneer het gaat over een paar jaar, kunnen ze het nog volhouden, maar hoelang duurt het nog? Dus daar zijn toch nog wel wat vragen bij. En ook natuurlijk bij prioriteitengroep 3.

In juni 2022 hebt u, hier in het halfrond, ook al gesproken over een perspectiefplan. U zou dat boven op het zorginvesteringsplan willen leggen, en u zou daar in contact treden met de sector. U zou de sector gaan bevragen: "Hoe gaan we de

problemen van die prioriteitengroep 2 en 3 kunnen oplossen? Wat hebben zij juist nodig?”

Mijn vraag is dus zeer concreet: hoever staat u met deze gesprekken met de zorgsector in verband met het perspectiefplan?

Dank u wel. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, we hebben hier de afgelopen maanden allemaal gekeken naar 'Het verhaal van Vlaanderen', over onze rijke geschiedenis en de vele emancipatiebewegingen daarin. De wachtlijsten voor mensen met een beperking, dat is niet mijn verhaal van Vlaanderen, dat is de pijn van Vlaanderen. Dat gaat over duizenden mensen die een zorgbudget nodig hebben om te leven, niet om te overleven, maar om te leven. En ik weet dat iedereen in het parlement – iedereen hier zonder uitzondering, dat is dus geen politieke discussie – vindt dat die wachtlijsten opgelost moeten worden, en dat iedereen die een beperking heeft, de zorg moet krijgen die hij of zij nodig heeft.

Collega Vandecasteele, ik zeg het niet vaak, maar ik deel uw bezorgdheid en uw analyse over die stijgende wachttijden. Tegelijkertijd is het natuurlijk ook niet waar dat er niets gebeurd is. Er is deze legislatuur inderdaad 270 miljoen euro extra geïnvesteerd. De wachtlijsten voor de dringendste noden zijn helemaal verdwenen, dat is een historische prestatie.

Minister, ik denk dat het nu tijd is om nog een stap verder te gaan. Ik heb gehoord dat uw diensten bezig zijn aan een meerjarenanalyse. Dat is een moeilijk woord om te zeggen: een plan om te berekenen hoeveel het nu kost om die wachtlijsten uiteindelijk helemaal af te schaffen. En dat is, denk ik, zeer belangrijk, want op dit moment hebben we nog geen duidelijkheid over de kosten. We weten dat het veel gaat zijn, maar we weten dat het doenbaar is.

En neem me niet kwalijk, minister, maar als ik zie dat we 17 miljard euro subsidies over de hele Vlaamse overheid hebben, en als ik zie dat er voor stikstof 3,6 miljard euro op tafel ligt – dat is waarschijnlijk ook nodig –, dan denk ik dat we voor mensen met een beperking ook die inspanning kunnen doen.

Mijn vraag aan u is: zodra we weten hoeveel die kosten bedragen, kunt u dan op basis daarvan een akkoord of een engagement met uw regering – maar ook met het hele parlement – sluiten, om ervoor te zorgen dat we stapsgewijs die wachtlijsten helemaal kunnen afschaffen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor de vragen.

Eerst en vooral wil ik misschien duidelijk maken, voor zij die het nog niet zouden weten, dat we elk jaar 2,5 miljard euro besteden aan het tegemoetkomen aan heel bijzondere noden voor mensen met een handicap. Er is deze legislatuur inderdaad een enorme stijging van het budget. We zaten in het begin aan 1,9 miljard euro; we zitten nu aan 2,5 miljard euro.

Er is in 2021, collega's, een zorginvesteringsplan goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Ik heb dat voor de gelegenheid nog eens uit mijn bureau gehaald. Er zijn eigenlijk duidelijke stappen uitgezet, die we heel consciëntieus aan het uitvoeren zijn.

Ten eerste met betrekking tot prioriteitengroep 1: de collega's hebben het allemaal beaamd, waarvoor dank, maar daar zijn de wachttijden ... We hadden

gezegd dat we willen dat iedereen binnen de achttien maanden zijn budget heeft. We zitten al met wachttijden die veel korter zijn dan achttien maanden. Dat is dus eigenlijk een meer dan gehaald streefdoel.

In dat plan staat dat we voor prioriteitengroep 2 een budget voorzien, en dat we met deelbudgetten gaan werken. Dat wordt op dit ogenblik uitgerold. Dus ook hier zitten we op schema.

Maar voor prioriteitengroep 3 hebben we in 2021 in dat plan gezet dat we voor zo'n gevarieerde groep mensen op dat ogenblik geen persoonsvolgend budget (PVB) voorzien. Dat is geen definitieve beslissing. Dat is een beslissing die toen genomen is. En als we anders willen beslissen, moeten we er weer een beslissing over nemen.

Ik heb me een tijdje geleden geëngageerd om een aantal problemen aan te pakken.

Ten eerste zitten bij die prioriteitengroep 1 volgens mij nog twee problemen. Ik wil dat de toeleiding goed bekeken wordt, want jullie hebben ook al vragen gesteld als: "Er zijn misschien mensen die niet correct toegeleid worden, er zijn misschien mensen die niet goed geïnformeerd zijn." Ik wil dus dat daar helderheid over komt, dat iedereen die in die groep thuishoort, er ook effectief in geraakt. Dat is een eerste probleem.

En twee: de noodprocedure, dus de procedure als iemand een snel degeneratieve ziekte heeft bijvoorbeeld, hoe je dan rap in die prioriteitengroep 1 kunt terecht-komen, wil ik op korte termijn opgelost zien. Dat zijn twee problemen die er nog zijn bij die prioriteitengroep 1.

Dan hebben we de grote groep die er nog is: prioriteitengroep 2 en prioriteiten-groep 3. Zeker bij die derde groep zien we, collega Jans, dat mensen vooral praktische hulp vragen. Je hebt de vraag naar het budget, maar je moet er ook voor zorgen dat we kijken hoe we die hulp kunnen aanbieden aan al wie daarin zit en praktische hulp vraagt.

Een van de instrumenten die we nu inzetten, zijn die projecten rechtstreeks toegankelijke hulp. Dat zijn 111 regelluwe projecten van mensen die innovatief mogen kijken hoe ze anderen kunnen helpen. Dat is dus op dit ogenblik wat wij aan het doen zijn, dat stond ook in het zorginvesteringsplan. Maar ik heb inderdaad een belofte gedaan, collega's, om een perspectiefplan te maken. De collega's Vande Reyde, van der Vloet en Jans hebben ernaar verwezen, en, collega Vandecasteele, u waarschijnlijk ook. Daar wordt op dit ogenblik aan gewerkt.

Ik had een aantal weken geleden een overleg met de voorzitter van het raadgevend comité, dat is Koen Deweer. Dat was een zeer goed overleg. Hij heeft gezegd dat als we dat perspectiefplan zouden maken, zij daar graag een trekker in zouden willen zijn. Want bijvoorbeeld ook de andere twee voorzitters van het raadgevend comité zijn mensen met een handicap die zelf ervaringsdeskundigen zijn. De bedoeling is nu om de komende maanden dat perspectiefplan samen met hen te maken.

Collega Vande Reyde, dat is niet alleen het plan rond welk budget we nodig hebben, maar ook hoe we moeten prioriteren binnen dat budget, en of het voor iedereen een budget is, of we ook op andere manieren mensen soelaas kunnen bieden. Dat is eigenlijk de opdracht die ik heb gegeven, en waarbij ik gevraagd heb of ze dat kunnen opnemen. De voorzitter heeft toen gezegd dat ze dat zeer graag willen doen. Maar uiteraard voert mijn administratie tegelijk ook de analyse uit om te bekijken wat de budgetten zijn die nodig zijn als we alles houden zoals het is.

De komende maanden wordt er dus intens aan gewerkt. Het is ook mijn bedoeling om dat dan aan jullie te presenteren, en al dan niet nog een beslissing van de Vlaamse Regering te nemen over dat plan zodra het klaar is. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, u hebt inderdaad voornamelijk ingezet op de eerste prioriteitengroep, om daar de wachttijd en wachtlijsten proberen terug te dringen. Maar dat is wel ten koste gegaan van de mensen in prioriteitengroepen 2 en 3. We zien vandaag, minister, dat de wachttijden en de wachtlijst in die groepen toenemen. Zoals ik daarnet al zei, neemt die wachttijd toe tot twintig jaar.

Ik ben heel blij dat de collega's van Open Vld aangeven dat ook zij willen dat die volledige wachtlijst wordt weggewerkt. Ik heb opgevraagd hoeveel het kost om de volledige wachtlijst voor personen met een handicap weg te werken, en dat kost ons 750 miljoen euro. Ik hoop dat u de steun zult geven aan het amendement dat wij zullen indienen tijdens de begrotingsbesprekingen om effectief dat geld vrij te maken om die wachtlijst volledig weg te werken, want dat is nodig. Want achter die cijfers staan mensen. En zo heeft Gilbert mij gisteren aangesproken naar aanleiding van mijn vraag. *(Opmerkingen en gelach bij de meerderheid)*

Gilbert is 75 jaar, collega's. We gaan het niet enkel hebben over cijfers, ik moet het ook hebben over de mensen achter de cijfers.

De voorzitter: Ja, maar de tijd van de mensen achter de cijfers is op.

Lise Vandecasteele (PVDA): Als de collega's mij zouden laten spreken, dan kan ik het vertellen.

De voorzitter: Stelt u dan een concrete vraag alstublieft.

Lise Vandecasteele (PVDA): Een concrete vraag, Gilbert wacht met zijn ...

De voorzitter: Ja, maar Gilbert is hier niet.

Lise Vandecasteele (PVDA): Als wij hier niet kunnen spreken ... Het is belangrijk, voorzitter ...

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele, u moet zich, net zoals iedereen hier, aan de spreektijd houden.

Lise Vandecasteele (PVDA): Maar, voorzitter, als de collega's mij onderbreken, kan ik mijn verhaal niet afmaken.

De voorzitter: Stelt u de vraag alstublieft.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik stel de vraag dat ik hoop dat mensen zoals Gilbert, die wachten op hun budget – dat zijn de mensen achter de cijfers ...

De voorzitter: Is dat een vraag?

Lise Vandecasteele (PVDA): Die mensen achter de cijfers wachten op een budget voor de hulp voor hun zoon. Wanneer gaat u die wachtlijsten wegwerken? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw toch wel omvangrijk en verhelderend antwoord.

Elk jaar investeert deze Vlaamse Regering 2,5 miljard euro in het beleid voor mensen met een handicap. Daarmee zorgen wij dat er hulp en ondersteuning is op maat. Voor bepaalde mensen wil dat zeggen dat zij in een voorziening verblijven, anderen kopen hulp in met een assistent aan huis, voor anderen is dat een combinatie. Dat is zeer flexibel, op maat van de persoon, op maat van zijn netwerk, op maat van zijn handicap, op maat ook van zijn omgeving.

Het is hier inderdaad gemakkelijk om miljarden en honderden miljoenen euro's bij te vragen, natuurlijk, en als we er dan morgen zijn, graag.

Maar in dit regeerakkoord hebben wij een afspraak gemaakt. We hebben de afspraak gemaakt dat we ten volle zullen investeren in de prioriteitengroep 1, en belofte maakt schuld. De wachtlijst is weg, en dat maakt dat we nu de luxe hebben om te debatteren over prioriteitengroep 3, waarin er mensen zitten met praktische ondersteuning.

Minister, veel mensen geven aan daar behoefte te hebben aan rechtstreeks toegankelijke hulp. Houdt u er rekening mee, of hoe voorziet u dat we de reguliere hulp toegankelijker en inclusiever maken voor mensen met een handicap? *(Applaus van Peter Van Rompuy)*

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Dank u, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Ik ben tevreden dat u zegt dat u ermee naar de sector bent gegaan. Het raadgevend comité, dat zijn daar inderdaad de juiste mensen om daarmee van start te gaan.

Nu, wat betreft prioriteitengroep 3, hoor ik hier toch wel zaken waar ik niet helemaal achter kan staan. U zegt dat het vooral praktische hulp is. Daar ben ik niet zo heel zeker van. Wij hebben de bevraging gedaan bij een negenhonderdtal mensen, maar er staan natuurlijk veel meer mensen op die wachtlijst. Ik heb dat al meerdere malen aangehaald en ik denk dat dat toch wel een belangrijk iets is als we echt willen weten wie nu die 11.000 mensen zijn in prioriteitengroep 3, en waar die nu juist op staan te wachten.

Dan denk ik toch dat het belangrijk is om die allemaal aan te schrijven. Dat is een hele, hele job, maar om toch concreet en juist te gaan werken in de toekomst, lijkt me dat toch wel belangrijk. Want als we kijken naar wie daar nu op staat, dan is dat 80 procent die daar in 2016 vanuit de Centrale Registratie Zorgvragen gewoon zijn opgezet. Dus ik ben ervan overtuigd, zoals collega Jans ook zegt, dat er mensen zijn die niet meer weten dat ze erop staan. Maar ik wil u toch vragen om te overwegen om een hele bevraging te doen aan prioriteitengroep 3.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, het zijn rare tijden in dit parlement, maar ik moet collega Vandecasteele voor de tweede keer gelijk geven. Het is inderdaad zo dat er achter die cijfers wel degelijk mensen schuilen. Daarom ben ik blij, minister, dat u ook zegt dat u naast extra budgetten, die ongetwijfeld nodig zullen zijn, ook aan de systemen werkt, dat u ook dingen anders wilt doen, bepaalde regelingen aanpassen, om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen uitzicht hebben op een budget.

In die discussies – want mevrouw van der Vloet heeft ook gelijk over prioriteitengroep 3, dat is een heel grote groep – zou ik ook willen wijzen op heel wat

nieuwe initiatieven die ontstaan in de zorgsector, door heel wat sociale ondernemers: bijvoorbeeld zorgkoppels die mensen met een beperking bij hun thuis nemen, ook ouders die zich verenigen en los van de eerder traditionele voorzieningen zeggen dat zij met een ouderinitiatief aan de slag gaan en zij kinderen de zorg gaan geven die zij nodig hebben.

En u weet dat daar twee systemen voor bestaan. Ik ga niet in op de techniciteit, maar het gaat over cash en voucher. En die twee systemen naast elkaar, zorgen er op dit moment voor dat dat sociale ondernemerschap op een bepaald moment wordt tegengehouden en dat ouders zich niet meer kunnen verenigen, ofwel dat die zorgkoppels niet meer kunnen functioneren volgens de middelen die zij nodig hebben. Mijn vraag is: wilt u daar alstublieft ook naar kijken, dat die budgetten tussen cash en voucher op termijn gelijkgeschakeld worden?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, keer op keer, telkens opnieuw vragen we hier allemaal om uw belofte hard te maken, om die mensen die recht hebben op een zorgbudget, en ook al de belofte kregen dat broodnodige zorgbudget te krijgen, dat nu eindelijk te geven. Al die mensen, ook in prioriteitengroep 2 en 3, dat zijn allemaal mensen van vlees en bloed en geen gewone cijfers en een statistiek. Ook de collega's hebben dit reeds gezegd.

Want het gaat hier niet over een gewoon extraatje, het gaat niet over een klein surplusje. Het gaat hier over geld dat die mensen kunnen krijgen om de broodnodige zorg in te kopen, om ook te kunnen deelnemen aan het sociale leven in onze maatschappij en in onze samenleving. Minister, ik ben bang dat het perspectiefplan waar u over spreekt, een geofficialiseerde wachtlijst gaat worden. En dat kan toch ook niet helemaal de bedoeling zijn.

Wat u nu moet doen, is zorgen dat die mensen hun budget krijgen waarop ze recht hebben. Toon dat deze regering hun zorgen ernstig neemt en zorg dat die mensen eindelijk krijgen waar ze recht op hebben. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, u dringt de wachtlijst voor personen met een handicap in prioriteitengroep 1 terug, en dat is goed nieuws. Maar er is ook een maar. Stikstof is voor u en uw partij een strijdpunt, maar er is ook een groep van mensen in prioriteitengroep 2 en 3 die wel op een wachtlijst staan. Maar van het oplossen van wachtlijsten voor mensen met een handicap, daar maakt u geen strijdpunt van. U moet geen grote crisis veroorzaken, zoals de voorbije dagen, maar maak er ten minste echt een strijdpunt van.

En wat doet u vandaag? U richt een project op voor niet-rechtstreeks toegankelijke hulp voor prioriteitengroep 3, een experiment voor prioriteitengroep 2 of we met de helft van het budget wel rond gaan komen, en verder de wachtmodus.

Mensen in de wacht laten staan, is ze in een vergeetput steken. Wat volgens ons ontbreekt, is een visie op hoe we mensen met een handicap een zorggarantie kunnen geven, een recht op zorg zoals in het VN-verdrag is omschreven, met andere woorden: een structurele oplossing voor de wachtlijst.

Minister, ik heb dan ook een concrete vraag. Het is onze ethische plicht om een structurele oplossing uit te werken. Dat moet het strijdpunt zijn. Wanneer en hoe gaat u daar werk van maken?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega Jans, ik viel daarnet echt bijna van mijn stoel toen u zei dat 'wachtlIJst' eigenlijk een verkeerd gekozen woord is. Dat is een mooie boodschap voor al die mensen die al jarenlang wachten op zorg. We hebben een paar maanden geleden hier nog de discussie gehad over die deelbudgetten. Dat mocht ineens geen experiment meer genoemd worden, want dat klonk dan toch eigenlijk niet zo goed. Het kan toch niet zijn dat u na twintig jaar cd&v op welzijn nu de wachtlijsten – 20.000 mensen op de 'wáchtlijst' – gaat proberen weg te werken door ze gewoon geen wachtlijst meer te noemen. Ik vond het bijzonder cynisch.

Minister, ik kijk wel heel erg uit naar uw perspectiefplan. Ik denk dat we allemaal beseffen dat op dit moment het perspectief voor iemand in prioriteitengroep 3 eigenlijk nul is. Het gaat inderdaad over mensen. Ik ben zondag ook nog aangesproken door een moeder die wat ouder wordt, die zorg draagt voor haar zoon met autisme, en die me echt zei dat ze niet meer kon, dat ze op was en zelf zorg nodig had. "Wat moet ik nu doen? Moet ik nu doodvallen? Moet ik mijn zoon afstoten? Want dan gaat er misschien voor gezorgd worden." Dat is de realiteit nu, en als het dan inderdaad over 'Het verhaal van Vlaanderen' gaat: dat is 'Het verhaal van Vlaanderen' op dit moment. Mensen krijgen niet de zorg die ze verdienen; ze komen vooral op de wachtlijst te staan. Laat ons daar allemaal samen iets aan doen.

Minister, wat gaat u deze legislatuur nog doen om die wachtlijsten aan te pakken? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Misschien eerst praktisch de vraag van collega Vande Reyde en de vraag van collega van der Vloet over de uitgebreidere bevraging en van collega Vande Reyde over de drempels die eigenlijk innovatie in de weg staan. Die zal ik mee bekijken in het Raadgevend Comité. Ik denk dat dat de geschikte plaats is om eens te kijken of we dat kunnen uitbreiden. Ik moet wel zeggen, collega van der Vloet, dat die negenhonderd mensen die bevroegd zijn, een officieel gevalideerde methodiek is, waarvan men zei dat je er zo een goed zicht op kreeg. Negenhonderd versus 11.000 is natuurlijk een heel groot verschil. Maar nog eens: hoe meer we weten, hoe meer we kunnen doen voor mensen.

Omgekeerd vraag ik ook wel om jullie 'fairness' – en ik kijk dan ook eens naar collega De Reuse. We hebben natuurlijk een plan gemaakt in 2021, het Zorg-investeringsplan, waar we expliciet de keuze gemaakt hebben om prioritair zorggarantie te geven aan mensen voor wie dat het meest dringend nodig is. Dat engagement is volledig ingelost, maar heeft als consequentie inderdaad dat u uw budgetten daarin investeert en dat het dus trager gaat met budgetten in prioriteitengroep 2 en prioriteitengroep 3.

Voor prioriteitengroep 3 staat er zelfs letterlijk – ik heb het nog eens bekeken – in het plan dat gemaakt is: "We maken daar nu geen budgetten voor vrij." Maar dat wil niet zeggen dat er niet geïnvesteerd is, want via rechtstreeks toegankelijke hulp met andere zaken hebben we wel deuren opengezet. In de bevraging van die negenhonderd mensen – collega's, daar moeten jullie ook fair in zijn – zie je dat een pak mensen in prio 2 en prio 3 ook al geholpen worden via rechtstreeks toegankelijke hulp. De vragen zijn vooral ook vragen naar ondersteuning.

Collega Jans, een van die projecten die goedgekeurd zijn in het kader van die rechtstreeks toegankelijke hulp, is net samenwerking met Gezinszorg. Mij interesseert dat, omdat Gezinszorg bij heel veel mensen binnenkomt en praktische hulp geeft. Waarom moet dat zo'n groot verschil zijn tussen iemand die gewoon die zorg nodig heeft of iemand met een handicap die die zorg nodig heeft?

Misschien kun je daar wel interessante samenwerkingen hebben, waardoor je een pak vragen op een betaalbare wijze ook opgelost krijgt. Dat wil ik meenemen in het onderzoek. Het toont net aan dat het perspectiefplan dat we willen maken, geen plan is van een bepaald budget en een datum waarop je dat geld gaat voorzien. Ik wil echt in de diepte gaan kijken: wat is de beste oplossing voor mensen?

Dat we extra geld nodig zullen hebben, collega's, dat staat als een paal boven water. Ik ga daar niet flauw over doen. Het zal nog ettelijke honderden miljoenen recurrente extra middelen vragen. Maar eerst wil ik de analyse van onze administratie en de conclusies van het Raadgevend Comité, om dan met een plan naar onze regering te stappen.

Dus, collega's, er is nog veel werk op de plank, maar anderzijds kan ik er ook niet omheen: als je kijkt naar de pure budgetten die geïnvesteerd worden op één legislatuur tijd, van 1,9 miljard naar 2,5 miljard euro, dan is dat enorm.

Collega Vandecasteele en anderen, u hebt absoluut een punt. Achter elke vraag staat een persoon en elke persoon heeft er recht op dat zijn vraag met ernst bekeken wordt. Maar het heeft geen zin om vandaag te zeggen dat morgen alles in orde zal zijn.

Waar we wel moeten voor zorgen, is dat mensen die een vraag hebben, ook weten – en dat is mijn zorg – waar de deuren staan, hoe je rechtstreeks toegankelijke hulp kunt bereiken, hoe je kunt zorgen dat toch al een stukje van je vragen opgelost geraakt. Daar kunnen we het als overheid, denk ik, nog een stukje beter doen, door de informatiedoorstroming over wat er vandaag allemaal beschikbaar is, een stuk beter te maken. Er ligt dus veel werk op de plank.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik stel hier week na week vast dat als het gaat over de verhalen, de concrete verhalen van de mensen, die blijkbaar buiten de muren van dit parlement moeten blijven. Elke keer opnieuw is er boegeroep, vanuit de meerderheid hier, als we het hebben over de concrete verhalen van de mensen. Wel, ik vind het belangrijk om die concrete verhalen van de mensen hier te brengen.

Bijvoorbeeld is er Gilbert. Gilbert sprak me aan. Hij is 75 jaar, en hij zorgt vandaag voor zijn meervoudig gehandicapte zoon van 36 jaar. Ze hebben een aanvraag gedaan voor zorg en ondersteuning. Er is een heel onderzoek geweest. En ze hebben een brief gekregen waarin staat: "U hebt recht op een budget voor zorg en ondersteuning, ter waarde van 4400 euro per maand." Tot vandaag wacht Gilbert nog steeds op budget. En ondertussen is zijn vrouw gestorven, staat hij er thuis alleen voor, voor de zorg voor zijn zoon. Hij deed een aanvraag voor een acute noodsituatie, om sneller budget te kunnen krijgen. Dat werd geweigerd, omdat ze zeggen: "U leeft nog, Gilbert. U kunt zorgen voor uw meervoudig gehandicapte zoon." Wel, Gilbert kan dat niet meer aan, en hij wacht vandaag nog steeds op hulp.

Deze Vlaamse Regering laat die mensen in de kou staan. Als er een onderzoek is, als mensen recht hebben op een budget, als ze dat nodig hebben, dan moet dat budget er zijn. *(Applaus bij de PVDA en Groen en van Hannelore Goeman)*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Minister, deze regering heeft van mensen met een handicap en het beleid voor hen een prioriteit gemaakt, met nooit eerder geziene budgetten, en met veel mensen die we helpen. De feiten zijn de feiten. De wachtlijst in

prioriteitengroep 1, mijnheer Anaf, is weggewerkt. Dat is geen wachtlijst meer. We hadden daar een deadline gesteld waarbij iedereen zijn budget krijgt binnen de achttien maanden. De periode is een stuk korter. En voor de andere mensen, binnen prioriteitengroep 2 en prioriteitengroep 3, debatteren we vaak om te kijken hoe we perspectief kunnen geven, hoe we kunnen zorgen dat er zorg op maat komt. Want mensen met een handicap, met welke zorg ook, of hoe zwaar die handicap ook is, worden niet in de steek gelaten. Iedereen moet kunnen rekenen op een van de vele vormen van hulp. Ik vind het zeer terecht dat deze regering van mensen met een handicap een prioriteit heeft gemaakt. Dat is terecht, omdat, ook voor cd&v, elk mens, elke persoon met een handicap, alle kansen en mogelijkheden verdient, binnen een warme, inclusieve samenleving waar iedereen zich welkom en gewaardeerd weet. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Het is heel duidelijk dat er nog heel wat werk voor deze doelgroep op de plank ligt. Ik wil ook nog eens herhalen, minister: perspectief is echt superbelangrijk, ook voor zij die aan het wachten zijn, om te weten hoelang ze nog moeten wachten, om te weten hoelang hun familie het nog moet dragen. Dat perspectief is dus zeer belangrijk. En daarbij is dat perspectiefplan iets heel belangrijks, maar dan hoop ik ook dat dat iets wordt op lange termijn. Want in elke legislatuur legt iedereen zijn accent een beetje anders. Vorige keer was er wel perspectief voor prioriteitengroep 3, nu is er inderdaad voor gekozen om daar geen middelen meer in te steken. Ik denk dat het toch wel zeer belangrijk is, dus ik kijk ook met grote ogen naar het perspectiefplan dat samen met de sector naar voren wordt gebracht. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, uw woorden stemmen mij optimistisch. Collega's, de verwijzingen naar stikstof vliegen hier vandaag in het rond. Collega's van Groen, wat jullie daar zeggen, is onzin. Stikstof is alles wat telt, en voor de rest worden er geen akkoorden gesmeed? Onzin! Ik heb het gisteren ook gezegd in mijn mooie slotwoord, dat jammer genoeg de journaals niet gehaald heeft – onbegrijpelijk. *(Gelach)*

Ik heb toen ook gezegd dat het fundamentele verschil is dat over dit soort zaken in het verleden wel akkoorden gesloten zijn, en dat is ook de reden dat die budgetten meer dan verdubbeld zijn op een zeer korte termijn. We hebben deze legislatuur meer dan 270 miljoen euro extra kunnen investeren.

Minister, ik ben blij dat u op dat pad wilt doorgaan, dat u werk wilt maken van perspectief, en die meerjarenanalyse, dat grotere plan, zult afwachten. Ik ben ervan overtuigd dat we met enkele toekomstige akkoorden – en dat zal inderdaad, mevrouw Vandecasteele, niet met een amendement gebeuren, helaas – kunnen zorgen dat – wat we hier allemaal willen – die wachtlijsten voor mensen met een beperking uiteindelijk helemaal afgeschaft worden.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de nood aan een endometrioseplan

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik heb nieuws dat op de Internationale Vrouwendag echt heel belangrijk is. Het is echt nieuws: als je meer dan een of twee pijnstillers moet nemen tijdens je menstruatie, dan is dat niet normaal. Als

je kreupelende pijn hebt tijdens je menstruatie, dan is dat niet normaal. Als je niet uit bed kunt van de pijn, dan is dat geen normale menstruatiepijn. Dat is vandaag voor heel erg veel meisjes en vrouwen echt nieuws. Vandaag wil ik echt aandacht vragen voor een heel bijzondere ziekte: endometriose. Die treft heel veel mensen. Een op de tien meisjes en vrouwen: dat is gigantisch. U moet zich voorstellen hoeveel mensen gemiddeld alleen al hier in het parlement en op de banken hieraan lijden.

Ik ga u ook de definitie niet besparen: een chronische ernstige aandoening waarbij weefsel reageert op hormoonstommelingen. Op allerlei plekken in het lichaam kan weefsel zich gaan enten, voornamelijk in de buikholte, voornamelijk bij mensen met een baarmoeder. Hormoonverstoorders kunnen een rol spelen. Maar wat betekent dat in de praktijk? Zeer hevige pijnen, zeer hevige menstruatiepijn.

Dat zorg ervoor dat vrouwen in hun dagelijkse leven echt belet worden. Op dit moment kunnen ze daarbij op weinig begrip rekenen. Men zegt wel eens: 'La chair est faible.' Wel, voor deze vrouwen is het vlees echt niet zwak. Dit zijn mensen die dit elke maand en vaak vaker meemaken en die daarbij op heel weinig begrip kunnen rekenen. Dat gaat over meisjes die in de school de les lichamelijke opvoeding (lo) moeten overslaan en daarbij flauw gevonden worden, leerkrachten die horen dat iemand zegt dat ze door haar menstruatie haar werk niet kon doen. Dat wordt als een flauw excuus gezien, maar dat is eigenlijk heel geldig. Dat gaat over vrouwen die hun sociaal leven moeten opgeven, die hun relatie verloren zien gaan, die in hun werk 'gekreupeld' worden. Dit is heel ernstig. Gemiddeld duurt het acht jaar tot een diagnose, laat staan tot aangepaste behandeling. Minister, wat is uw plan om deze zeer vele mensen te helpen? *(Applaus bij Groen en op de publiekstribune)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Mag ik alstublieft voor de tweede keer vragen aan de personen in dit publiek om niet te applaudisseren, voor niemand?

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is uiteraard belangrijk dat endometriose snel en correct gediagnosticeerd kan worden door een huisarts of een gynaecoloog. Collega Groothedde, het klopt dat in heel veel gevallen de mensen laattijdig de diagnose krijgen – ik ga niet zeggen 'te laat' want je kunt dat natuurlijk behandelen. Het is echt van belang dat we eerst en vooral de beroepsverenigingen aanspreken, want die kunnen ervoor zorgen dat de informatieverstrekking naar de gynaecologen en huisartsen beter wordt. Die moet ook beter zijn. Ik zal hen daarover ook een schrijven sturen, omdat het voor mij van belang is dat we er aandacht voor hebben.

Twee, als jongere of oudere vrouwen bij een huisarts of gynaecoloog komen, is het ook van belang dat die in staat zijn om heel snel de signalen te herkennen. Je weet hoe het gaat: je hebt pijn tijdens je menstruatie en dan zeg je maar dat dat normaal is. Je neemt een paar pijnstillers en je bent ervan af. Vaak is iets anders er de onderliggende aandoening van. Sensoa heeft ook in samenwerking met Domus Medica een onder-vier-ogenmethodiek ontwikkeld die ook toegepast zou kunnen worden om de anamnese, maar vooral ook de diagnose bij de patiënt beter te kunnen stellen. We gaan kijken of die methodiek nog beter, nog meer ingezet kan worden. Dat is ook van belang.

Maar ook in de opleiding is er wel wat werk aan de winkel, natuurlijk. Er is een consult dat door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) in het derde jaar secundair onderwijs gebeurt. Maar daar is het van belang dat men de meisjes die er terechtkomen uitleg geeft over wat de oorzaken van die pijnen kunnen zijn en

dat men dat niet afdoet alsof dat normaal is en dat ze zich daar geen zorgen over hoeven te maken. Want in veel gevallen is het niet normaal.

Ook daar is dus nog wat extra voorlichting nodig, denk ik. Maar ook in de opleidingen tot gezondheidswerker lijkt het mij relevant dat de pakketten daar beter op afgestemd worden.

Een screeningprogramma of een bevolkingsonderzoek is voorlopig niet aan de orde. Ik heb eens nagevraagd of dat een oplossing zou kunnen zijn, maar we hebben advies nodig, en de vraag is wat op populatieniveau de haalbaarheids-criteria zijn om gezondheidswinst te kunnen boeken.

Op het vlak van diagnosestelling is er dus wel nog een pak werk aan de winkel. En het is eigenlijk werk dat niet noopt tot grote budgetten, collega Groothedde, maar dat vooral noopt tot aandacht voor de juiste signalen. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik ben heel blij dat u vindt dat hier actie moet worden ondernomen. Dit veroorzaakt ook enorm veel leed. Bij 60 à 70 procent van die mensen leidt het tot onvruchtbaarheid. Je moet maar eens jarenlang daarmee geconfronteerd zijn en dan ook nog eens horen dat je problemen hebt of zelfs geen kindje kunt krijgen. Zeer veel mensen hebben een kinderwens.

Minister, we hebben een beetje huiswerk voor u gedaan. We hebben een plan klaar. Ik denk dat u het er in grote lijnen mee eens bent, want ik heb al heel veel dingen gehoord. Die diagnosetijd moet echt verkort worden, zodat mensen een behandeling kunnen krijgen. Wij willen heel graag een Vlaams actieplan rond endometriose, waarbij onder andere ook onderzoek wordt ondersteund en gefaciliteerd, waarbij bijvoorbeeld ook OCMW-werkers, geestelijkegezondheidswerkers en apothekers mensen kunnen doorverwijzen, waarbij er gericht wordt doorverwezen naar mensen die deze problematiek kennen en een behandeling kunnen voorstellen.

Er is niet alleen die enorm hoge menselijke kost. U zegt dat het niet veel hoeft te kosten, en dat klopt, maar het heeft ook een gigantische economische kost. De maatschappelijke kost op dit moment wordt door een Belgische studie geschat op 9872 euro per jaar per patiënt. En aangezien er naar schatting ongeveer driehonderdduizend personen met endometriose zijn in de Vlaamse Gemeenschap, betekent dat dus ongeveer 3 miljard euro. Ik geef u op een blaadje dat we daarmee een heel leuke kinderopvang zouden kunnen uitbouwen – maar dat terzijde.

Minister, op zich is het ook al niet normaal dat men zo lang moet wachten op een aangepaste diagnose en goede hulp. Ik hoop dat u verder gaat dan alleen sensibiliseren en dat ook zeer breed doet, zodat vrouwen en hun omgeving weten waar dit over gaat, maar ook zorgverleners, en dat er hulp kan worden geboden.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Minister, endometriose haalt inderdaad de levenskwaliteit van duizenden vrouwen naar beneden. Dat is dus wel een belangrijke problematiek. Ik had één bijkomende vraag, namelijk hoe we een betere bewustmaking kunnen doen. Maar eigenlijk hebt u al heel concrete acties naar voren geschoven. Ik wil dan ook meegeven dat wij vanuit onze fractie heel blij zijn dat u aangeeft dat er verdere acties ondernomen moeten worden en dat u daar ook toe bereid bent. Want het is natuurlijk een problematiek die vandaag de dag nog te veel genegeerd wordt. Vandaar dat ook de beroepsverenigingen daar blijvend op moeten worden aangesproken, om de juiste signalen te herkennen, de

symptomen te herkennen, en de aandacht te vestigen op de juiste signalen. Ik ben dus heel blij met uw antwoord op deze vraag.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's.

Ik zal met heel veel interesse uw voorstellen bekijken, collega Groothedde, zoals we dat altijd doen. Ik kan nog meegeven dat er in Frankrijk ook een speekseltest in ontwikkeling is. Maar die staat klinisch nog niet helemaal op punt. Dat zou natuurlijk ook een oplossing kunnen zijn, omdat je dan nog veel rapper de diagnose zult krijgen. Ik geef u dat maar mee om aan te tonen dat we de ontwikkelingen echt wel op de voet volgen. Maar zoals gezegd, bekijk ik ook uw voorstellen. We kunnen daar eigenlijk op een vrij eenvoudige wijze een pakket samenstellen. Ik heb ook al gezegd dat ik een brief zal schrijven aan de beroepsverenigingen om daar toch voldoende aandacht voor te hebben.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, die speekseltest is inderdaad nog in ontwikkeling. De patiëntenverenigingen geven aan dat ze niet zeker zijn in hoeverre dat een oplossing is. U haalt Frankrijk aan. Daar is er wel een nationaal actieplan rond endometriose aangekondigd. De president van Frankrijk zelf heeft een hele redevoering rond endometriose gehouden. Dus als we naar dat soort actie kunnen gaan, heel graag.

Tot slot wil ik op Vrouwendag een paar vrouwen zelf aan het woord laten om de impact hiervan te laten horen. Een vrouw van 35 jaar verliest sinds ze 12 jaar is veel meer bloed dan gemiddeld: 180 milliliter tegenover de gebruikelijke 20 milliliter. Al twintig jaar valt ze regelmatig flauw. Ze is met zeer veel pijn daarvoor vaak aan huis gekluisterd. Uiteindelijk verhuist ze naar Ierland, en daar wordt ze ernstig genomen. Dat is iets wat nu vaak aan patiënten wordt aangeraden: ga naar Engeland of Ierland. Willen we dat? Een vrouw die onhoudbare pijnen bij de menstruatie had, die overgingen in continu bloedverlies, zegt: "Er werd beslist om mij als 30-jarige een postmenopauzale pil voor te schrijven, een pil die alles platlegt. Geen pijn, geen bloedverlies, maar ook geen cyclus meer. Niemand vertelde mij dat er ook geen libido meer zou zijn. Nu, drie jaar en ook drie andere pillen later, krijg ik eindelijk de mogelijkheid van endometriose te horen. De kijkoperatie acht niemand noodzakelijk. 'Jongedame, realiseer u goed dat u na zo'n operatie werkonbekwaam bent', zei de dokter. Ik ben nog steeds op zoek naar een diagnose. Ik ben niet meer vruchtbaar. Ik ben ook nog op zoek naar mijn libido." Dit is de realiteit van vandaag in onze Vlaamse gemeenschap. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het akkoord tussen de natuur- en landbouworganisaties betreffende een nieuw mestactieplan (MAP 7)

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Gisteren mochten we in de media vernemen dat natuur- en landbouworganisaties ...

De voorzitter: Mag ik alsjeblieft stilte vragen op de tribune? Dank u wel.

Begint u maar opnieuw, mevrouw Rombouts.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, gisteren mochten we in de media vernemen dat natuur- en landbouworganisaties het onderling eens zijn over de krachtlijnen van een nieuw mestactieplan (MAP).

Minister, zoals de Europese regelgeving het voorschrijft, zou normaal gezien op 1 januari 2023 een nieuw mestactieplan van start moeten gaan. Bij het naar buiten komen van uw nota was er een verbijsterde reactie vanuit de sector. Het was namelijk zo dat de aardappel voor onze frietjes niet meer geoogst zou kunnen worden en heel wat landbouwgronden uit productie zouden gaan. Minister, u hebt op dat moment het geweer van schouder veranderd en u hebt de bal in het kamp van de milieu- en natuurorganisaties en de landbouworganisaties gelegd. U hebt gezegd dat ze zelf met een voorstel moesten komen.

Collega's, de middenveldorganisaties hebben dat waargemaakt. Na maanden in gesprek te gaan met elkaar, naar elkaar te luisteren, respect voor elkaar te hebben en elkaars knelpunten te aanhoren, heeft men samen een voorstel op tafel gelegd. Ik wil even uit de nota citeren, minister: "De milieu- en landbouworganisaties benadrukken dat dit akkoord meer is dan een louter oplijsten van aparte voorstellen. Het is een samenhangend geheel waarbij maatregelen elkaar versterken en de impact ervan ook verder zal gaan dan enkel een verbetering van de waterkwaliteit. Het is bovendien een onderhandeld plan waarin de nodige evenwichten bereikt werden en waarvoor draagvlak is bij zowel de milieu- als landbouwsector. Het plan is één en ondeelbaar en dient in zijn geheel uitgevoerd te worden of desgevallend in onderlinge samenspraak bijgestuurd te worden." Eveneens vermeldt de nota dat het actieplan goedgekeurd moet worden door de Europese Commissie.

Minister, ik vernam in de media dat u het akkoord positief hebt onthaald. Bij dezen wil ik u dan ook de vraag stellen of u dit plan ook ten volle zult verdedigen bij de Europese Commissie en hoe u dat verder zult aanpakken. Wat is de timing hieromtrent?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel.

Collega's, u weet dat de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor onze administratie een voorstel voor een nieuw mestactieplan had voorbereid. Dat was het beginpunt om de politieke discussie aan te vatten, maar voor we daarover politiek konden spreken, kwam er het verhaal dat we geen aardappelen en geen frieten meer zouden hebben enzovoort. Qua beeldvorming vond ik dat niet oké. Daarom heb ik ook voorgesteld om de natuur- en landbouworganisaties te vragen om daarnaar te kijken. Ze hebben dat samen met de VLM gedaan. De krijtlijnen zijn heel duidelijk.

Achter de schermen hebben we geprobeerd om dit daar waar we konden te ondersteunen, omdat we van mening zijn dat hier wel een plan op tafel moet liggen. Ik was dan ook bijzonder blij om gisteren finaal de boodschap te vernemen, ook al hadden we al even door dat het de goede richting uitging.

Wat gaan we nu doen? We hebben dat ook zo afgesproken. Ik ga dit ook verdedigen bij de Europese Commissie. Ik ga dat samen doen met de sectoren. Ik ga ze meenemen. Ik denk dat het goed is dat we dat samen gaan doen bij de Europese Commissie. Parallel ermee ga ik ook de administratie aan het werk zetten zodat zij het akkoord ondertussen onderwerpen aan een milieueffectenrapport (MER), dat dan ook nog eens naar een openbaar onderzoek moet gaan. Uiteindelijk zal dit leiden tot een nieuw Mestdecreet, dat richting Vlaamse Regering zal gaan en dan naar het parlement.

Eén ding staat echter wel als een paal boven water: met een betere waterkwaliteit winnen we allemaal, ons leefmilieu, de natuur, onze gezondheid en ook onze voeding. Ik ben dan ook bijzonder dankbaar voor de verantwoordelijkheidszin die ik heb mogen ervaren.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben ook heel blij dat u uitdrukkelijk benadrukt dat u de partners verder in het gesprek wilt meenemen. Minister, ik heb namelijk in het verleden al enkele keren gevraagd waarom u het OMAP-overleg (Opvolgingscommissie Mestactieplan) had afgeschaft, waar er in het verleden effectief ook al overleg was met de milieuorganisaties, de natuurorganisaties en de wetenschappers. Ik was dus heel blij dat u vorig jaar het geweer van schouder hebt veranderd om opnieuw met hen in overleg te gaan. Ik hoor van u dat u zinnens bent om hen mee te nemen naar Europa om de gesprekken ook daar te voeren.

Nu, het plan is nog niet af en zal uiteindelijk nog moeten worden verfijnd, alsook de decreetsbesprekingen en ook de monitoring nadien. Minister, houdt u deze partners effectief vast in alle volgende stappen die voor ons liggen, dus ook bij de verfijning en de uitwerking van het decreet maar eveneens bij de monitoring nadat er een nieuwe regelgeving van kracht is?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Natuurlijk zijn wij heel tevreden dat dat overleg tot resultaat heeft geleid. Het is een heel omvangrijk akkoord. Er staan heel veel dingen in. Er wordt bijvoorbeeld verondersteld dat een aantal engagementen die deze regering genomen heeft, ook worden uitgevoerd, bijvoorbeeld het stikstofakkoord. Er is duidelijk opgenomen dat, als de bepalingen uit het stikstofakkoord niet worden doorgevoerd, dat plan zoals het voorligt, niet kan worden uitgevoerd of haar doelen niet zal bereiken. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld bij de aanpassingen van het erosiebeleid. Er zijn ook wel wat vragen naar uitvoerbaarheid: MAP-meetnet aanpassen, kunstmestregister aanpassen, nitraatresidumetingen aanpassen, obstakels voor boerderijcompost wegwerken en bemestingsadviezen. Het is een eindeloze lijst van dingen die aangepast moeten worden. Heel veel zaken worden doorgeschoven naar een opvolgingsorgaan, waar ook nog veel bijkomende taken uit zullen voortvloeien. Minister, hoe garandeert u dat al die bijkomende taken ook uitvoering zullen krijgen? Want dat zal personeel en budgetten nodig hebben en ook wetgevend werk op korte termijn.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Mijn vraag sluit eigenlijk aan bij die van collega Steenwegen. Ten eerste kan ik alleen maar bijzonder blij zijn dat de partners op het middenveld elkaar hebben gevonden en tot een, wat mij betreft, op het eerste gezicht zeer evenwichtig en verantwoordelijk akkoord zijn gekomen. Dat is een hele prestatie, gezien het verleden, waaraan we allemaal wel herinneringen hebben over hoe het heel vaak anders ging.

Maar inderdaad, er zitten in het akkoord nogal wat veronderstellingen. Een van die veronderstellingen staat op pagina 9 van het akkoord, bijvoorbeeld rond de mestverwerkingscapaciteit: "De uitbreiding van de mestverwerkingscapaciteit wordt gezien de verwachte daling van de mestproductie niet meer als noodzakelijk gezien, gezien de afschaffing van de NER en de maatregelen uit het PAS-akkoord 2022." Dus volgens zowel de Boerenbond als Natuurpunt geldt het PAS-akkoord van vorig jaar, het krokusakkoord, volledig. Maar blijkbaar is de Vlaamse Regering niet in staat om dat akkoord te handhaven. Minister, als de Vlaamse Regering niet

akkoord geraakt, is dit akkoord dan ook ondergraven of niet? Hoe moeten we dat zien?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voorzitter, onze fractie is tevreden. Na het debat gisteren, dat niet tot grote vreugde kon stemmen, was het fijn om op het einde van de dag toch ook wat goed nieuws te krijgen. De samenwerking van natuurorganisaties en landbouworganisaties heeft geleid tot een evenwichtig akkoord dat de doelstellingen rond waterkwaliteit dichterbij brengt. Het zal zaak zijn om dat akkoord goed uit te voeren.

Minister, u hebt al geschetst hoe u dat zult aanpakken. U gaat de partners betrekken en u zult het integraal verdedigen op Europees niveau. Maar, zoals de collega's ook zeggen, een deel van de vooronderstelling om tot het realiseren van die doelen te komen, is ook dat rond stikstof de knopen worden doorgehakt.

Ik hoop dat dit inspirerend kan werken voor de regeringsploeg vrijdag en dat we met evenveel verantwoordelijkheidszin ook die knoop kunnen ontwarren, na het GLB en het MAP.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, u hebt in de commissie gezegd dat MAP 1 tot en met MAP 6 niet veel hebben voorgesteld, want ze hebben niet veel uitgemaakt. U hebt nu een MAP. Welke garanties kunt u geven dat dit wel gevolg krijgt? U hebt zelf over dat MAP 7 gezegd dat we iets moeten maken dat ook werkt. Maar als u daar geen handhaving aan koppelt en als er zaken in staan die niet gerealiseerd kunnen worden, hoe kunnen we met dat MAP 7 dan tot een positief resultaat komen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Pieters, we hebben geen keuze. Als slechts een van de 195 waterlichamen in Vlaanderen een voldoende goede ecologische kwaliteit heeft, dan denk ik dat we er niet goed voorstaan. Dat heeft niets met dogmatisme of fundamentalisme te maken. Een op de 195 waterlichamen in orde, is voor mij echt niet oké. Dus ja, iedereen zal zijn steentje moeten bijdragen. De industrie moet dat doen. De lokale besturen moeten dat doen. Daarom ben ik ook heel blij dat we vandaag een akkoord hebben met de landbouw- en de natuurorganisaties. Daar zitten heel wat zaken in, onder andere ook in samenspel met het stikstofplan. Dat is belangrijk. In het stikstofplan hebben we gezegd dat we bijvoorbeeld de varkensstapel met 30 procent willen reduceren. Dat zal ook effect hebben op het mestbeleid en in Vlaanderen ook op de waterkwaliteit. Dus ja, het een is met het ander gelinkt, dat spreekt voor zich. Dat is er inderdaad een cruciaal onderdeel van.

Wat gaan we nu doen? We gaan stap voor stap. Eerst trekken we naar de Europese Commissie met wat er nu voorligt. Dan, parallel daarmee, gaan we de milieueffectenrapportage doen, samen met het openbaar onderzoek. Ondertussen gaan we ook een aantal dingen voorbereiden, want er zitten inderdaad heel wat zaken in die ons en onze administratie werk geven, onder andere, mijnheer Pieters, de versterking van de handhaving. We gaan dat parallel in gang zetten. Vervolgens hoop ik dat we daarmee naar de regering gaan en daarna ook naar het parlement.

Begeleiding is ook een belangrijk onderdeel van het akkoord. Dat zit er ook in. We gaan de sectoren betrekken. Dat was ook hun wens. Het is ook niet meer dan normaal dat we een opvolgingsorgaan zullen hebben, waar zij bij betrokken zijn,

voor de verdere uitrol van de MAP, verdere onderzoeksvragen en bijsturingen. De VLM zal een analyse maken van de effectiviteit van de maatregelen. De Europese Commissie zal dat ook doen.

Als bevoegd minister ben ik in ieder geval zeer verheugd dat er een goed akkoord op tafel ligt. Dat betekent: stappen voorwaarts. Het is goed dat iedereen uit zijn loopgraven komt om te kijken hoe we elkaar in dit dossier kunnen vinden. Ik ga dit voluit, met hen, bij de Europese Commissie verdedigen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Dank u wel, minister.

Collega's, ik denk dat we één belangrijke les uit de afgelopen weken geleerd hebben, namelijk om politiek geen dossiers te koppelen als die onafhankelijk zijn van elkaar.

Minister, ik denk dat het duidelijk is dat overleg werkt. Naar mensen luisteren werkt, en betrokkenheid werkt. Als we milieu- en natuurorganisaties bij elkaar zetten, levert dat inderdaad positieve resultaten op. Landbouw en milieu kunnen perfect samengaan, als ze ook echt naar elkaar luisteren. U weet immers: zij die het best weten wat er leeft in de sector en wat de grootste knelpunten zijn, dat zijn inderdaad de middenveldorganisaties. Het is dus belangrijk om hen te betrekken. Zij staan met de voeten in het veld. Zij zijn dag in, dag uit met de materie bezig. Zij dragen effectief ook de gevolgen van die beleidsbeslissingen. Natuur en milieu zijn verzoenbaar als we tenminste ook echt luisteren. Met andere woorden, collega's en minister, laat ons hier de les uit trekken dat we al half gewonnen hebben indien we de sector- en middenveldorganisaties betrekken, maar als we de middenveldorganisaties overslaan, maken we geen goal. *(Applaus bij cd&v en van Maurits Vande Reyde)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de tijdelijke verhuur van sociale woningen buiten het socialehuurstelsel, naar aanleiding van overlast door krakers in Gent

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, ik heb eens een vraag over een stedelijke problematiek. We hebben de voorbije dagen al andere zaken gehoord.

Al een paar weken wordt Nieuw Gent, dat is een sociale woonwijk in het Gentse uiterd, tussen Gent en Zwijnaarde, geteisterd door Oost-Europese krakers. Zij zijn binnengedrongen en hebben zich geïnstalleerd in een twintigtal leegstaande sociale appartementen waaruit de huisvestingsmaatschappij Thuispunt Gent, het vroegere WoninGent, de sociale huurders had laten verhuizen met het oog op renovatie van die appartementen. Los van het feit dat kraken op zich strafbaar is gesteld sinds 2017 – dat is een verdienste van onder andere onze partij in het federale parlement – is de maatschappelijke last van dat kraken wel enorm groot: druggebruik, nachtlawaai, huisvuil, sluikstorten, vechtpartijen ... Je kunt de kranten erop nalezen. Naar de gewoonte van de oppositie parafraseer ik enkele bewoners die zeggen dat de situatie echt uit de hand aan het lopen is en dat het een zeer onveilige situatie is.

Begrijp me goed, minister, het is heel goed dat huisvestingsmaatschappijen regelmatig hun sociaal patrimonium renoveren, wat Thuispunt Gent hier ook zal

doen, maar ze had vooruitziender moeten zijn. Het kraken in Gent is geen nieuw fenomeen. Ze had mijns inziens via de tools en systemen die u als minister aanreikt, overeenkomsten moeten sluiten met de erkende instanties om de leegstand te beheren.

Mijn concrete vraag is of u weet hebt in welke mate die huisvestingsmaatschappij dat heeft overwogen, en of u een manier ziet om hen hier in de toekomst toe te bewegen?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel, mevrouw Smeyers.

Het gaat inderdaad om de krakersproblematiek in het Oriongebouw in Gent. Daar zijn op dit moment nog 78 van de 140 appartementen bewoond, en dat heeft er natuurlijk voor gezorgd dat die krakers – die blijkbaar een rondtrekkende groep zijn die bekend zijn in Gent – voor heel wat overlast zorgden voor de burens en voor heel de omgeving. Zodra we dat gehoord hebben, hebben we contact opgenomen met Thuispunt Gent, het vroegere WoninGent, voor een overleg eind februari. Begin deze week hebben we samengezeten. Thuispunt Gent is naar de vrederechter gestapt om die krakers eruit te laten zetten. Die procedure loopt nog. Dat is een procedure in twee fases: ze worden eruit gezet, maar men heeft enige tijd. Ofwel gebeurt dit vrijwillig, ofwel manu militari door de politie. Daarmee moet het probleem op lange termijn opgelost zijn.

Maar uw vraag gaat concreet over de aanpak van de sociale huisvestingsmaatschappijen in dergelijke gevallen. Er zijn meerdere instrumenten. Je kunt een gebouw ontoegankelijk maken. Hier was dat veel moeilijker, omdat het gebouw bewoond is: 78 van de 140 appartementen zijn bewoond. Daardoor kon men het water en de elektriciteit niet afsluiten, wat het nog aantrekkelijker maakte voor krakers. Er is ook de mogelijkheid om leegstaande gebouwen tijdelijk te laten bewonen. Dat kan via een leegstandsbeheerder. Er zijn in Vlaanderen verschillende sociale huisvestingsmaatschappijen die dat doen, via de vier erkende leegstandsbeheerders. Dan moet door middel van een kleine ingreep het gebouw conform worden gemaakt aan de minimale woonkwaliteitseisen. Dan kan het tijdelijk worden verhuurd.

We hebben aan Thuispunt Gent gevraagd waarom men dat niet heeft gedaan. Ik begrijp hun uitleg. De termijn tussen het leeg laten staan van de woningen en de start van de verbouwingen was te kort. Het is een goede zaak dat de termijn tussen de verhuizing van de sociale huurders en de start van de verbouwing zo kort mogelijk is. Daardoor was het niet nuttig om dat via een leegstandsbeheerder te verhuren. Thuispunt Gent heeft daar, begrijpelijkerwijs, wel goed gehandeld vanwege die korte doorlooptijd.

We hebben dat vereenvoudigd, om effectief leegstandsbeheer te doen, niet noodzakelijk met een leegstandsbeheerder – dat zal ik in mijn tweede deel eventueel nog toelichten.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, dank u voor die bijkomende informatie. Volgens de sociale media en de kranten was het de bedoeling om pas in 2026 te beginnen met de renovatie. Maar het is dus blijkbaar toch de bedoeling om daar vroeger mee te starten. In die optiek kan ik het beleid van de huisvestingsmaatschappij nog begrijpen.

Alleszins is het kraken in het Gentse door Oost-Europese bewoners of krakersgroepen, als we ze zo mogen benoemen, geen nieuw fenomeen. De

huisvestingsmaatschappij en het Gentse stadsbestuur moeten daar veel concretere en kordatere maatregelen nemen. Je hoort dat ze nu die stappen hebben gezet, maar die krakers zitten daar wel al een paar weken in. We moeten toch met alle mensen rekening houden. Dat sociale woonblok staat niet leeg. Daar wonen nog sociale huurders in. Het moet voor hen toch ook leefbaar blijven. In de mate van het mogelijke hadden ze misschien toch wel Prevenda of een van de andere leegstandsbeheerders kunnen raadplegen.

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Ik ken de situatie in Gent heel goed. Ik ken die wijk heel goed. Vrienden van mij zijn opgegroeid in die blokken, naast die blokken. Een kleine shout-out voor Ashra, die ik al lang ken. Wat ik bij die mensen thuis zie, is heel erg. Ik kwam onlangs nog in Nieuw Gent bij Ahmed. Ik ging toevallig bij hem op bezoek, nog voor dat in de krant kwam. *(Opmerkingen bij de meerderheid)*

Hoe die gebouwen door de stad Gent worden onderhouden: sorry, maar dat is onaanvaardbaar. Dat is jarenlange verwaarlozing. Niet enkel de afgelopen jaren, het is decennialange verwaarlozing. Dat is een structureel probleem, dat nu wordt versterkt door de overlast in de wijk. Goed, er komen nieuwe blokken. Het eerste blok wordt nu vervangen, maar het werd verdorie tijd dat die blokken worden vervangen.

Ik heb nog twee opmerkingen hierover. Er zal toch nog meer budget nodig zijn voor die wijk, nu, om de blokken te renoveren, maar ook om de laagbouw in de wijk te renoveren. Een tweede vraag: welke oplossing hebben we voor die groep krakers? Ze zaten eerst in de Bernadettewijk. Dan zaten ze bij mij om de hoek in Gent, in de Nimfenstraat. Nu gaan ze ergens anders wonen. Wat gaan we doen? Welke structurele oplossing hebben we?

De voorzitter: Uw vraag is duidelijk.

Onno Vandewalle (PVDA): Welke structurele oplossing gaan we zoeken, in combinatie met het middenveld, met Housing First? Welke oplossingen zijn er mogelijk?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Voorzitter, ik was recent op bezoek bij Didier in Nieuw Gent, een topvrijwilliger daar. *(Gelach)*

Collega's, alle gekheid op een stokje. De overlast van die krakers is absoluut te betreuren, voor de mensen die daar wonen, maar ook voor de hele omgeving, waar zij heel wat last hebben veroorzaakt, onder andere met het sluikestorten.

Nu, minister, als je eens kijkt naar de laatste foto eind 2021, dan zie je voor Gent dat 18,2 procent van de sociale woningen leegstaat, waarvan 14 procent structureel. Dat is natuurlijk een groot probleem, zeker als je weet hoe weinig nieuwe sociale woningen er bij komen. Dat zorgt ervoor dat de wachtlijsten ook niet verlicht kunnen worden.

Het is niet enkel een Gents probleem. Het verouderd patrimonium is een heel grote uitdaging in heel Vlaanderen.

Vandaar luidt mijn bijkomende vraag aan u: minister, welke initiatieven zult u nemen om de leegstand verder terug te dringen?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Dit toont wel aan dat we met de wooncrisis zitten in Vlaanderen. Mevrouw Smeyers, ik ben niet akkoord wanneer u zegt dat dit een stedelijk probleem is. Dit is een probleem van ons allemaal, collega's, als we de sociale woningbouw niet rechtgetrokken krijgen, als we er niet voor zorgen dat er een beter dak- en thuisloosheidsbeleid komt.

Minister, ik neem aan dat u meteen zult vertellen dat er ook een sociaal leegstandsbeheer mogelijk is. Dat kan via de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's), dat heb ik zelf ook in Kortrijk gedaan. Ik heb gezien dat minister Dalle dat prominent op de agenda heeft gezet van de interministeriële conferentie voor armoedebestrijding. Maar komen er nog bijkomende initiatieven op Vlaams niveau? Gaat u nog zorgen voor meer begeleidingen, dat we dak- en thuisloosheid eens eindelijk voldoende bestrijden in Vlaanderen? Daarvoor zal er een versnelling in de sociale woningbouw moeten komen, maar ik wil graag eens focussen op een ander probleem dat u hebt.

Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, Oost-Europese krakers die al weken sociale woonblokken in Gent terroriseren, profiteren van gratis elektriciteit, gas en water, en dat nog eens in tijden waar mensen net spaarzamer moeten omspringen met deze behoeften om het eind van de maand te halen. Dat kan onder leiding van Open Vld, Groen, Vooruit en cd&v in Gent allemaal. Om nog maar te zwijgen over de 2,5 ton afval die opgehaald moest worden door de Intercommunale Vereniging voor Afvalbeheer in Gent en Omstreken (IVAGO), ook weer op de kap van de belastingbetaler.

Dat de meer dan tienduizend wachtenden op de wachtlijst voor een sociale woning in Gent in de kou blijven staan, terwijl dergelijke immigranten komen profiteren van leegstaande sociale woningen, is hallucinant. En in tegenstelling tot de collega van de PVDA heb ik meer compassie met de huurders die zich aan de regels houden, dan met een stel Oost-Europese krakers die Gent komen terroriseren.

Minister, ik vroeg me dan ook af welke concrete initiatieven u zult nemen ten opzichte van de sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) om ervoor te zorgen dat dergelijke leegstaande woningen gaan naar wie er echt recht op heeft, namelijk Vlamingen in nood. Dank u wel. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel, collega's, voor de bijkomende vragen. Het lijkt wel een beetje de gemeenteraad in Gent, maar dat mag ook wel eens ... behalve de heer Veys.

Laat mij beginnen door een aantal mensen hier uit een droom wakker te maken en de realiteit onder ogen te laten zien: dit heeft niks, maar dan ook niks, te maken met uitdagingen die we hebben in de sociale woningbouw. Die zijn er zeker, voor alle duidelijkheid. Maar het gaat hier om krakers die wel degelijk rondtrekken. Om nu te komen zeggen dat die dat niet zouden doen, mochten er geen uitdagingen zijn in de sociale woningbouw? Vergeet het, mijnheer Veys! Dat heeft daar niks mee te maken, dat is niet waarop die mensen uit zijn. Vermeng die beide ook niet, dat is een bijzondere oneerlijke en foute voorstelling van de zaken.

Wat wel klopt, mijnheer De Roo, is een uitdaging die we al lang hebben. We zijn nu ongeveer een jaar of tien geleden begonnen met het oplossen van een

erfenis: de kwaliteit van de sociale woningen in heel Vlaanderen. En dat heeft inderdaad zijn doorlooptijd nodig. Maar op dit moment, en ik zou de juiste cijfers moeten nakijken, gaat ongeveer 45 procent van de budgetten die we jaarlijks besteden aan de sociale woningbouw, naar de renovatie van bestaande sociale woningen. Dat heeft alles te maken met de slechte staat waarin we die geërfd hebben en dat proberen we nu stelselmatig op te lossen.

Bij dergelijke verbouwingen heb je altijd het probleem – en in dit geval staat de krakersproblematiek er eigenlijk in zekere zin nog los van – dat de bewoners moeten verhuizen om de verbouwingen te kunnen doen. En dat is dikwijls een heel moeilijk traject. We proberen dat zo kort mogelijk te houden, we hebben heel wat ondersteuningssystemen, bijvoorbeeld de mobiele units waar sociale huisvestingsmaatschappijen beroep op kunnen doen om mensen tijdelijk te huisvesten tijdens de verbouwingswerken. We proberen er alles aan te doen om dat zo vlot mogelijk te laten verlopen.

De procedure loopt. Ik ga ervan uit dat de krakers er wel degelijk uitgezet zullen worden. Er werd mij gevraagd om een oplossing te zoeken voor die krakers, maar ik denk dat er in de eerste plaats gekeken moet worden of die mensen wel een oplossing willen. Op basis van wat ik lees in de krant – ik ben het zelf niet nagegaan – zijn die mensen daarin niet bepaald geïnteresseerd. Maar dat is dus niet aan mij om daar iets voor te doen, wij kunnen daar niet direct op inspelen.

Ik denk dat wij vooral moeten zorgen dat de doorlooptijd voor die gebouwen zo kort mogelijk is, zodat de mensen die in een sociale woning wonen ook het genot kunnen hebben van die woning, zoals het hoort, en daar niet in gestoord worden.

Ik wilde daarnet nog één punt meegeven: we hebben er in 2022 voor gezorgd dat sociale huisvestingsmaatschappijen, de nieuwe woonmaatschappijen, ook zelf rechtstreeks aan leegstandsbeheer kunnen doen, in die zin dat zij zelf rechtstreeks aan private huurders kunnen verhuren. Daarvoor had men eigenlijk de keuze om dat via een leegstandsbeheerder, of via de OCMW's en het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) te doen, maar nu kunnen zij dat ook zelf doen. We hebben dat daar dus wat vereenvoudigd.

We hebben ook een draaiboek opgesteld om woonmaatschappijen erin te ondersteunen om ervoor te zorgen – en daar zijn we het er allemaal over eens – dat die leegstand temporeel, qua timing zoveel mogelijk beperkt blijft.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Ja, een Gentse gemeenteraad, het is eens iets anders dan het gevoel van een Antwerpse gemeenteraad dat we hier soms hebben.

De voorzitter: Dat kan ook interessant zijn.

Sarah Smeyers (N-VA): Ja, het is voor mij eens dichterbij huis.

Mijnheer Vandewalle, het is natuurlijk pervers om het debat te keren. Die leegstand is er, en dat zegt de minister, met het oog op renovatie van die sociale woningen. Het is niet de fout van de minister dat de huisvestingsmaatschappij WoninGent, die ook niet onbesproken is, zo lang gewacht heeft met de renovatie die ze nu eindelijk – en dat is goed – doet. Er zijn tools genoeg om die leegstand aan te pakken. De doorlooptijd is te kort, oké daar heb ik alle begrip voor. Maar dan denk ik wel dat het de taak was van die huisvestingsmaatschappij om in dialoog te gaan met het Gentse stadsbestuur.

Mijnheer Veys, we weten dat kraken een stedelijke problematiek is, niet het tekort aan sociale woningen – dat is een andere discussie. Ik had het over kraken

als stedelijke problematiek, die in Gent niet nieuw is. Het is ook niet de eerste keer dat dat in sociale woningen gebeurt. Misschien is het dus wel goed voor de toekomst dat bij leegstaande sociale woningen het Gentse stadsbestuur direct kordaat optreedt om dergelijke fenomenen te bestrijden.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het door de Europese Commissie voorgestelde verbod op wagens met verbrandingsmotoren

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Zoals we allemaal weten, wil de Europese Commissie een verbod op de verkoop van klassieke wagens, wagens met een verbrandingsmotor, vanaf het jaar 2035. Het Europees Parlement heeft dat al goedgekeurd, en normaal moest daar gisteren ook over gestemd worden in de Europese Raad. Maar die stemming is gelukkig nog niet kunnen doorgaan, omdat er blijkbaar geen meerderheid voor is in de Europese Raad.

Inderdaad, collega's, na het verzet van het Italië van Giorgia Meloni, heeft nu ook de Duitse Bondsregering, een regering bestaande uit socialisten, groenen en liberalen, zich daar volmondig bij aangesloten. Zij vinden dat verbod op de verkoop van verbrandingswagens vanaf 2035 te verregaand, te bruusk en vooral te snel.

In eigen land, bij mijn eigen partij, en binnen mijn eigen fractie, is het Vlaams Belang ook een felle tegenstander van zo'n verbod op de verkoop van wagens met een verbrandingsmotor. Elektrische wagens zijn zeker welkom in ons wagenpark, maar dat moet voor ons vrijwillig gaan. Die aankoop moet vrijwillig gebeuren. Klassieke wagens – of die nu rijden op benzine, diesel, of weet ik veel wat – moeten voor ons ook nog altijd welkom zijn in de toekomst. Dat is het standpunt van mijn partij, dat is geweten.

Wat ik van u wil weten, minister, is, gezien de recente ontwikkelingen, het verzet van diverse naties in Europa tegen dat verbod, wat het standpunt van de Vlaamse Regering is aangaande dat mogelijke verbod op de verkoop van wagens met een verbrandingsmotor vanaf 2035.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, mijnheer Claes. Het zal u niet verwonderen, maar wij veranderen niet onmiddellijk van standpunt als ergens iemand iets anders zonder meer poneert. Ik ben heel blij dat u zelf vandaag al zegt dat u ook voor elektrische wagens bent.

Wat wij in november 2021 op tafel hebben gelegd, en waar wij aan vasthouden vanwege alle klimaatuitdagingen die op ons afkomen, is dat wij af willen van de fossiele brandstoffen. Verbrandingsmotoren als dusdanig, daar kunnen wij mee leven, dat hebben wij al vaker gezegd. De e-fuels en dergelijke zijn niet volledig zero emissie, maar alleszins kunnen we daar nog mee leven. We willen wel weg van de fossiele verbrandingsmotoren en de fossiele brandstoffen. U weet waarom: die hebben een enorme impact op het klimaat, op onze gezondheid, de fijne stofdeeltjes en dergelijke meer. Daar focussen wij dus vooral op.

Wij willen kiezen voor zero-emissievoertuigen in de toekomst, maar kiezen natuurlijk wel voor de technologieneutraliteit. Zero emissie dat kan door waterstof zijn, dat kan door e-fuels zijn, dat kan elektrisch zijn, maar alleszins moeten we op de eerste plaats weg van die fossiele verbrandingsmotoren.

We weten hoe het gegaan is: er was een consensus in de Europese Commissie om uit te faseren tegen 2035 en om te onderzoeken of het in de ambitieuze landen – waar wij ook toe behoren – vroeger kan. Dat is ook bevestigd in het Europees Parlement, niet later dan februari van dit jaar, en op de Europese Raad is het nu finaal uitgesteld. We zullen zien hoe het verder verloopt. We zullen het alleszins met argusogen blijven volgen, want ik blijf er wel bij: we moeten volop kiezen voor zero emissie, die klimaatuitdagingen eisen dat van ons, en ik vind wel dat we daaraan met verenigde krachten moeten blijven werken.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, ik vind dat heel jammer om te horen. Er is vandaag een opiniepeiling in Duitsland gepubliceerd. Daaruit blijkt dat slechts 14 procent van de Duitsers voor zo'n verbod is. Al de rest wil ook na 2035 kunnen blijven rondrijden met zijn diesel- of benzinewagen. Ik begrijp dat 14 procent voor uw partij misschien een ambitieus en mooi percentage is, maar voor de meerderheid van de bevolking is zo'n verbod dus absoluut niet, niet aan de orde.

Ik begrijp ook niet dat Europa zegt dat het vanaf 2035 verboden is, maar dat deze Vlaamse Regering nog verder wil gaan, met zo'n verbod vanaf 2029. U persoonlijk wilde zelfs 2027, dat is daarna bijgesteld naar 2029. Waarom wilt u in hemelsnaam nog strenger zijn dan de Europese Unie, waarom wilt u met uw Vlaams Energie- en Klimaatplan zo'n verbod al vanaf 2029 invoeren? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Dank u wel, voorzitter. Ik volg de minister hierin, er is een duidelijk kader geschapen door de Vlaamse Regering, er zijn afspraken gemaakt. Zo holderdebolder wijzigen daar houd ik niet van. Daar zit ook een strategie achter, inderdaad ook voor het klimaat.

Maar de minister legt terecht de nadruk op emissievrije wagens. We hebben duidelijk gezegd dat we naar emissievrije wagens gaan. Daar zijn ook randvoorwaarden aangekoppeld, zoals betaalbaarheid, voldoende laadpalen en voldoende aanbod. Dat zijn allemaal zaken die ook meegenomen zijn.

Ik geloof in die technologie. We moeten afwachten. Vlaanderen is een regio waar innovatie hoog in het vaandel staat, we gaan dat moeten afwachten. We moeten ook vertrouwen hebben in onze eigen mensen die daar koploper in zijn vind ik, maar ook in anderen. En dan moeten we afwachten hoe die technologie daarin verder gaat. De bottomline moet zijn dat je naar die emissievrije wagens gaat, wat dat dan ook zal zijn. Dank u. *(Applaus van Philippe Muyters)*

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik vind het eigenlijk discussiëren over een probleem dat er geen is, want pas vanaf 2035 komt dat echt op de radar: geen productie meer van voertuigen met een verbrandingsmotor. Tot en met 2034 kunt u dus benzine- en dieselveertuigen kopen zoveel u wilt en u kunt daarmee rijden zolang u wilt. Ten minste zolang ze door de autokeuring geraken.

Langs de andere kant hebben Ford, Audi, Volvo, Mini aangekondigd dat ze overwegen om de productie van wagens met een verbrandingsmotor te stoppen. Het bewijs is ook geleverd hier in eigen land: de vergroening van de salariswagens, en dat moet gebeuren tegen 2025, is een groot succes. Ik denk dat dat vooruitgang heet, daar kunnen we met zijn allen – minister, voorzitter en goede collega's – alleen maar blij om zijn. Minder CO₂-uitstoot, minder fijnstof, minder roetdeeltjes in de wijk en in de buurten en dat is in het voordeel van de hele

mensheid. Dus dat mag toch een drijfveer, een ambitie zijn die ons op koers moet houden.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega's, voor de bijkomende opmerkingen, dan wel vragen.

Nu, het blijft inderdaad voor ons heel duidelijk, wij kiezen voor emissievrij en wij kiezen voor technologie-neutraal. Ja, wij hadden de ambitie om eerder uit te faseren. Wat betekent uitfasen? Dat is een verbod op verkoop van nieuwe fossiele brandstofwagens. Dat is wat wij op tafel gelegd hebben samen met heel wat andere landen die ook ambitieus zijn.

Ik begrijp, mijnheer Claes, dat u helemaal niet ambitieus wilt zijn, dat u wilt vasthouden aan het oude. Maar u weet dan ook dat dat vasthouden aan dat oude, dat vasthouden aan die fossiele verbrandingsmotoren, dat dat een enorme impact heeft op ons klimaat, dat dat een enorme impact heeft op de gezondheid van vele mensen, en daar passen we voor.

Het is terecht wat de heer Keulen zegt: als we vandaag zien en horen wat er zich op de markt afspeelt ... Er zijn heel veel autoconstructeurs die vandaag al aankondigen dat zij ook volledig kiezen voor emissievrij, dat zij ook weg willen van die fossiele brandstoffen. Dat hoor je en dat zie je, niet alleen bij de personenwagens, maar ook bij de bestelwagens en zelfs bij de vrachtwagens, waar we dat initieel zelfs niet verwacht hadden.

Wat dat betreft, hebben we een heel goede bondgenoot. De technologie-neutraliteit, de emissievrijheid waar we vooral op focussen, daar hebben wij een bondgenootschap door heel de innovatieve wetenschap. Het gaat snel, collega's. Er zijn voorwaarden aan gekoppeld, zoals de heer Meremans gezegd heeft. We moeten inderdaad voldoende laadinfrastructuur hebben, of goedkopere modellen. Maar het gaat ook heel snel, dat zien we continu, iedereen dag opnieuw. De autoconstructeurs kondigen dat aan. Er zijn veel meer modellen, het zijn ook veel meer goedkopere modellen en onze laadpaleninfrastructuur neemt echt de vlucht vooruit. Ik heb alle vertrouwen in de toekomst. Ik ben daar optimistisch in, mijnheer Claes. Ik geloof in de innovatie, ik geloof in de wetenschap en ik geloof in de technologie-neutraliteit van een emissievrij wagenbestand, waarin iedereen zijn of haar gading zal vinden. Dat is sowieso goed als antwoord op alle klimaatuitdagingen waar we iedere dag opnieuw mee geconfronteerd worden: extreme droogte, extreem veel neerslag, extreem veel water, iedere dag opnieuw worden we daarmee geconfronteerd. Heel veel mensen kampen ook met luchtwegen- en longproblemen. Dus opnieuw: we moeten daar een antwoord op bieden, en ik houd dan ook vast aan dat emissievrije en technologie-neutrale wagenpark.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, collega's, dat is toch wel heel bijzonder. In Duitsland zijn de liberalen tegen zo'n verbod op de verkoop van wagens met een klassieke verbrandingsmotor. *(Opmerkingen van minister Lydia Peeters)*

In Vlaanderen zijn ze ervoor en willen ze het zelfs zeven jaar vroeger invoeren. De N-VA doet vrolijk mee, en dat is typisch. Hier in Vlaanderen willen jullie altijd, als het op het klimaat aankomt, heiliger zijn dan de paus. Europa zegt niks over stikstof, en jullie willen de landbouwsector de nek omwringen. Terwijl Europa niks zegt over lage-emissiezones, gaan jullie weldra alle klassieke wagens verbannen uit onze stadscentra. Terwijl Europa maar in 2035 zo'n verbod op de verkoop van klassieke wagens wil, doen jullie het al in 2029, zes jaar vroeger.

Minister, regering, stop toch met die klimaatwaan. Stop met die verplichte elektrificatie op te leggen aan onze burgers en zorg dat onze burgers in de toekomst vrij kunnen kiezen met wat voor wagen ze zich nog verplaatsen. *(Applaus bij het Vlaams Belang. Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst en de feedback van de gemeenten

ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, collega's, het is me een heel groot voorrecht om hier samen met collega Ongena aan de pupiter te staan. Het gaat ook over een belangrijk thema, dat ons allemaal heel erg interesseert. Als we kijken naar de werkloosheidscijfers: er zijn ongelooflijk veel mensen die meer dan twee jaar werkloos zijn. De VDAB, die zijn best doet, heeft van alles geprobeerd richting die mensen: opleiding, stages, noem maar op. Maar het lukt niet. Dat is jammer, dat frustriert ons, want dat zijn mensen die ongetwijfeld talenten hebben.

We hebben met deze regering een historische beslissing genomen. We hebben gezegd dat we gemeenschapsdienst gaan invoeren: geen strafmaatregel, maar een maatregel die steden en gemeenten een unieke kans geeft om in de frontlinie van die arbeidsmarkt te staan. Ik ben sinds 2019 ook lokaal bestuurder, en ik moet zeggen: het kriebelt als lokale bestuurder om mee in de frontlinie van de arbeidsmarkt te staan.

Gemeenten kunnen werkplekken inrichten en werkzoekenden kunnen meehelpen op administratief niveau, in vaccinatiecentra, met personenvervoer, noem maar op. De gemeenten krijgen een begeleidingspakket om mensen die langer dan twee jaar werkzoekend zijn, gedurende maximum zes maanden aan het werk te zetten. Ze werken twee halve dagen tot twee volle dagen per week, in de hoop dat die mensen op die manier opnieuw de goesting krijgen om te gaan werken, soft skills ontwikkelen, zich opnieuw wat integreren op een werkvloer en dan finaal ook effectief aan het werk gaan.

Er is een oproep gelanceerd, van u, minister, – ik heb ook het genoeg en het voorrecht gehad om die te mogen lezen, en we hebben in ons schepencollege in Kortrijk ook beslist om daarop in te gaan – naar alle gemeenten toe met de vraag om daaraan mee te doen, met verschillende formules. Minister, mijn vraag is de volgende. Die oproep loopt nog tot 31 maart. Wat is op vandaag de respons en de feedback die u krijgt van steden en gemeenten?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik heb het nog eens opgezocht op Arvastat, een zeer belangrijke bron op de website van VDAB. Vlaanderen telt vandaag 190.000 werkzoekenden. Ongeveer een derde van die werkzoekenden is al langer dan twee jaar werkzoekend. Het gaat om een grote groep. Het gaat over meer dan zestigduizend mensen, en gelet op de krapte op de arbeidsmarkt, de vele tekorten overall, denk ik dat we er echt alles aan moeten doen om te proberen om toch een groot deel van die groep toch ook aan de slag te krijgen. We hebben hier vorige week nog een decreet goedgekeurd: de RSZ-korting

(Rijksdienst voor Sociale Zekerheid), die is ingevoerd naar werknemers die zulke mensen zouden aannemen. Dat is een goede zaak.

Maar we hebben nog meer gedaan. We hebben ook die gemeenschapsdienst ingevoerd. En de gemeenschapsdienst ligt me nauw aan het hart. Naast de jobbonus, denk ik, was dat de tweede belangrijke zaak die we op de tafel van de regeringsonderhandelingen hebben gelegd. Het is eigenlijk een goede zaak dat dat er nu komt. Omdat we met die gemeenschapsdienst niet die mensen willen straffen, maar hen opnieuw aansluiting willen laten vinden bij de arbeidsmarkt, om weer in het arbeidsritme te komen. Maar we rekenen, zoals collega Ronse terecht zegt, op de steden en gemeenten. Zij moeten plekken voorzien, niet enkel bij hen, maar ook bij vzw's die zij kennen, of scholen.

Alleen, u hebt een oproep gedaan. De oproep loopt. Men heeft nog tot 31 maart om in te tekenen. Maar de eerste signalen maken ons een beetje ongerust. Er zijn ongeveer een veertigtal lokale besturen die vandaag al hebben toegezegd om dat te doen. Maar nog vele andere twijfelen dus. Daarom ook deze vraag. Ik denk dat het belangrijk is dat we deze steden en gemeenten ook over de streep trekken, dat we hun duidelijk maken hoe nuttig dat kan zijn, om die grote groep van meer dan zestigduizend mensen toch aan de slag te krijgen. En daarom mijn vraag, en ze sluit naadloos aan bij de schitterende vraag van collega Ronse, namelijk: minister, wat zult u doen om toch nog meer steden en gemeenten over de streep te trekken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Dit is een belangrijke vraag over de gemeenschapsdienst. Dit is inderdaad een nieuw instrument dat we kunnen inzetten om mensen die lang afwezig zijn op die arbeidsmarkt, die langdurig werkzoekend zijn, meer dan twee jaar, inderdaad een werkervaringsstage te laten lopen, waar ze hun competenties kunnen versterken, om meer kans te maken op die arbeidsmarkt van vandaag.

U hebt verwezen naar de cijfers. Het zijn inderdaad meer dan zestigduizend mensen die vandaag langdurig werkzoekend zijn. We ondersteunen de lokale besturen om stageplekken aan te bieden. Ik denk dat dat belangrijk is. Er loopt een oproep om die plaatsen aan te bieden.

U verwijst naar een veertigtal lokale besturen die vandaag het engagement hebben aangegaan. De periode loopt normaal eind van deze maand af. We stellen vast dat er een vraag is om meer tijd en ruimte te geven. U kent het proces bij lokale besturen. Dat moet naar de gemeenteraad gaan. We hebben nu al beslist, omdat we er natuurlijk alles aan willen doen om daar een succes van te maken, om die periode wat te verlengen tot 15 mei, zodanig dat we nog meer lokale besturen kunnen laten intekenen.

We stellen dus vast dat het op dit ogenblik nog niet stormloopt. De lokale besturen zullen via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en VDAB nog bijkomend geïnformeerd worden. Heel concreet: wat zullen we doen? Natuurlijk staat heel klassiek op de VDAB-website alle informatie rond de gemeenschapsdienst. We zullen ook lerende netwerken maken, om alle partners die samen aan de slag gaan om samen van gemeenschapsdienst een succes te maken, samen te brengen. Dat zijn ook de zogenaamde GLOW-partners (groeien en leren op de werkvloer) die de begeleiding zullen doen bij de steden en gemeenten en de lokale besturen zelf, om dan de match te maken tussen de verschillende stageplekken en de werkzoekenden.

Ook stellen we vast dat we ook binnen VDAB nog meer moeten informeren bij de bemiddelaars dat dat een nieuw instrument is, want ze hebben natuurlijk een

heel gamma aan instrumenten die ze kunnen inzetten om mensen toe te leiden naar werk, en dit is een nieuw instrument, en je merkt toch dat je daar dan nog sterker op moet inzetten, mensen en bemiddelaars moet informeren over de mogelijkheden van dat nieuw instrument, en ook de lokale besturen via de VVSG bijkomend moet informeren.

Ik denk dat we daar alle belang bij hebben om de periode nog iets te verlengen, om ook lokale besturen maximaal de kans te geven om daarop in te tekenen, want ik denk dat zij een heel belangrijke rol te spelen hebben in dat lokaal werkgelegenheidsbeleid, om mensen die langdurig werkzoekend zijn, alle kansen te geven op onze Vlaamse arbeidsmarkt.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik ben blij dat u voluntaristisch bent, ook dat u de periode waarin ze mogen intekenen, verlengd hebt. Dat is zeer goed. Ik hoop dat u in die periode in alle parochiezalen, van Kinrooi tot in Diksmuide, bij de gemeenten gaat pleiten om zeker mee te doen met de gemeenschapsdienst, want dat is een vernieuwend, mooi instrument. Het is de eerste keer dat gemeenten echt mensen die langer dan twee jaar werkzoekend zijn uit hun gemeente een fantastisch mooie dienst kunnen bewijzen. Van Kinrooi tot Diksmuide dus: breng hun die boodschap en overtuig hen om daaraan mee te doen. Dan zijn wij alleszins zeer gelukkig.

Ik heb daarover nog een kleine bijvraag. Ik hoor vaak van sommige gemeenten waar wijk-werken zeer intens gebruikt wordt, dat de appetijt om mee te gaan in de gemeenschapsdienst wat minder is, omdat ze bang zijn dat het verdrongen zou worden. Minister, welke argumenten zult u in de schaal leggen om hen van het tegendeel te overtuigen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ook op mijn beurt dank ik u voor het antwoord. Ik heb de cijfers wat naderbij bekeken. Om het belang van de gemeenschapsdienst toch nog eens in de verf te zetten: van die zestigduizend langdurig werkzoekenden zijn er ondertussen 28.000 mensen die al langer dan vijf jaar werkzoekend zijn. Vijf jaar is langer dan de legislatuur hier. Er zijn vijfhonderd mensen in Vlaanderen die intussen hun zilveren jubileum gevierd hebben als werkzoekende, die 25 jaar en langer werkzoekend zijn.

Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn: als we er al in slagen om die mensen weer aan de slag te krijgen, zal het met meer moeten zijn dan een RSZ-korting (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid). Daarom is de gemeenschapsdienst echt belangrijk, om die mensen toch weer voeling met de arbeidsmarkt te geven. Daarin is de rol van steden en gemeenten cruciaal. Zij hebben hun netwerken, hun vzw's. Zij hebben contacten met de scholen. Het is goed dat de termijn al verlengd wordt, maar misschien moet er nog iets gebeuren. Ik heb de oproep gelezen, en ik lees overal dat steden en gemeenten het moeten indienen als individueel lokaal bestuur. Ik denk dat we eens moeten kijken of we ook geen mogelijkheid moeten geven om gezamenlijk een voorstel te doen, dat men samenwerkt zoals dat in vele andere projectoproepen ook gebeurt.

Minister, wilt u bekijken of er ook mogelijkheden zijn voor steden en gemeenten om de handen in elkaar te slaan en gezamenlijk een project in te dienen?

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega's, voor Vooruit is het heel helder: wie kan werken, zal werken, maar dat werken moet wel lonen. Dat is met dit systeem

natuurlijk het probleem. Er wordt hier een systeem opgezet waarbij mensen tegen een schamele vergoeding wat taken moeten uitvoeren. Ik vind het bijzonder opvallend dat er twee collega's vooraan staan die zeggen dat het zo'n fantastisch systeem is, maar dat de mensen, de lokale besturen niet snappen hoe fantastisch het systeem is. Nochtans, collega Ronse, men heeft elke week de kans om u hier in het parlement te horen zeggen hoe fantastisch het systeem is. Ik weet niet of de tour van de minister daar nog veel aan kan toevoegen. Misschien is het tijd om te beseffen dat het niet zo'n fantastisch systeem is en dat lokale besturen als geen ander weten dat er betere manieren zijn om mensen naar de arbeidsmarkt te begeleiden, dat stages, dat werk dat loont, dat dat echt de manier is om mensen aan de slag te krijgen.

Minister, als blijkt dat de lokale besturen inderdaad niet intekenen, bent u bereid om uw fout in te zien en het systeem in te trekken? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega's, minister, mijn fractie is wel voorstander van een dergelijk systeem, omdat het natuurlijk een middel is om op een zachte manier langdurig werklozen opnieuw aan de slag te krijgen. Ik denk bijvoorbeeld aan taken in de zorg, bijvoorbeeld logistieke taken, maaltijdbedeling, noem maar op, of zelfs taken bij de groendienst, om op die manier de mensen toch opnieuw aansluiting te laten geven met de arbeidsmarkt. Maar de collega's hebben er ook op gewezen: het is niet echt een job, het is eerder een stage.

Minister, wat zijn eigenlijk de voorwaarden die u oplegt aan de lokale besturen? Want zij gaan dan iemand aansluiting laten zoeken op de arbeidsmarkt, maar is het de bedoeling dat ze die dan nadien aanwerven? Of wat verwacht u van de lokale besturen op het ogenblik dat zij iemand inzetten in dat traject?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, het principe van gemeenschapsdienst vinden wij een slecht idee. Dat hebben wij ook altijd gezegd. Waarom? Ten eerste, omdat het niet werkt. Je ziet dat op andere plekken. Er is geen enkel bewijs dat mensen die langdurig ziek zijn, via gemeenschapsdienst wel toegeleid zullen worden. En dat is wat we allemaal willen, collega's, dat die wel toegeleid worden naar langdurig werk. Er is geen bewijs van. Ten tweede werkt het ook de drempels niet weg waar langdurig zieken op botsen. Die vele drempels zijn in kaart gebracht: de combinatie van privé en werk, discriminatie en dat soort zaken. Het werkt die niet weg. Het is dus niet wat het zou moeten zijn.

De ene spreekt hier over gemeenschapsdienst. De minister neemt het woord niet in de mond, maar spreekt enkel over stages. We zien dat bij lokale besturen die erop intekenen, de prioriteit vaak is dat het een vervanging is van een bepaalde vorm van werkplekieren. De soep wordt dus niet zo heet gegeten als ze wordt opgediend.

De lokale besturen die erop intekenen, minister, op welke manier zal dat geëvalueerd worden? Op welke manier zal er bijgestuurd worden? Op welke manier zal dat geanalyseerd worden? Want wat als er ongunstige effecten zijn? Wat als men ziet wat ik vrees, namelijk dat het niet tot toeleiding naar langdurig werk zal leiden? Op welke manier gaat u dan ingrijpen? Op welke manier gaat u evalueren en er daarna ook de juiste gevolgen aan verbinden?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, ik heb soms de indruk dat sommigen in dit halfrond niet goed weten wat voor instrument die gemeenschapsdienst, zoals

het heet, wel is. Dat wordt gelanceerd in het kader van het pakket 'Groeien en leren op de werkvloer', afgekort GLOW – we korten alles af in Vlaanderen. En dat moet uiteraard de bedoeling zijn: een versterkend traject aanbieden richting een duurzame job op de arbeidsmarkt aan wie daar nu ver van af staat.

Lokale besturen zijn steeds meer partners van het arbeidsmarktbeleid, minister. We hebben niet alleen dit pakket, maar we hebben ook andere vormen van samenwerking, zoals het wijk-werken. Er wordt aan lokale besturen gevraagd om Oekraïense vluchtelingen naar VDAB toe te leiden en dergelijke meer. Het is belangrijk dat lokale besturen, schepencolleges en gemeenteraden, ook geïnformeerd worden over de realiteit van dat lokale arbeidsmarktbeleid en er dus periodiek gerapporteerd wordt door VDAB over de stand van zaken van het arbeidsmarktbeleid en van de arbeidsmarkt in de betrokken gemeenten. Zult u voorzien in zo'n rapportering, zodat we gemeenteraden en schepencolleges op een goede manier informeren over hoe het eraan toegaat op hun lokale arbeidsmarkt en daar meteen ook de acties aan koppelen die nodig zijn?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Ik zie dat wel zitten om te gaan preken van Kinrooi tot Diksmuide, samen met collega Ronse.

Wat het bijsturen van het wijk-werken betreft, collega Ronse: indien dat nodig is, gaan we daar zeker naar kijken, dat het zeker complementair is en dat de twee systemen op elkaar zijn afgestemd, en dat het ene het andere niet hypothekeert.

Collega Ongena, dat is een zeer goede suggestie, die ik genegen ben. Uit mijn persoonlijke belronde naar lokale besturen, om eens te horen hoe zij ernaar kijken, kwam dat naar voren. Heel wat kleine besturen, zoals ook mijn eigen lokale bestuur, wierpen dat op. Zij werken samen in hun regio's op het vlak van lokaal werkgelegenheidsbeleid. Dat is wat mij betreft dus een zeer goede suggestie.

Collega's Verbeurgt en Annouri, uw vragen zijn voor mij samen te beantwoorden met: ja, we moeten het evalueren. Het is belangrijk dat je een nieuw instrument de nodige tijd geeft om te implementeren en te kijken wat de effecten zijn, en dat je het dan ook evalueert.

Mevrouw Malfroot, we vragen de lokale besturen natuurlijk om die plekken aan te bieden waar dan samen met die partners en de werkzoekende kan worden gewerkt aan hun competenties die versterkt moeten worden en aan het versterken van hun generieke competenties, om weer kansen te krijgen op de arbeidsmarkt. Dat is wat wij vragen van die lokale besturen.

Collega Bothuyne, het is inderdaad belangrijk dat we de nodige rapportering voorzien aan de verschillende lokale besturen en hun gemeenteraden.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Er zijn 28.000 mensen die al minstens vijf jaar een voltijdse werkloosheidsuitkering krijgen. We hebben hier met de Vlaamse Regering en met dit Vlaams Parlement iets geregeld waardoor die mensen stages kunnen doen en opleidingen kunnen volgen, via gemeenten, in veilige werkplekken, zodanig dat hun kloof met de arbeidsmarkt wordt gedicht. En er zijn hier collega's die zeggen: "Dat is een slecht systeem. Voer dat af, want je geeft die mensen daar geen loon voor." Maar die collega's vergeten dat die mensen een voltijdse werkloosheidsuitkering krijgen.

Collega's, wij mogen als samenleving toch minstens verwachten dat tegenover een werkloosheidsuitkering het engagement staat om een opleiding en stages te

volgen en om op een werkplek die wordt ingericht door een gemeente, opnieuw competenties op te bouwen? Collega's, als we dat al niet mogen verwachten, dan weet ik het niet meer. Ik hoop dat alle Vlaamse gemeenten zullen meedoen met de gemeenschapsdienst, want zo bouwen we onze sociale zekerheid opnieuw op. *(Applaus van Philippe Muyters)*

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Een op de drie beroepen in Vlaanderen is momenteel een knelpuntberoep. Een op de drie. Overal zijn er tekorten, overal werken mensen zich uit de naad om die tekorten op te vullen. Op hetzelfde moment zijn er meer dan zestigduizend Vlamingen die al langer dan twee jaar werkzoekend zijn, die, ondanks alle inspanningen, ondanks alle platgetreden paden die we onder-tussen al volgen, collega Verbeurgt, nog altijd niet aan het werk zijn. Ik krijg dat niet uitgelegd, ik krijg dat echt niet uitgelegd aan al die werkende mensen, dat die zestigduizend al langer dan twee jaar werk zoeken in de huidige omstandig-heden. Daarom geloven wij heel sterk in de gemeenschapsdienst om die mensen opnieuw aan het werk te krijgen, opnieuw arbeidsritme aan te leren. Wij rekenen erop, minister, dat u alles zult doen om van de gemeenschapsdienst een succes te maken, door de steden en gemeenten op te roepen en daarnaast door VDAB duidelijk te maken dat ze dat nieuwe instrument volop moeten inschakelen. We moeten echt nieuwe dingen beginnen te doen. De platgetreden paden helpen ons niet verder.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aangekondigde verzelfstandiging van de Delhaize-warenhuizen en de impact hiervan op de werkgelegenheid

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega's, minister, wie vandaag dacht om zijn boodschappen te gaan doen bij Delhaize, trof daar niet de gebruikelijke glimlach aan de kassa aan, maar wel mannen en vrouwen met tranen op het gezicht. Zo was het ook in Mechelen, waar medewerkers mij vertelden dat ze al jaren het beste van zichzelf geven en dat ze vandaag merken wat dat echt waard is – men-sen die twintig, dertig jaar lang het beste van zichzelf hebben gegeven, mannen en vrouwen die tijdens corona als een van de eersten opnieuw aan de slag gin-gen. Toen wij allen nog thuis moesten blijven, gingen zij voor ons aan de slag – mannen en vrouwen die er elke dag voor zorgen dat er opnieuw eten op ons bord ligt. Wel, die mannen en vrouwen hebben gisteren te horen gekregen dat hun toekomst er niet toe doet. Wat ik in hun ogen heb gezien, is totale onzekerheid, met als enige zekerheid dat zij morgen slechter af zullen zijn dan vandaag.

De aankondiging van de verzelfstandiging van 185 winkels van Delhaize is een slag in het gezicht van die negenduizend medewerkers, want, collega's, voor het management telt maar één ding. Ze willen nog meer winst maken. De Ahold Delhaize-holding maakte vorig jaar 3,7 miljard euro winst. De CEO keerde zichzelf vorig jaar 6,5 miljoen euro loon uit. Dat bedrijf zegt vandaag aan de medewerkers dat ze te veel kosten, dat ze een kostenpost zijn en dat ze daarop gaan besparen. Het enige wat zij vandaag te horen krijgen, is dat er in de toe-komst voor hen slechtere lonen, slechtere arbeidsvoorwaarden zullen zijn.

Minister, de aankondiging van Delhaize is een schande. Het is een slag in het gezicht van mensen die elke dag keihard werken. Ik reken dan ook op u als minister van Werk, de minister die het moet opnemen voor mensen die elke dag hun best doen, om die boodschap ook ongenueanceerd aan het management te

geven en u achter het personeel van Delhaize te scharen. Gaat u dat ook doen? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik begrijp uiteraard de verontwaardiging bij het personeel als je plots via de media moet vernemen dat je van werkgever zult moeten veranderen. Dat is vanzelfsprekend. Intussen heb ik wel begrepen dat het gelukkig en voorlopig niet gaat over een collectief ontslag en dat men natuurlijk bij die hervorming zal rekening houden met cao 32bis en dat de loon- en arbeidsvoorwaarden gegarandeerd blijven wanneer men overgaat van de Delhaizegroep naar de zelfstandige uitbaters. Ik heb ook naar Delhaize geluisterd, en dit past in hun strategie en in de continuïteit van het bedrijf.

Wat mij heel na aan het hart ligt, is de sociale dialoog, collega. Ik denk dat het cruciaal is dat men dat doet met respect voor de werknemers, naar wie u terecht verwijst. Die mensen moeten daar met al hun vragen terecht kunnen, want die vragen over de loon- en arbeidsvoorwaarden zijn er, dat begrijp ik heel goed. En die voorwaarden moeten kunnen worden gewaarborgd bij de overgang naar de zelfstandige ondernemers.

Ik begrijp ook dat dat op 14 maart zal plaatsvinden. Wij hebben intussen VDAB de opdracht gegeven en ze hebben contact gehad met Delhaize. Ook mijn kabinet heeft contact gehad met Delhaize om alles wat er is vanuit Vlaanderen aan te bieden op dat vlak, naar begeleiding en heroriëntering. Het zou immers kunnen zijn dat die vele mensen die van werkgever gaan veranderen, misschien andere oorden willen opzoeken.

Collega's, ik denk dat het vandaag cruciaal is om te benadrukken dat op een ogenblik dat die arbeidsmarkt heel krap is, de meeste werkgevers zich er wel bewust van zijn dat het personeel het allerhoogste goed is. Ik denk ook dat we moeten oppassen om die zelfstandige ondernemers weg te zetten als slavendrijvers. Ik denk dat er vandaag zeer veel goede voorbeelden zijn die met de grootste zorg omgaan met hun personeel om dat in de beste omstandigheden te laten werken want ook daar is het besef heel groot dat, nogmaals, het personeel het hoogste goed is. Het zal ook vanuit die context zijn dat we heel dat traject zullen opvolgen en daar waar nodig en mogelijk begeleiden.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, u zegt dat ik mij geen zorgen moet maken want men verandert gewoon van werkgever en er is eigenlijk weinig om zich zorgen over te maken. Maar u beseft toch dat de verzelfstandiging het omzeilen is van de federale wetgeving rond de herstructurering? Dat is een manier om ervoor te zorgen dat de factuur bij Vlaanderen terechtkomt, om ervoor te zorgen dat de Federale Regering niet moet bijspringen in de herstructurering. De holding Ahold Delhaize maakt misbruik van het vertrouwen om uiteindelijk de factuur naar u door te schuiven want als mensen uiteindelijk zullen worden ontslagen, komt de factuur bij Vlaanderen terecht.

Minister, het is dus onvoldoende om vandaag vertrouwen te hebben in 'alles komt goed'. De medewerkers zijn diep bezorgd want zij weten dat ze in de toekomst slechter af zullen zijn. De loonvoorwaarden waaraan zij vandaag werken, zullen niet gelden in de toekomst. Dat is de realiteit. Nieuwe werknemers zullen aan minder goede voorwaarden worden aangeworven en er zal druk ontstaan op die werknemers om in te boeten.

En dus, minister, u kunt niet alles zomaar blauwblauw laten. U moet aan Delhaize zeggen: "No pasarán, het kan voor ons niet wat u doet." Ik reken dan ook op u

dat u aan Delhaize duidelijk een signaal zult geven dat deze verzelfstandiging niet kan. Ik reken op u dat u die boodschap zult geven. *(Applaus bij Vooruit, Groen en van Onno Vandewalle)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, onze supermarkten zijn inderdaad een heel belangrijke sector in Vlaanderen waar mensen tijdens corona in de vuurlinie zijn gaan staan, zoals collega Verbeurgt daarnet terecht zei. Alleen, collega Verbeurgt, de manier waarop u, maar ook anderen in dit debat, lijkt te gaan spuwen op de uitbaters van zelfstandige supermarkten en lijkt te gaan spuwen op de medewerkers in de zelfstandige supermarkten, die elke dag het beste van zichzelf geven, stuit mij ongelooflijk tegen de borst. *(Opmerkingen bij Vooruit en de PVDA)*

Ook de manier waarop u een totaal gebrek aan respect heeft voor het sociaal overleg, voor de cao's die zijn afgesproken. U hebt er blijkbaar geen vertrouwen in dat de cao's en het sociaal overleg zoals we die in dit land hebben afgesproken, ook nagevolgd zullen worden. Ik denk dat dat een heel gevaarlijke manier van denken en van werken is, collega Verbeurgt, die het sociaal overleg in dit land dreigt te ondermijnen.

Ik denk dat de minister de juiste klemtoon legt: vertrouwen in het sociaal overleg en een correcte opvolging van heel dichtbij in het belang van de betrokken werknemers, in het belang van de tewerkstelling, in het belang van de economie. Onwaarheden gaan verkondigen of paniek zaaien zal niemands job veiligstellen. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Het klopt: tijdens de coronacrisis waren we het er allemaal over eens dat de helden van de zorg en de helden van de supermarkten van cruciaal belang waren. Zij hebben ervoor gezorgd dat de maatschappij kon blijven draaien in ongelooflijk moeilijke omstandigheden. Het klopt ook dat de supermarktmedewerkers van Delhaize deze week met een kater zijn opgestaan.

Minister, u begrijpt wel dat als u zegt dat we het sociaal overleg kansen moeten geven, daartegenover staat dat de tekenen die we deze week hebben gezien, niet goed zijn. Op een avond krijgt men de boodschap dat de volgende dag er een belangrijke mededeling komt. Eén avond op voorhand. De dag nadien krijgt men te horen dat men, bam, allemaal moet overschakelen naar een zelfstandige franchise. Men stopt ermee. Dat zal het zijn. Hoe kan men als medewerker dan nog vertrouwen hebben als men inderdaad jarenlang heeft gewerkt voor een werkgever en men plots, boem, zonder overleg die boodschap krijgt?

Ik wil mij niet uitspreken over zelfstandige franchise en de werknemer. Vandaag las ik iemand die zei dat ze terechtkomen in een warm familiaal bad. Ik wil dat allemaal wel geloven en alle kansen geven. Maar de boodschap is dat men onrespectvol is omgegaan met die medewerkers en ze plots voor een voldongen feit heeft gesteld. Dat brengt weinig vertrouwen voor de toekomst.

Mijn vraag, minister, is of u gaat samenzitten met de vertegenwoordigers van de medewerkers, met de vakbonden, om te horen wat hun bekommernissen zijn. Zult u de komende weken aan hun kant staan om ervoor te zorgen dat ze beter af zullen zijn?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik moet zeggen dat ik bijna gechoqueerd ben door de reactie van de minister en van cd&v hier in dit parlement.

Jullie mogen het allemaal gaan uitleggen aan de mensen die vandaag piket staan voor hun winkel, dat ze vertrouwen moeten hebben in het sociaal overleg. Laat het ons hier duidelijk zeggen. Het is een schande, een schande hoe Delhaize vandaag met zijn medewerkers omgaat. Al onze steun gaat naar het winkelpersoneel dat vandaag actie voert. Zij hebben altijd harder gewerkt met minder volk, en vandaag is dit de manier waarop ze bedankt worden.

Voor de grote bazen bij Delhaize is het blijkbaar nooit genoeg. Delhaize wil negenduizend mensen op straat zetten, terwijl ze vorig jaar 2,5 miljard euro winst hebben gemaakt en van deze Vlaamse Regering, vorig jaar alleen al, 300.000 euro subsidies hebben gekregen, mijnheer Brouns, 300.000 euro subsidies voor activering, subsidies voor opleiding. Belastinggeld in hun zakken steken, dat is geen enkel probleem. Maar dan massaal personeel aan de deur zetten, minister, dat kan niet. Dat kan niet.

Als de directie met dit plan doorzet, minister, dan moet u al die steun terugvorderen, tot de allerlaatste cent. En mijn vraag is: zult u dat doen? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, de tweede keer op korte tijd voel ik me weer genooddaakt om te bemiddelen tussen cd&v en Vooruit, die hier weer hard op elkaar aan het inhakken zijn.

Collega's, eerst en vooral: ik denk niet dat collega Verbeurgt zich op een of ander moment negatief heeft uitgesproken over zelfstandige zaakvoerders van supermarkten. Hij heeft wel iets anders gezegd, namelijk dat Delhaize – of het management – mogelijk misbruik zou willen maken van een federale regelgeving waardoor de kosten richting Vlaanderen zouden kunnen verschuiven. En ik zou toch graag uw mening daarover horen, minister.

Uiteraard gaat alle hulde naar zelfstandige franchisenemers. Zoals collega Annouri terecht zegt: daar komen mensen inderdaad terecht in een warm familiaal bad, waar er een enorme zorg is voor de werknemers.

Ten tweede, collega's, ikzelf en onze fractie voelen ook van onze kant heel veel empathie met alle werknemers die die boodschap hebben vernomen. Dat is een harde boodschap, zeker na moeilijke jaren, onder andere door covid, waarin ze zich dubbel hebben geplooid. En daarom wil ik u ook vragen, minister, om nu al, proactief, vanuit Vlaanderen alle registers open te trekken zodat die mensen in het allerslechtste geval goed opgevangen kunnen worden met opleiding, herscholing en zo meer.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Om met het laatste te beginnen: dat was mijn antwoord dat ik in de eerste ronde aan collega Verbeurgt heb gegeven. Dat is mijn taak. Dat is mijn verantwoordelijkheid. Dat kan ik doen. En het aanbod is al gedaan door VDAB aan Delhaize.

Mijn grootste zorg, mijn grootste bekommernis is inderdaad dat sociaal overleg. Dat hebben we ook al meegegeven aan de vakbonden. We zullen zeker ook mee bewaken dat er een correcte toepassing is van de cao, dat de loon- en arbeidsvoorwaarden dezelfde blijven bij de overgang naar de zelfstandige ondernemers, die ik inderdaad ook een heel warm hart toe draag, collega's. Er zijn daar vandaag honderden voorbeelden in Vlaanderen van goed werkgeverschap, waar ze een heel goede relatie hebben met hun werknemers, heel veel persoonlijke uurroosters opmaken, waar ze begrip hebben voor de situatie van het personeel.

Nogmaals, goede werkgevers hebben vandaag het grootste begrip, want ze beseffen dat werknemers hun hoogste en allerbelangrijkste goed zijn, zeker in die zeer krappe arbeidsmarkt van vandaag. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, collega's, in tegenstelling tot sommigen heb ik vandaag wel goed geluisterd naar de medewerkers van Delhaize. Ik heb de tranen in hun ogen gezien en de onzekerheid na de boodschap van gisteren.

Ik vind het eigenlijk een schande, mijnheer Bothuyne – hij is hier nu niet –: u zet zich vandaag aan de kant van een holding die 3,7 miljard euro winst boekt, een holding die gisteren, zonder sociaal overleg, tegen de medewerkers zei "jullie zijn te duur", tegen de klanten zei "uw winkelkar wordt duurder", en tegen de Vlaamse Regering zei "als er ontslagen vallen, gaan jullie het betalen". Dat is de realiteit.

Ik vind het echt onbegrijpelijk dat cd&v zich aan die kant zet, temeer omdat we hier nog maar gisteren een partij hebben horen zeggen dat ze altijd aan de kant zullen staan en altijd zullen strijden voor de toekomst en rechtszekerheid van de mensen die zorgen voor eten op ons bord. Die belofte heeft welgeteld één dag geduurd. *(Applaus bij Vooruit en van Onno Vandewalle)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik schors de vergadering tot 17.20 uur.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.59 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.19 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuurgoederen ter voldoening van de erfbelasting – 1507 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuurgoederen ter voldoening van de erfbelasting.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister en collega's, de inbetalinggeving van kunstwerken voor betaling van de erfbelasting is een bestaand instrument, met heel veel goede bedoelingen, namelijk ervoor zorgen dat erflaters die een belangrijke kunstcollectie of kunstwerken of cultuurgoederen hebben, een kunstwerk kunnen geven als betaling van hun erfbelasting.

Wat is daar heel belangrijk aan? Die kunstwerken worden op dat moment publiek bezit. Ze worden toegewezen aan de Vlaamse Gemeenschap, die ze aan een

museum zal toewijzen. Dat museum zal dat kunstwerk, of die collectie of die cultuurgoederen, zo goed mogelijk bewaren en zo nodig restaureren, maar ook publiek toegankelijk maken zodanig dat die 6,5 miljoen Vlamingen, of iedereen die Vlaanderen bezoekt, de kans krijgt om dat kunstwerk effectief te zien. Ook de digitale mogelijkheden zijn legio. Dus dit privaat kunstwerk wordt op dat moment publiek.

Helaas moeten we vaststellen dat het instrument goedbedoeld is, maar te weinig wordt gebruikt. Sedert het bestaan van dit instrument kennen we enkel de verzameling Gillion Crowet, die toegewezen is aan een federaal museum, en de verwerving van de collectie precolumbiaanse kunst van mevrouw Dora Janssen in 2006. Die collectie is nu te zien in het MAS. Sedert 2015 is het een Vlaamse bevoegdheid geworden. Sindsdien zijn er nog twee aanvragen gedaan, maar toen bleek ofwel dat de kunstwerken niet voldoende kwaliteitsvol waren, ofwel werd de procedure stopgezet.

Dat betekent dus dat dit instrument, dat goedbedoeld is, te weinig wordt gebruikt. We moeten er met dit ontwerp van decreet voor zorgen dat erflaters worden gestimuleerd om dit toch te doen. Anders worden de kunstwerken vaak versnipperd onder erfgenamen, worden ze verkocht op veilingen, gaan ze naar andere private personen, vaak in het buitenland. Zo blijven die kunstwerken, die toch ook wel topstukken of sleutelwerken zijn voor onze Collectie Vlaanderen, hier, in openbare handen.

Daarom heb ik met mijn collega's van de N-VA reeds in de vorige legislatuur de knelpunten van dat instrument in kaart gebracht. We hebben vooral ook een aantal voorstellen gedaan om dat instrument te verbeteren. We hebben dat in een conceptnota gegoten. Die conceptnota hebben we tijdens de vorige legislatuur in het parlement besproken.

Ik kan dus vandaag alleen maar heel tevreden zijn dat de minister van Cultuur, Jan Jambon, en de minister van Financiën, Matthias Diependaele, de handen in elkaar hebben geslagen en dat zij daarmee aan de slag zijn gegaan. De voorstellen van de conceptnota monden nu uit in dit nieuwe ontwerp van decreet, dat op heel wat punten is verbeterd.

Ik zal drie voorbeelden geven van verbeterde punten die in dit ontwerp van decreet zijn opgenomen.

De erflater kan al bij leven deze regeling treffen. Zo weet hij nog bij leven en kan hij gerust zijn dat na zijn dood zijn waardevolle collectie of die kunstwerken of cultuurgoederen in goede handen komen en toegankelijk zijn voor alle Vlamingen. Hij weet ook zeker hoe de erfenis zal worden betaald. Vaak worden daarmee ook familieruzies vermeden, maar ook dat de collectie wordt versnipperd of het risico dat de collectie naar het buitenland verhuist.

Een tweede verbetering is dat als de waarde van het kunstwerk of de samenghangende collectie die de erflater wil nalaten en in betaling geven, hoger ligt dan de waarde van de erfbelasting die hij eigenlijk moet betalen, de overheid het verschil kan terugbetalen aan de erflater of aan de erfgenamen. Dat vergemakkelijkt de transactie en dat kan ervoor zorgen dat meer erflaters of erfgenamen overgaan tot het gebruik van dit instrument.

Tot slot is er nog een derde belangrijke verbetering. De waarde van die topstukken of sleutelwerken wordt bepaald op advies van de Topstukkenraad. Boven op die geschatte waarde wordt 20 procent extra gegeven als stimulans om hier effectief gebruik van te maken. Waarom doen we dat? Als iemand naar een veiling gaat, neemt men de geschatte waarde en wordt de waarde van de verkoop door het veilinghuis gemiddeld 17 procent meer. Voor de erflater of de

erfgenamen is het interessanter om naar dat veilinghuis te gaan. Als wij willen stimuleren om dat nu net niet te doen en om de kunstwerken over te dragen aan Vlaanderen, dan moeten wij ook die extra stimulans geven. Daarom nemen wij niet 17 procent maar 20 procent. Dit is ook wat men doet in Nederland en in het Verenigd Koninkrijk. De Raad van State heeft aangegeven dat die zogenaamde 'douceur' van 20 procent redelijk en billijk is om effectief als stimulans te dienen om erflaters de collectie of de cultuurgooederen te laten overdragen aan de Vlaamse Gemeenschap.

Ik ben er, kortom, van overtuigd dat die verbeterde punten in het ontwerp van decreet dat hier vandaag voorligt, ervoor zullen zorgen dat dit instrument meer zal worden gebruikt en dat daardoor enerzijds private collectioneers met een gerust hart kunnen weten dat na hun dood die kunstwerken in goede handen zijn en, anderzijds en vooral, dat ze publiek toegankelijk worden voor onze 6,5 miljoen Vlamingen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega's, er is hier toch iets vreemds gaande, vind ik. Enfin, er is hier in dit parlement meer dan een ding vreemd, maar dit schiet er vandaag nu toch wel bovenuit.

We zitten hier dus enerzijds met een Vlaamse Regering die een ontwerp van decreet op tafel legt met als doel de regeling populairder te maken om de erfbelasting te kunnen verminderen door kunstwerken, topstukken te verkopen aan de overheid. Om dat aantrekkelijker te maken, wil dit ontwerp van decreet kort gezegd, ten eerste meer topstukken in aanmerking laten komen, en niet alleen schilderijen en beeldhouwwerken, maar ook bijvoorbeeld juwelen. Naast die verbreding zal wie zijn erfstuk verkoopt, nu ook nog eens 20 procent korting op die erfbelasting krijgen boven op de verkoopwaarde van dat stuk.

Wat ligt hier de facto vandaag dus voor? Een vermindering van de erfbelasting – althans voor sommigen. Want tegelijkertijd heerst er een groot ongenoegen, terecht trouwens, over de weigering van diezelfde Vlaamse Regering om de belastingschalen van de erfbelasting te indexeren. Daardoor moeten mensen alsmaar meer betalen om te krijgen wat hen toekomt, in verhouding tot de door inflatie gedaalde waarde van hun erfenis. Zo ligt bijvoorbeeld het plafond voor de tweede schijf vandaag nog op 250.000 euro, terwijl als we dat zouden indexeren, dat zou worden opgetrokken tot – houd u vast – maar liefst 430.000 euro. Dat kan op het erven van een gemiddeld huis een netto verschil maken van 25.000 euro. Een aanpassing van de schalen aan de reële levensduurte, zal dus niet meer dan rechtvaardig zijn. Want wat de Vlaamse Regering vandaag doet, is gewoon georganiseerde diefstal.

Ik herhaal dus. We stemmen hier enerzijds een ontwerp van decreet dat het voor mensen mogelijk maakt om kunstwerken kunnen inbrengen in hun successierechten wanneer ze het verkopen, maar tegelijk weigert diezelfde regering om voor de successierechten de schalen te indexeren, wat een verlaging voor iedereen zou betekenen. En collega's, dat is problematisch. Je voelt aan elke vezel in je lichaam toch dat dat wringt. De gefortuneerde Vlamingen, de rijken op wie deze regeling van toepassing is, krijgen een bonus van 20 procent en de rest kan stikken. Want de gemiddelde Vlaming, collega's, die bezit geen topstukken. Die bezit geen sleutelwerken of artefacten, juwelen met een meerwaarde voor Vlaanderen. Maar die gewone Vlaming zal wel die 20 procent extra die u straks geeft, moeten ophoesten. En daarmee is het ontwerp van decreet op maat geschreven van de kapitaalkrachtige happy few.

Ik zei het in de commissie al, en ik wil het nog eens benadrukken: ik ben geen socialist, laat staan een communist. Ik heb dus helemaal geen aversie tegen of

aangeboren jaloezie op vermogende mensen, en ik hou niet van nog meer belastingen. Maar ik vind wel dat de belastingschalen in ons land voor iedereen omlaag moeten, en dat maatregelen rechtvaardig moeten zijn voor de hele bevolking. Maatregelen die dus uitsluitend de allerrijksten bevoordelen, kan mijn fractie niet steunen. Daarom zal het Vlaams Belang dit ontwerp van decreet straks ook niet goedkeuren. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Dank u, minister, collega's.

Niemand betaalt graag erfbelasting op de nalatenschap van een overledene. En over het nut van erfbelastingen, en de hele discussie die het Vlaams Belang hier probeert aan te zwengelen, kunnen we zeker een grondig debat voeren. Maar daarover gaat dit ontwerp van decreet niet.

Erfbelastingen worden normalerwijze in geld betaald, maar sinds 2015 is het al mogelijk om, volgens de Vlaamse Codex Fiscaliteit, dergelijke erfbelasting te betalen met kunstwerken. Van die mogelijkheid is amper gebruikgemaakt, collega Coudyser heeft er al naar verwezen, maar dat blijkt onder meer ook uit de antwoorden op de schriftelijke vragen van mijn collega Katrien Schryvers: die regeling werd gewoon jaar na jaar nooit toegepast. Waarom was dat? Omdat ze uitermate stroef was, onvoldoende bekend bij het publiek, bij de collectiebeherende instellingen, notarissen, vermogensbeheerders, en dus ook bij de particulieren.

Wij hebben daarom in het regeerakkoord al afgesproken om een modernisering van die regeling uit te werken. In de beleidsnota Cultuur van de minister, heeft hij er dan aan toegevoegd: "Om dit beleid zo goed mogelijk te focussen, zullen enkel topstukken en sleutelwerken voor collecties met uitstraling op Vlaams en/of internationaal niveau daarvoor in aanmerking komen."

Dat is nu allemaal uitgewerkt in dit ontwerp, en onze cd&v-fractie is zeer tevreden dat met dit decreet aanpassingen kunnen worden doorgevoerd aan die regelgeving, zodat erfbelastingen in de toekomst vaker met kunstwerken kunnen worden betaald.

We zijn ook verheugd over de cruciale rol die de Topstukkenraad krijgt in de nieuwe regelgeving om een oordeel te vellen over de aangeboden cultuurgoeederen – want het gaat over meer dan kunstwerken – en eventuele museale mogelijkheden daarvan. Dit fiscale instrument biedt heel wat opportuniteiten, zowel voor de overheid, die op die manier topstukken en sleutelwerken kan verwerven voor de publieke collecties, als voor de betrokken erfgenamen, die niet altijd zelf rijke mensen zijn. Dat zijn soms neven en nichten van rijke ooms en tantes. We moeten dat dus ook bekijken op die manier. Zij moeten dan een heel grote som neerleggen, terwijl ze daar met die kunstwerken zitten. Men gaat dat dan verkopen, zoals de collega terecht zegt, op een veiling. Die kunstwerken verdwijnen misschien naar het buitenland, en ze halen dan inderdaad dat gemiddelde van 17 procent erbovenop. Er is dus wel echt een reden. Buitenlandse voorbeelden bewijzen dat ook.

Het is dus niet alleen belangrijk voor de betrokken erfgenamen, maar ook voor het grote publiek. Voor de Vlaming is dat een waardevol instrument, omdat op die manier private collecties toegankelijk worden gemaakt en in Vlaanderen kunnen blijven. Ze worden dus niet verkocht aan buitenlandse geïnteresseerden.

We kunnen trouwens verwachten dat toekomstige erfenissen meer kwalitatieve kunstwerken zullen omvatten, omdat de naoorlogse generatie welstellender was, en meer kunstwerken heeft kunnen verzamelen. Deze generatie sterft ook vaker kinderloos, waardoor die erfbelastingen dus hoger zijn voor de nabestaanden.

Wat ons betreft komt dit ontwerpdecreet niets te vroeg. De cd&v-fractie zal het met overtuiging goedkeuren. We kijken ook uit naar de bekendmakingscampagne via diverse actoren, zoals de Koning Boudewijnstichting, de steunpunten, de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat, enzovoort.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Collega's, stel je voor dat je ouders komen te overlijden, en je ontdekt dat ze ooit hun spaarcenten hebben geïnvesteerd in een kunstwerk, een schilderij van een bekende Belgische kunstenaar. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Ja, maar, collega's, ik merk dat jullie een beetje ambetant en nerveus worden. Ik zou zeggen dat jullie de bedenkingen voor zich houden, en dat jullie straks reageren.

Ze hebben dat geïnvesteerd in een kunstwerk, en ondertussen ontdek je hoeveel dat kunstwerk waard is en hoeveel die erfbelasting zal bedragen. De overheid biedt je de mogelijkheid om die erfbelasting af te betalen met het kunstwerk. Nu gaan we exact die mogelijkheid inschrijven in de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Of beter – en ik ga er niet verder bij stilstaan, de collega's hebben het al duidelijk verteld – we maken een bestaande regeling, die niet bleek te werken, performant.

Wij willen ons dus als liberalen hier volmondig achter zetten, omdat het een win-winsituatie is. Het is een win-winsituatie omdat het zorgt voor vrijheid, en het zorgt voor blijheid. Vrijheid, want je hebt de vrijheid om te beslissen over je erfbelasting. Blijheid, want je zorgt ervoor dat een kunstwerk niet terechtkomt in buitenlandse musea, maar dat het terechtkomt in onze – lieve collega's van het Vlaams Belang – eigen Vlaamse musea.

Daarom zullen wij dus dit ontwerp van decreet volmondig mee goedkeuren. *(Applaus bij Open Vld, cd&v en van Cathy Coudyser)*

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Geachte collega's, we hebben dit debat gevoerd in de commissie, en ik hoor een aantal collega's van de meerderheid opnieuw hetzelfde discours herhalen, maar het overtuigt niet. Het overtuigt niet om twee redenen.

Ten eerste is iedereen in dit parlement overtuigd van de filosofie van het in eigen Vlaanderen, en bij uitbreiding in eigen land, houden van belangrijke kunstwerken. Dat is waar. De vraag is hoe vlot, en hoever je daarvoor moet gaan. Dat debat is natuurlijk de kern van de zaak. Want de filosofie is één ding, maar het instrument dat is uitgewerkt, is een instrument dat het rechtvaardigheidsprincipe en het rechtvaardigheidsgevoel van een bevolking schendt. Dat is heel eenvoudig.

Waarom is dat zo? Collega Vande Reyde – ik weet niet waar hij is – die hier heel vaak met heel veel aplomb van alles poneert en aan debatten deelneemt, heeft in het najaar van 2022 zelf aangekaart dat Vlaanderen volgens hem onterecht langs de kassa passeert – dat waren zijn woorden – naar aanleiding van de niet-indexering van de belastingschalen van erfenissen.

Daarnet zijn al cijfers gegeven voor de kleinste schaal, tot 50.000 euro gaat dat om 3 procent belastingen die je moet betalen als erfbelasting als je erft van je ouder. Vanaf dat je boven 50.000 euro bent, stijgt die tot 9 procent, en verder exponentieel.

Wel, als je dat bedrag van 50.000 euro zou aanpassen aan de inflatie, en dus zou indexeren, dan zou je om en bij de 80.000 euro zitten. Dat is de groep die het

minste heeft in onze samenleving als die binnen dat bedrag zou vallen. Wel die indexering van de belastingschalen is niet gebeurd. Deze regering heeft beslist om, ondanks kritiek vanuit haar eigen rangen, dat niet te doen.

Tegelijkertijd zegt ze dat ze een instrument van inbetalinggeving van kunstwerken in verband met erfbelasting heeft dat niet goed werkt. Ze gaat dat aanpassen, ze pakt het Nederlandse model en ze kletst daar nog eens 3 procent bij. Ze gaat van 17 naar 20 procent die ze extra geeft als douceur aan wie kunstwerken in zijn erfeniscollectie heeft.

Douceur, het is een mooi woord, zacht voor wie een topstuk in zijn collectie heeft, hard voor wie erft en zich nooit een kunstwerk van die aard heeft kunnen veroorloven. Dat is de keuze die deze Vlaamse Regering gemaakt heeft op het vlak van erfenisrecht, op het vlak van de belastingschaal. Dat is sociaal niet gewoon onrechtvaardig, dat is het vergroten van de onrechtvaardigheid. En nu sta ik een beetje te kijken dat cd&v zegt dat ze hier volmondig achter staan.

Bovendien, en dat debat hebben we ook gevoerd, is er niet alleen de sociale onrechtvaardigheid, er is ook de vaststelling dat de kunstmarkt de laatste jaren zwaar is oververhit omdat die kunstmarkt een speculatieve markt is geworden. Omdat bij uitstek de superrijken van deze wereld die markt naar ongelofelijke hoogtes aan het drijven zijn, en zelfs met digitale zaken zoals de non-fungible tokens enzovoort.

Het is bijzonder belangrijk dat de Topstukkenraad moet analyseren wat een topstuk is. Maar de Topstukkenraad kan niets doen aan de markt zoals die vandaag oververhit is. En dan wil ik de vraag stellen, collega's, want we hebben dat debat ook in de commissie gehad. Er is een schitterend onderzoek waar de Universiteit van Maastricht trekker van is en dat heet 'Dirty Money, Pretty Art'. Ik vraag me af of de collega's dat kennen. Dat gaat eigenlijk over het feit dat hoe langer hoe meer grootschalige mondiale financiële criminaliteit zich begint af te spelen via die speculatieve kunstmarkt.

U kunt dan zeggen dat dat echt wel uitzonderlijk is, en dat je dit nu niet op flessen moet trekken. Ik zou dat ook begrijpen, maar het is een nichemarkt voor een zeer beperkte groep, en binnen die nichemarkt zijn er dus universiteiten aan het onderzoeken hoe het gebruikt wordt als een witwasmachine.

En dat gaat niet over zaken waar we nog nooit van hebben gehoord. Het gaat over zaken als de Panama Papers, de FinCEN Files, het 1MDB-schandaal, die allemaal uitvoerig in onze kwaliteitskranten hebben gestaan. Dat is een problematiek die op dit moment wordt onderzocht, en er wordt gekeken hoe we ons daar internationaal tegen kunnen versterken. Dus er zijn toch wat tekens aan de wand waardoor we ons afvragen of we dit op deze manier wel moeten doen. Moeten we niet een aantal extra veiligheidsmaatregelen op dat vlak gaan incalculeren? Zeker omdat we van kunst naar cultuurgoeieren zijn gegaan: juwelen, manuscripten, wetenschappelijke objecten enzovoort.

Dus ik herhaal opnieuw: de filosofie is goed, de uitwerking verhoogt de onrechtvaardigheid die al bestond en er is ook de realiteit van een markt die de afgelopen decennia – en zeker het laatste decennium – een ongelofelijke hausse heeft gekend, niet wegens de intrinsieke waarden of kunstzinnige waarden, maar gewoon wegens het feit dat die gedreven wordt door financiële speculatie met als bedoeling een vermogen op een andere manier te gelde te maken.

De vraag is of een overheid daarin mee moet gaan. Dat is ook een vraag trouwens – de Universiteit van Maastricht is een Nederlandse universiteit – die uitgerekend wordt gesteld in een land waar het systeem al bestaat.

Collega's, om die redenen kunnen wij principieel noch in de uitwerking akkoord gaan met wat hier voorligt. Wij zullen als fractie dan ook tegenstemmen en wij hopen dat de minister het artikel 'Dirty money, pretty art' in ieder geval ter hand neemt, en naast de Topstukkenraad ook eens het debat aangaat met experts, om te zien hoe we ons daartegen kunnen beschermen. Er moet een debat ten gronde komen over die niet-indexering van belastingschalen. Ik reken een beetje op collega Vande Reyde – hij is hier niet – om op zijn minst de notulen van deze plenaire vast te nemen. Want ik maak me wel zorgen om die mensen die nooit in hun leven – ook niet bij toeval, binnen familie – een topstuk hebben kunnen erven. Dat is nog altijd het merendeel van die 6,5 miljoen Vlamingen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Wat vandaag voorligt, is eigenlijk inderdaad een aanpassing aan een bestaand decreet, dat helaas allerm minst succesvol kan worden genoemd: de mogelijkheid om een erfbelasting af te lossen via topkunstwerken. Het decreet is toenmaals geschreven naar aanleiding van – en misschien zelfs een beetje op maat van – de erfenis van Paul Janssen. Met haar indrukken collectie precolumbiaanse kunst betaalde Dora Janssen in 2006 haar erfbelasting af. Daarrond is bij wijze van spreken later ook het Museum aan de Stroom (MAS) gebouwd. Eén vloer is voorbehouden aan haar collectie. De vraag is alleen al: die precolumbiaanse kunst, is dat ons erfgoed? Dat is al een eerste vraag.

Uiteraard staan wij als Vooruit achter de doelstelling van het decreet. Die is nobel. Ook Vooruit wil dat ons erfgoed – onze topstukken van onze kunst in Vlaanderen – hier kan blijven, dat het beschikbaar kan blijven voor de Vlamingen, dat die de werken van Rubens, Rik Wouters en Luc Tuymans kunnen gaan bewonderen. Die werken moeten in onze musea kunnen blijven, ook voor buitenlandse toeristen.

De uitwerking van het decreet: daar kunnen wij als Vooruit helaas allerm minst mee akkoord gaan. We hebben meerdere bezwaren.

Het eerste is een fundamenteel bezwaar. Het is hier al geopperd. Collega's, voor Vooruit is een euro een euro. Voor Vooruit is het totaal onaanvaardbaar dat de erfbelasting kan worden betaald met voorwerpen tegen 120 procent van hun waarde. Dat komt eigenlijk neer op een korting van 20 procent op de erfbelasting voor – laat ons maar een kat een kat noemen – de Fernand Hutsen van deze wereld, die royaal investeren in topstukken en dan 20 procent korting krijgen op hun erfbelasting, aan het einde van de rit.

Die zogenoemde douceur is er alleen maar voor wie op die manier zijn erfbelasting kan aflossen, met 20 procent, en dat terwijl de gewone Vlaming de volle pot erfbelasting betaalt. Dat zeggen wij trouwens niet alleen. Ook de Raad van State heeft opgemerkt dat die regeling in se een discriminatie zou kunnen inhouden voor de gewone Vlamingen ten opzichte van de kapitaalkrachtigen die – bij wonder – op hun zolder een topkunstwerk hebben liggen.

Dat deze regeling ook in het buitenland bestaat – in Nederland tegen 17 procent, hier wordt over 20 procent gestemd – is geen argument. Het gaat voor ons om een fundamentele discriminatie van de gewone Vlaming versus de kapitaalkrachtige. Voor Vooruit is een euro een euro, want uiteindelijk zal het de gewone Vlaming zijn die die 20 procent korting voor die kapitaalkrachtigen moet opvoeden, via zijn belastinggeld.

Behalve dat de gewone belastingbetaler betaalt voor die 20 procent korting die kapitaalkrachtige Vlamingen krijgen, wat heeft het decreet voor die gewone Vlaming dan te bieden? In het decreet zien wij onvoldoende garanties die ervoor zorgen dat ze kunnen meegenieten van waar ze mee voor betalen. Er staan geen

garanties in het decreet dat die kunstwerken die worden gebruikt voor de afbetaling van de erfbelasting, ook wel degelijk, 100 procent zeker, zullen worden tentoongesteld aan het gewone publiek, en niet ergens in een depot kunnen verdwijnen.

Dus vanwege deze discriminatie – alle goede intenties ten spijt – gaat Vooruit tegen dit decreet stemmen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ik wil nog zeer kort ingaan op wat enkele collega's hebben gezegd. Zij hebben eigenlijk nogmaals verduidelijkt wat het motief is van dit ontwerp van decreet en om wie het allemaal gaat. De grote vraag waar ik mee zat was: wie heeft er dan topstukken die in aanmerking komen in zijn bezit? Op wiens maat is dit geschreven? Zoals collega Segers daarnet al terecht zei, ging het volgens mij ook over de Fernand Hutsen van deze wereld. Maar we hebben hier eigenlijk bevestiging gekregen. Want collega Brouwers zegt dat dit er is voor de neven en nichten van rijke mensen. Collega D'Hose gaat nog een stap verder. U zegt: "kinderen wier ouders komen te sterven en die ontdekken dat hun ouders al hun spaarcenten hebben gestoken in een schilderij of een ander kunstwerk."

Collega's, u komt ongetwijfeld allemaal onder de mensen. Ik hoop dat toch. Ik zou mij afvragen, of ik zou eens willen dat u zichzelf de vraag stelt, wie hier allemaal mensen kent die per toeval, bij het overlijden van hun ouders, ontdekken dat die al hun spaarcenten hebben gestoken in een schilderij, dat daarbovenop nog eens in aanmerking komt, volgens de Topstukkenraad, om hun erfbelasting mee af te kopen. Ik weet niet in wat voor wereld jullie leven, maar het zegt veel. Collega D'Hose, u komt dat ongetwijfeld tegen in de salons van de Senaat. Zo gaat dat daar allemaal. Maar zo gaat het niet in Vlaanderen. Zo gaat het niet onder de gewone Vlamingen. En u pest hiermee de Vlamingen, want zij zullen het betalen. Zij betalen die 20 procent.

"Blablabla", zegt u. Dat is wat u denkt van de gewone Vlaming. Dit is eentje op maat van de rijken, op maat van Open Vld, maar daar kan ik als volksvertegenwoordiger, als vertegenwoordiger van een volk, nooit mee instemmen. Nooit. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, we hebben inderdaad, mevrouw Almaci, die discussie al uitgebreid gevoerd in de commissie. Dit is een goed debat, maar ik wil misschien toch nog een aantal elementen in het debat gooien.

Mevrouw Segers, u verwijst naar de Raad van State. Ik zal citeren uit de Raad van State. Het gaat inderdaad over die 'douceur'-regeling. De Raad van State concludeert in punt 5.6: "Gelet op wat voorafgaat, kan worden aangenomen dat het verschil in behandeling, dat uit de ontworpen regeling voortvloeit, redelijk is verantwoord, en bijgevolg bestaanbaar is met het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie." Ik bedoel: als u de Raad van State citeert, moet u hem volledig citeren. Dit is de conclusie van de Raad van State, dat er inderdaad geen ongelijkheid is.

Waarom is er geen ongelijkheid? Omdat, als de Topstukkenraad een kunstwerk als topstuk definieert en dat beschikbaar komt op de markt, we een poging moeten doen, als Vlaamse overheid, om dat te kopen. En dan ga je naar een veiling of het een of het ander, en dan betaal je gemiddeld plus 26 procent, dus de waarde plus 26 procent. Ik kan me voorstellen dat u die douceur in eerste instantie wat onrechtvaardig vindt. Maar als dat kunststuk op de markt komt, en

u wilt dat verwerven, dan zitten daar ook meerkosten op, en die zijn doorgaans hoger dan wat wij hier aangeven.

En dan wil ik het argument van de heer Brusselmans aanhalen dat dit alleen voor de rijken is. Natuurlijk zal dat ook voor de rijken zijn. U moet het zonlicht niet ontkennen. Maar er zijn ook erfenismogelijkheden waar mensen in natura goederen erven, daar de erfbelasting op moeten betalen, tot nu toe in geld, en dan heel diep in de zakken moeten tasten om dat te kunnen betalen, of toch die kunstwerken in dit geval verkopen. Wel, wij gaan zorgen dat die mensen – en dat geldt ook alleen als die kunstwerken tot de topstukken behoren – die kunstwerken dan kunnen inbrengen, in plaats van die te moeten verkopen, daar dan nog erfbelasting op moeten betalen, en dan pas hun erfbelasting kunnen aflossen.

Ik denk dus niet dat dat een asociale maatregel is. Ik denk dat het een sociale maatregel is, en ik denk dat het goed is voor het kunstpatrimonium in ons land. Er staat ook bij – en dat is dan het laatste punt dat ik wil maken – dat de Topstukkenraad ook een advies geeft, weliswaar niet bindend – voor de aankoop van het topstuk is het voor alle duidelijkheid wel bindend – voor de bestemming. En er wordt op aangedrongen dat die bestemming publiek toegankelijk is.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister-president, men weet ook, als men op de markt gaat, dat men een commissie moet betalen aan het veilinghuis. En voor die topstukken is die commissie immens. Een gemiddelde commissie is tussen de 12,5 en 20 procent. Als je dat dan gaat bekijken, bon ... Dat is één. Ik vraag me af of de 'douceur' niet te 'douce' is, om het zo te zeggen.

Twee, uw stelling dat dit een sociale maatregel is? Dat vind ik een bijzonder boude stelling, temeer omdat ik u niet heb horen antwoorden op de vraag over wat deze regering dan van plan is rond de indexering van de belastingschalen. Want als u nu de beide gedaan had, dan had ik nog begrepen dat u ergens dat argument zou gebruiken. Maar u kiest maar voor één en u kiest er dan nog eentje waarbij het er redelijk royaal aan toegaat als je ziet wat er betaald moet worden aan die veilinghuizen specifiek voor de beveiliging en alles wat er komt kijken bij de verkoop van zo'n topstuk.

U hebt ook niet geantwoord of u de Topstukkenraad zelf zult versterken met het advies van specifieke spelers, overheden, universiteiten, academici die echt specifiek dat werk rond dat speculatieve en dat witwasaspect mee in beschouwing kunnen nemen. U laat dus ook die aspecten die meer operationeel zijn, maar wel ongelooflijk belangrijk, links liggen. Dat maakt dat dit zowel in intentie als in uitwerking tekortschiet. Dat is een vaststelling die wij maken. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik voel me een beetje persoonlijk aangesproken door de heer Brusselmans. Het valt me op hoe afgunstig u bent ten opzichte van mensen die wel hard gewerkt hebben in hun leven, die wat geld verdienen hebben en die uiteindelijk rijk geworden zijn. Ik wil dat toch maar een keer zeggen voor de mensen die denken dat het Vlaams Belang er is voor de economie, voor de hardwerkende Vlaming, voor de correctheid, dat dat blijkbaar toch niet helemaal zo is.

Twee, mijnheer Brusselmans, omdat ik voorzitter ben van de Senaat duwt u mij heel graag in een hoekje van de kapitalistische rijke liberaal. Ik ben een kind wier ouders failliet gegaan zijn nadat haar vader een hersenbloeding gekregen heeft. Ik ben een kind dat toen ze 20 jaar was op straat stond omdat deurwaarders de

meubels zijn komen opladen. Laat mij dus alstublieft u mij nooit of te nimmer nog horen betichten dat ik de hardcore kapitalistische liberaal ben. Alstublieft, omdat ik toevallig hard gewerkt heb en voorzitter geworden ben van de Senaat. *(Applaus bij de meerderheid en van Johan Danen)*

Drie, ik ben nog niet klaar. Als de heer Brusselmans blijkbaar heel graag heeft dat topstukken verkocht worden omdat mensen hun belastingen moeten betalen en dat die verkocht worden aan het buitenland, dat die in een of andere privé-collectie van de sjeik van Saudi-Arabië terechtkomen, is dat genoteerd. Ik zou die liever in de Vlaamse musea zien hangen waar de Vlaamse burger, de Vlaamse kunstliefhebber die kan gaan bekijken. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega D'Hose, u moet natuurlijk wel luisteren wanneer ik iets zeg. Ik ben zelfs in mijn eerste tussenkomst vandaag begonnen met duidelijk te stellen dat ik helemaal geen afgunst heb jegens wie dan ook. Ik vind alleen dat maatregelen rechtvaardig moeten zijn en dat de erfbelasting voor iedereen omlaag moet. En dát maakt u de verdediger van het grootkapitaal, niet uw achtergrond, niet uw verdiensten of alles wat er bij komt. Het feit dat u hier een maatregel verdedigt die enkel de happy few gelukkig zal stellen, die ervoor zorgt dat de 'Fernand Hutsen & co' van deze wereld minder erfbelastingen moeten betalen, maar dat de rest van de Vlamingen het gelag er bovenop moet betalen. *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

Eigenlijk komt het daarop neer: een belastingverhoging voor de rest van de Vlamingen. Mevrouw D'Hose, dát maakt u een verdediger van het grootkapitaal en dat hebben de Vlamingen echt wel door. U zegt hier dat het Vlaams Belang tegen deze maatregel voor de rijken is, dus is het Vlaams Belang tegen de hardwerkende Vlaming. Wel, ik daag u uit, en dit bewijst nogmaals in wat voor ivoren toren u leeft, maar ik daag u uit om eens te praten met die hardwerkende Vlaming en hoor daar eens van hoeveel van die Vlamingen de ouders sterven, waarbij ze dan toevallig ontdekken dat ze al hun spaarcenten gestoken hebben in kunstwerken die in aanmerking komen voor de Topstukkenraad. Jullie zijn zo verwaand, zo ver van deze wereld dat het misselijkmakend wordt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2022-23, nr. 1507/1)*

– *Artikel 1 tot en met 13 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk

– **1508 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, meer dan dat het aan volksverheffing zal doen, waarvoor dit ontwerp van decreet eigenlijk officieel is bedoeld, is het voorliggende ontwerp van decreet vandaag eigenlijk de hoofdfinancier geworden van extreemlinkse organisaties met nauwelijks draagvlak in de samenleving – uiteraard niet alle organisaties, collega's. Want ik hoor u al komen. Ik heb de voorbije jaren menige vereniging die onder dit socio-cultureel decreet valt, bezocht, gecontacteerd en over de vloer gehad. Ik heb zelfs meegewerkt aan bepaalde projecten. En ik moet daar eerlijk in zijn: dat heeft, tegenover drie, vier jaar geleden, mijn appreciatie tegenover sommige van die verenigingen enorm doen groeien.

Tegelijk heeft het ook mijn gevoel versterkt dat het eigenlijk zonde is dat dat soort verenigingen onder een vervuilde noemer als het socioculturele volwassenenwerk moeten vallen. Want er zitten in die mand heel wat rotte appels, die zich vaak bezondigen aan plat politiek activisme en die het niet schuwen om geweld te gebruiken. Dat heb ik trouwens al aan den lijve mogen ondervinden wanneer bepaalde van die gesubsidieerde organisaties lezingen proberen te verhinderen van democratisch verkozen parlementsleden. En vooral, zij doen die activiteiten allemaal met het belastinggeld van de Vlaming. Zij zijn exact de reden waarom die werkende Vlaming eigenlijk niet langer begrijpt dat zijn belastinggeld zo rijkelijk naar dat culturele veld vloeit, terwijl er binnen de cultuursector, binnen het socioculturele volwassenenwerk, wel veel projecten zijn om fier op te zijn, terwijl wij een prachtige cultuursector hebben in dit land, die niet alleen qua welzijn van mensen, maar ook qua economische opbrengsten fantastisch werk levert. Maar u krijgt dat niet langer verkocht aan de Vlaming, zolang u onder dit decreet blijft werken en zolang er uitwassen zitten, zoals zij die onder dit decreet vallen.

Ik lanceer en herhaal hier dus mijn pleidooi dat dit decreet volledig van nul zou moeten worden herzien, waarbij je ervoor garant moet staan dat er een overheveling kan zijn van enkele middelen naar bijvoorbeeld Welzijn, zodat vele organisaties daar de nodige subsidielijnen kunnen vinden om hun goede werk verder te zetten. Maar tegelijk sta je daarmee ook garant voor een subsidiestop aan linkse hobbyclubjes en tegelijk een stop aan een verdoken maar zeer hoge migratiekost die sommige verenigingen met zich meebrengen.

Het afschaffen of volledig herzien van dit decreet ligt hier vandaag niet op tafel, maar ik moet wel toegeven dat ik bij uw regeerverklaring, bijna vier jaar geleden, hoop had op een goede stap in de juiste richting. U weet dat, minister-president. We hebben het daar al veel over gehad. Maar wat er vandaag voorligt, is slechts een afkooksel van wat het zou moeten zijn. Hier ligt vandaag een wijziging voor die het onmogelijk zou moeten maken voor verenigingen die zich terugplooiën op hun etnisch-culturele afkomst om nog subsidies te ontvangen. Ik moet toegeven – ik heb dat ook van in het begin gedaan – dat dat goed bekt. Dat klinkt goed. Zeker voor de wat rechtsere, conservatievere kiezer zal dat goed klinken. En het is ook positief. Het zou maar al te gek zijn, mochten van die segregerende organisaties wel gesubsidieerd kunnen worden.

Maar als we eens voorbij de slogans gaan kijken, wat verandert dit ontwerp van decreet nu precies aan de huidige situatie? Niets. Dat zegt het middenveld. Dat zegt u. Dat zeggen andere mensen. Niets, het zal niets veranderen. Ik heb u die vraag ook meermaals gesteld. Het enige wat we horen, zijn krekelgeluiden. Dit ontwerp van decreet zal niets veranderen aan de subsidiëring van hobbyclubjes en politiek activisme. Nochtans heb ik u in het verleden al ettelijke malen een

lijst gegeven van verenigingen die, naar mijn bescheiden mening, niet met cultuur bezig zijn, maar louter met politiek activisme, verenigingen die integratie bemoeilijken of zelfs wansmakelijke tot criminele feiten plegen, verenigingen die door het uitblijven van grondige wijzigingen aan dit decreet, nog steeds buiten schot gehouden worden, en dus verenigingen die voor de N-VA en co straks, als dit hier wordt goedgekeurd, opnieuw langs de royale kassa zullen mogen passeren in de toekomst.

De mensen in de commissie Cultuur kennen die organisaties ondertussen al wel. Daar twijfel ik niet aan. Het is niet de eerste keer dat ik het zeg. Het is echter belangrijk om dit te blijven herhalen, al was het maar opdat u en u en u hier straks goed zou weten voor wie u subsidies goedkeurt. Een korte opsomming dus voor u: Amnesty International Vlaanderen, met 321.000 euro; Bindus, de Unie van Turkse Verenigingen, met 345.000 euro; de Federatie van Marokkaanse Verenigingen, met 387.000 euro; Kif Kif, met 265.000 euro; Merhaba, met 172.000 euro; Refu Interim, met 172.000 euro; Vluchtelingenwerk Vlaanderen, met 233.000 euro; Vrienden van Hart boven Hard, met 172.000 euro, en ga zo maar verder.

Dát zijn de organisaties die de N-VA in stand wil houden. Enerzijds horen we volksvertegenwoordigers van de N-VA aan de overkant in het federaal parlement zeggen dat Vluchtelingenwerk Vlaanderen eigenlijk een halve criminele organisatie is, dat men die zou moeten droogleggen, en anderzijds zit de minister-president van dezelfde partij hier tegelijkertijd een ontwerp van decreet te verdedigen, en de parlementsleden trouwens ook, dat ervoor zorgt dat de subsidiestromen naar diezelfde organisaties gewoon kunnen blijven bestaan. Ik zit hier als volksvertegenwoordiger, ik zei het daarnet al, en ik kan u zeggen dat de meerderheid van het volk dit niet wil. Zij willen dat dit stopt, en dat is wat ik hier zal blijven bepleiten.

In tweede orde is er ook de aanpassing van artikel 31, dat bepaalt dat het toegekende subsidiebedrag maximaal 25 procent lager mag liggen dan het effectief toegekende bedrag voor het laatste werkjaar van de voorafgaande beleidsperiode. Dat is een regel, en zo zien we dat vaker in het beleid van deze regering terugkomen, die eigenlijk zorgt voor een beperking van de politieke autonomie en dus een volgende regering eventueel beperkt. Vanuit democratisch perspectief is dat volgens mij absoluut niet wenselijk. Als de samenstelling van het parlement wijzigt, en laten we ervan uitgaan dat dat in 2024 grondig zo zal zijn, dan moet dat immers niet alleen in een andere regering kunnen worden omgezet, maar uiteindelijk ook in een ander beleid. Die ruimte beperkt u hiermee, althans voor de volgende ronde, want een decreetswijziging dan door een nieuwe regering zal altijd te laat komen, en dat betreurt ik.

Minister-president, ik kan enkel herhalen wat ik al tot in den treure heb gezegd. Als de geest van deze wijziging is om organisaties als de Federatie van Marokkaanse Verenigingen en Vluchtelingenwerk Vlaanderen niet langer te subsidiëren met Vlaams belastinggeld, dan kan ik dat uiteraard ook steunen. Volgens mij is dat ook zo. Laten we daar niet flauw over doen. Dit ontwerp zou hier nooit hebben gelegen, mochten onze partijen, de N-VA en het Vlaams Belang, niet zo lang hebben onderhandeld in 2019. Dit is een van de restanten daarvan. De uitvoering zal echter geen zoden aan de dijk brengen, want u hebt zodanig gesleuteld en woorden veranderd dat er toch niets zal veranderen, dat dit eentje is voor de Bühne, om de kiezers een beetje te kalmeren. U voert een Vlaams Belangidee uit, maar u doet dat zonder het Vlaams Belang. U doet dat met cd&v, met Open Vld, en dan krijgen we wat hier vandaag op tafel ligt.

Trouwens, het is maar een detail, maar zelfs voor dit afgezwakte ontwerp van decreet hebt u helemaal geen enthousiaste meerderheid. Bijvoorbeeld collega Van de Wauwer zag zich genooddaakt om zich ook over enkele artikelen te onthouden bij de stemming in de commissie. Dat is geen kritiek op collega Van de

Wauwer, voor alle duidelijkheid. Dat breekt de participatie wat. Ik vind dat wel goed, maar het is symptomatisch voor deze regering. Opnieuw hebt u geen enthousiaste meerderheid. Het werkt niet meer. Het is op. Ook dit dossier toont dat.

Ik hoop alleen dat we bij een volgende wijziging van dit decreet volgende legislatuur een stap verder kunnen zetten, een stap die wél iets zal veranderen. Hopelijk vinden we daar dan een ruime meerderheid voor in dit parlement. Nu blaast u echter nog steeds warm en koud tegelijk. Als u dit straks goedkeurt, zullen organisaties langs de kassa passeren die mensen binnen uw partij eigenlijk niet meer willen subsidiëren. Dat staat zelfs in uw partijprogramma. 'Il faut le faire.' U begrijpt dan ook uiteraard dat wij dit straks niet kunnen goedkeuren. Omdat de geest van dit ontwerp van decreet echter voortkomt uit de onderhandelingen die wij hebben gevoerd, zullen we ook niet tegenstemmen, en zullen we ons onthouden. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Voorzitter, het ontwerp van decreet dat de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk regelt, is een belangrijk ontwerp van decreet, gezien het belang en de uniciteit van die sociaal-culturele sector. We kunnen het belang daarvan voor onze samenleving niet overschatten. Het zijn dat sociaal-cultureel werk en al die organisaties die het DNA van onze samenleving bepalen.

Collega's, wat is dat juist, dat sociaal-cultureel middenveld? Dat is ons maatschappelijk middenveld. Dat gaat om al die verenigingen met al die lokale vertakkingen. We vinden het misschien evident dat elk jaar een stevig aanbod aan activiteiten wordt georganiseerd door organisaties als Femma, waar ik mee begin – want het is vandaag Internationale Vrouwendag –, maar ook Davidsfonds, OKRA, Markant en elk van onze steden en gemeenten. Maar het gaat ook over de activiteiten en acties van Vluchtelingenwerk Vlaanderen, van cavariva, Mobiel 21, Netwerk Bewust Verbruiken of een vormingsinitiatief van een van onze Avansa's. Dat zijn allemaal enorm belangrijke activiteiten, duizenden activiteiten die door die sociaal-culturele organisaties met plaatselijke afdelingen en duizenden vrijwilligers dagelijks worden georganiseerd. Dat zijn geen abstracte bezigheden. Zij vormen de dessem van onze samenleving.

Dit ontwerp van decreet regelt de subsidies voor al die landelijke organisaties zodat zij hun lokale activiteiten in de lokale afdelingen kunnen blijven ondersteunen. Wij als cd&v zullen altijd blijven opkomen voor dit maatschappelijk middenveld, want zij verdedigen met vuur de vrijheid van die verenigingen en van dat civiele perspectief. We hebben dat altijd gedaan en zullen dat altijd blijven doen.

Collega Brusselmans, ik ben er nog meer van overtuigd dat dat in de toekomst ook nodig zal zijn. Ook organisaties waarmee ik het fundamenteel oneens ben en waar ik fundamenteel mee van mening verschil, daarvan kan ik het belang erkennen. Ook zij hebben het recht om gesubsidieerd te worden. Ik vind het gevaarlijk om hier te horen dat indien u een meerderheid zou hebben, u die organisaties zult viseren en met de duim omhoog of omlaag zult bepalen wie er wel of niet ondersteuning zal krijgen.

Dat is het civiele perspectief. Dat is voor mij en voor mijn partij enorm belangrijk. Dat klinkt wat Wetstrategieën en werd ooit omschreven als het subsidiëren van de eigen oppositie. Ik vind dat eigenlijk nog een mooie omschrijving, maar ik heb er nog een positievere, want wat mij betreft zijn dat de krachten in onze samenleving die er mee voor zorgen dat wij evoluties, maatschappelijke tendensen en uitdagingen gecapteerd worden, ook door de overheid en het beleid. Soms zijn er zaken die wij als overheid minder snel zien, maar er is dan gelukkig dat sociaal-

cultureel middenveld dat dat wel ziet en daarop kan inspelen, dat kan capteren en daar antwoorden op kan zoeken, gekoppeld aan manieren om iedereen te laten deelnemen aan onze samenleving, om verandering mogelijk te maken en verandering te begeleiden, en dat voor alle bevolkingsgroepen. Als overheid moeten wij die gemeenschapsvormende, verbindende en inclusieve krachten van het sociaal-cultureel werk erkennen, waarderen en versterken.

Wij als cd&v steunen dat sociaal-cultureel middenveld voluit, omdat we overtuigd zijn van zijn essentiële bijdrage aan onze democratische samenleving en gemeenschapsvorming. Collega Brusselmans, ik zou denken dat u dat ook belangrijk vindt. Die gemeenschapsvorming ontstaat niet spontaan. Daar hebben wij die organisaties voor nodig, organisaties die zich richten op emancipatie van doelgroepen, die doelgroepen versterken en zo net bouwen aan inclusie.

Immers, als we willen dat iedereen kansen krijgt om te participeren aan onze diverse en meerlagige samenleving, dan moeten we er net voor zorgen dat wij de drempels die vandaag nog bestaan en die de participatie bemoeilijken, wegwerken. Zonder hen te willen instrumentaliseren, maar daar zijn die sociaal-culturele organisaties net zo belangrijk voor. Daarom moeten wij hen steunen waar zij die kansengroepen, verenigingen en mensen helpen bij het overwinnen van allerlei drempels.

We moeten ook heel behoedzaam omgaan met de regelgeving en ondersteuning van deze sector, zeker nu de hele samenleving, dus ook de hele socialprofit-sector, nog aan het recupereren is van de coronapandemie, waarna ze onmiddellijk geconfronteerd werd met de gevolgen van de energie- en inflatiecrisis.

Collega's, dit ontwerp van decreet vervangt het decreet Sociaal-cultureel Volwassenenwerk van 2017. Eerlijk, een wijziging van dat decreet tijdens deze legislatuur was voor onze fractie, net gezien de uitdagingen die ik zonet heb geschetst, geen prioriteit. Die sector kan decretale rust gebruiken. Dat kwam bij de hoorzitting ook heel duidelijk naar voren. Er was een vraag van Socius om ook na dit ontwerp van decreet te zorgen voor wat decretale rust.

Vergis u niet, collega Brusselmans, het zijn onafhankelijke experts die al die organisaties gaan visiteren, daar een beoordeling over maken, waarna die organisaties ook nog kunnen bijschaven, en er vervolgens een advies aan de regering wordt gegeven. Het is gelukkig niet de politiek die dat doet, en het is niet afhankelijk van bepaalde meerderheden. Ik hoop dat dat ook zo blijft, en als het aan ons ligt zal dat ook zo blijven.

Collega's, maar na die vorige visitatie- en evaluatieronde was het de sector zelf die had aangedrongen om een aantal punten uit het decreet van 2017 te verfijnen en te verbeteren. De aanpassingen die in dit ontwerp van decreet dat hier vandaag voorligt, zijn opgenomen, zijn er gekomen op vraag van de sector. Uiteraard zullen we die volop mee ondersteunen.

Dan is er de afstemming op andere cultuurdecreten, de zogenaamde herijking. We denken dat dit een zinvolle oefening kan zijn, maar we blijven tegelijkertijd een koele minnaar, omdat de sectoreigenheid van elke deelsector voor ons belangrijk is. De sectoreigenheid van elke deelsector binnen het culturele veld primeert boven de decretale eenheidsworst. Ook de intentie om het decreet vlotter leesbaar te maken flirt met de principes van het Cultuurpact. Dat heeft De Federatie terecht opgemerkt tijdens de hoorzitting over dit ontwerp van decreet.

Dan, collega's, zijn er nog enkele punten die voor cd&v gevoeliger liggen, en dat zijn de zaken uit het regeerakkoord. De aanpassingen aan dit ontwerp van decreet die uitvoering geven aan het regeerakkoord, zijn voor cd&v niet essentieel. Wij geloven immers ten volle in de maatschappelijke kracht van het sociaal-

cultureel werk in Vlaanderen, een sector die mensen emancipeert en die mensen verbindt. Maar bij de regeringsonderhandelingen vroeg de N-VA om organisaties die met hun werking louter terugplooiën op hun etnisch-culturele afkomst en dus niet zouden bijdragen aan onze inclusieve samenleving, niet langer te subsidiëren. Dat wordt vertaald in subsidievoorwaarde 3 in artikel 14. Ik citeer: “De organisatie neemt een brugfunctie op in de samenleving. Organisaties die segregierend werken door louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst, komen niet in aanmerking voor subsidie.”

Collega's, ik ben daar eerlijk in: ik heb het daar moeilijk mee. Maar begrijp me niet verkeerd, uiteraard horen we organisaties die segregierend werken en enkel terugplooiën op etnische afkomst, niet te subsidiëren. Zij mogen niet segregierend werken. Alleen is de realiteit vandaag – en de minister-president heeft die vaststelling al een paar keer gedeeld en erkend – dat geen enkele organisatie die onder dit decreet valt, segregierend werkt, louter terugplooi't op zichzelf. Dus begrijpen we wel die ontevredenheid van de sector. We hebben het gehoord bij alle drie de sectororganisaties bij de hoorzitting. Zowel de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC), het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk (Socius) als De Federatie hebben dat punt gemaakt. Ze zijn ontevreden over de toevoeging van deze subsidievoorwaarde. Nu, tegelijkertijd gebiedt de eerlijkheid om hier vandaag ook wel te zeggen – ook aan de collega's van de oppositie – dat dit als beoordelingselement ook al vervat zat in artikel 3 van het huidige decreet van 2017. Nu, aangezien er tot nu toe bij geen enkele organisatie – dat heeft de minister ook al toegegeven – werd vastgesteld dat zij zich terugplooi't op de eigen etnisch-culturele groep of segregierend of niet inclusief werkt, gaan wij er als fractie van uit dat deze subsidievoorwaarde in de feiten geen verschil zal maken voor landelijke sociaal-cultureelwerkorganisaties. Dus begrijpen we ook dat de sector vraagt om deze bepaling te schrappen omdat ze uitgaat van een wantrouwen tegenover een aantal organisaties.

Naast mijn principiële bezwaar dat het in de praktijk geen verschil zal maken, heb ik nog een ander bezwaar bij artikel 14. Aangezien artikel 14, in tegenstelling tot artikel 15, geen delegatiebevoegdheid geeft aan de Vlaamse Regering, kan er in het uitvoeringsbesluit geen nadere omschrijving van deze subsidievoorwaarde worden opgenomen. Het zal dus, met andere woorden, alleen aan de beoordelingscommissie toekomen om te evalueren of organisaties aan deze subsidievoorwaarde al dan niet voldoen. Collega's, dat is een niet-gedefinieerde subsidievoorwaarde. Ik vind dat niet serieus in een ontwerp van decreet. We hebben daar als cd&v voor gewaarschuwd in het meerderheidsoverleg en in de commissie.

En ik ga op dat punt afronden. Die passage in het regeerakkoord was symboliek. Dat dit is opgenomen in dit ontwerp van decreet, is symboliek. Het is een symboliek die ik betreur. Maar net dat maakt ook wel dat we uiteindelijk wel in deze tekst zijn meegegaan. Het is een belangrijk symbool voor een coalitiepartner, dat weinig schadelijk zal zijn omdat er geen enkele organisatie het slachtoffer zal zijn van deze subsidievoorwaarde, net omdat er geen enkele etnisch-culturele organisatie zich louter terugplooi't op zichzelf of segregierend werkt. Elke etnisch-culturele organisatie doet aan 'bonding', maar vervolgens ook aan 'bridging'. Dat is net die belangrijke rol die zij in de samenleving horen te spelen.

Collega's, in dit decreet wordt ook een andere afspraak uit de regering omgezet, namelijk de autonome beslissingsbevoegdheid betreffende de bepaling van de subsidiebedragen, dat die berust bij de Vlaamse Regering. Concreet betekent dit dat de Vlaamse Regering voortaan niet langer gebonden is aan de subsidievorken en de begrenzingen op de bepalingen van de subsidiebedragen.

Voor onze fractie is het daarbij het volgende essentieel. Indien we echt respect willen opbrengen voor het civiel perspectief van de sociaal-culturele werkorganisaties,

dan moeten we er als overheid voor zorgen dat organisaties die een positieve evaluatie kregen over hun huidige en toekomstige werking, een correct budget krijgen om die ambities waar te maken. Bovendien kan er daarbij geen onderscheid gemaakt worden, en dus geen verschil in behandeling zijn, tussen organisaties die zogenaamd 'dubbel positief' beoordeeld werden, en organisaties die 'positief met aanbevelingen' kregen. Concreet, zowel voor organisaties waarvan de laatste evaluatie en beoordeling allebei positief zijn – al dan niet met aanbevelingen – en samen maximaal vier onvoldoendes bevatten, kan het toegekende subsidiebedrag slechts maximaal 25 procent lager liggen dan het effectief toegekende subsidiebedrag voor het laatste werkjaar van de voorafgaande beleidsperiode.

Tijdens de bespreking in de commissie heeft onze fractie heel wat concrete vragen gesteld ter verduidelijking van de decreettekst. Minister-president, we zijn tevreden dat u heel wat onduidelijkheden en interpretatiemogelijkheden hebt weggewerkt. We zijn bijzonder tevreden over uw engagement dat de werkings-subsidies jaarlijks aangepast zullen worden aan de index, maar we dringen er samen met sector op aan om het bedrag van 150.000 euro alvast te indexeren vanaf 1 januari 2018, om geen feitelijke daling van het al krappe minimum te veroorzaken. Ook bij het Kunstendecreet werden de subsidie-enveloppen immers aangepast aan de stijgende inflatie.

We zullen als cd&v-fractie dit ontwerpdecreet goedkeuren vanwege de zaken die erin staan, op vraag van de sector zelf en die de sector ten goede zullen komen, en ondanks onze bezorgdheden met betrekking tot het viseren van etnisch-culturele organisaties. We zullen ook heel waakzaam toekijken op de uitvoering van dit decreet. We vragen de minister ook de sector nauw te betrekken bij de implementatie van dit decreet en roepen de minister op om de gevolgen van dit decreet heel nauwkeurig te monitoren. (*Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik hou het kort, collega's. Waarom willen wij met Open Vld het sociaal-cultureel volwassenenwerk ondersteunen? Omdat het traditie is? Omdat het goed klinkt? Misschien wel, misschien niet. Maar vooral omdat het getuigt van een gezonde en volwassen democratische samenleving, een pluralistische samenleving waar alle visies, meningen, achtergronden en samenwerkingen even belangrijk zijn, een samenleving waar we met elkaar in contact komen en ons niet opsluiten. Dat is een absolute rijkdom voor onze maatschappij, voor onze samenleving.

Die sector is ook belangrijk als de zogenaamde bruggenbouwer tussen overheid en samenleving. We hebben – daar zijn we het allemaal over eens – een kritisch en een sterk middenveld nodig. Dat betekent dat we diverse stemmen gaan belichten, en dus niet alleen zij die het gangbare beleid gaan ondersteunen. De minister-president heeft het ook heel correct gezegd in de commissie: we ondersteunen wat leeft in de samenleving en geven daarom ook de facto expliciet een forum aan de oppositie. In het vakjargon heeft dat liberale gegeven een naam: het civiel perspectief. Het is dat civiel perspectief dat volledig erkend wordt in dit decreet. Het is het speerpunt voor mijn fractie. We zien het civiel perspectief als een absolute basis voor de samenleving. Dat is gelukkig al langer zo. Ook bij het vorige decreet, dat nog onder de legislatuur van minister Gatz gerealiseerd is, werd die krachtlijn heel duidelijk in het decreet ingeschreven. Vandaag wordt dit behouden. Natuurlijk zijn we daar als liberalen, als Open Vld-fractie, heel tevreden mee.

De aanpassingen die we vandaag doorvoeren, zijn enerzijds een optimalisatie van het decreet. We halen de weeffouten eruit. Dat was een expliciete vraag van de sector. Maar er is uiteraard meer. Het feit dat we een iets langer debat hebben, is

natuurlijk omdat de ambitie om in te zetten op het tegengaan van segregatie, in het regeerakkoord stond en staat.

Ik heb er als parlements lid altijd over gewaakt dat we niet in een situatie belanden waarin bepaalde organisaties worden uitgesloten omdat ze niet in een bepaalde politieke agenda passen. We zijn daar met dit ontwerp van decreet in geslaagd. Maar het wil ook zeggen dat er een verarming wordt veroorzaakt door wie zich wil opsluiten, door wie onze samenleving wil opdelen in hokjes, in verschillende vakjes. Daarom is dit ontwerp van decreet een verrijking.

Minister-president, tot slot – en ik heb het ook al in de commissie gezegd – denk ik, collega's van de N-VA en van cd&v en eigenlijk alle collega's hier in het half-rond, dat het heel belangrijk is om op te roepen tot decretale rust. Eind vorige legislatuur hebben we nog maar net een nieuw kader gecreëerd, dat het decreet van 2003 heeft vervangen. Dat nieuwe decreet heeft welgeteld één subsidieronde gekend. Ik denk dat het welletjes is. We moeten echt goed beseffen hoeveel onzekerheid we voor de sector telkens creëren. Laat hen nu alstublieft ten volle dit ontwerp van decreet leren kennen en hen voor een veelheid aan subsidierondes zoet zijn. *(Applaus bij Open Vld en van Koen Daniëls en Orry Van de Wauwer)*

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Collega's, er hangt hier een heel rare sfeer. Ik vermoed dat het nog een beetje de naweeën zijn van gisteren, van het verbijsterende schouwspel dat we hebben gezien. Nadat ik de collega's van de meerderheid heb gehoord, moet ik zeggen dat het ook wel gaat over deze ontluisterende poging tot verdediging. Ik vind het hallucinant hoe in de slipstream van een debat dat aantoonde dat deze meerderheid in meer dan scherven uiteen ligt – dat krijg je met geen enkele Japanse gouden techniek nog enigszins proper opnieuw aan elkaar gelijmd –, dat uitgerekend de collega's van cd&v en Open Vld niet op de rem hebben getrapt en hebben gezegd dat ze dit restant van de flirt met de Vlaams-nationalistische nog extremere rechterzijde niet zullen goedkeuren. Na gisteren, collega's, toen een viceminister-president zei dat je niet zomaar een partij tegen de muur kunt kwakken ... Wel, blijkbaar zijn er vandaag twee partijen die zich zonder morren en met veel schone woorden en met veel douceur tegen de muur laten plakken wegens de identiteitscrisis van de Vlaams-nationalisten. *(Opmerkingen van Marius Meremans)*

U hebt het daarnet gehoord. Voor het Vlaams Belang is het niet genoeg. Het is niet genoeg.

Ik sta hier echt te kijken. We hebben geen lijst van dertien knelpunten. Ik ga rechtstreeks naar de essentie. Er is hier een knoet van een probleem – en u weet dat. U zit hier te zeggen dat u niet wenst dat er een sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt gesegregeerd, en wat doet u? Een wetswijziging maken die gaat segregeren!

Het spijt me, ik ben heel passioneel maar dit gaat mij na aan het hart. Minister-president, u weet dat. Ik heb het voorbeeld gegeven van de etnisch-culturele organisatie. *(Opmerkingen van Marius Meremans)*

U mag gerust reageren, mijnheer Meremans. Het is een belangrijk debat.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik wacht nog eventjes. Het wordt alleen nog maar beter, denk ik. The show must go on. Ik wacht op nog wat meer 'performance'.

Meyrem Almaci (Groen): Gisteren hebben wij een debat gevoerd over een sector met 23.000 landbouwbedrijven. Vandaag voeren wij een debat over een sector met 180.000 vrijwilligers. 131 organisaties, die met die 180.000 vrijwilligers aan de slag zijn gegaan. Die voltallige sector, zonder uitzondering, vraagt u om uw artikel 14 te schrappen. Dat gaat specifiek over de etnisch-culturele verenigingen in zijn midden. Onderzoek toont aan – en dat heeft daarnet collega Van de Wauwer gezegd – dat wanneer groepen zich kunnen verenigen, dat een hefboom is voor integratie in de samenleving en voor ontwikkeling. Dat geldt bij uitstek voor kansengroepen. En dan gaat het niet alleen over de etnisch-culturele verenigingen. Maar met dat artikel 14 hebben jullie een absolute motie van wantrouwen ingeschreven in een regelgeving ten aanzien van eentje onder hen. Eentje.

En dus ja, het Vlaams Belang triomfeert, want u hebt een motie van wantrouwen uitgesproken voor één specifieke deelsector. En daarmee zegt u: daar spoort iets niet. En dan wordt het interessant. Want je zou kunnen denken dat dat ingegeven is door de praktijk. En dan is er een vraag geweest van nota bene de fractieleider van het Vlaams Belang, aan de minister-president, die zei: "Minister-president, kunt u mij de voorbeelden uit de praktijk geven waarbij men segregierend te werk is gegaan?" En dan antwoordt de minister-president: "Ah, neen, dat is er niet."

Nu moet u mij eens uitleggen, collega's, als er geen probleem bestaat in de feiten, waarom moet er dan een oplossing voor gevonden worden? Een oplossing voor een probleem dat niet bestaat. En dan wordt het nog interessanter, want we vragen dan: "Oké, schrijf het in. Op welke basis gaat u dat beoordelen?" Dan zegt de minister-president: "Ah, dat weet ik niet."

Ik heb toen het voorbeeld gegeven van çavaria, en een etnisch-culturele vereniging VOEM (Vereniging voor Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims), over allochtone holebi's. Ik ga vandaag, op Vrouwendag, het voorbeeld geven van Femma, die allochtone vrouwen bijeenbrengt om met hen een aantal dingen te doen in de samenleving, bonding en bridging. Volgens dit ontwerp van decreet wordt daar geen extra criterium van segregatie of het op zichzelf terugplooiën, ingeschreven. Mocht nu Bindus dat doen, dan wel. Wie gaat nu beoordelen wanneer het ene segregatie is en het andere niet? Hoe verklaart u dat er in het geval van Femma geen enkel probleem is, maar in het geval van Bindus het vermoeden van wantrouwen? Je kunt dat gewoon niet uitleggen. Erger nog, je hebt er niet eens criteria voor. Dat is totale Kafka. Want bij gebrek aan criteria is het ook onmogelijk, collega's, om een fundamenteel democratisch debat te houden. Niemand weet hoe dit zal worden beoordeeld.

En ik zal u zeggen wat nog erger is. De kabinetschef Cultuur van onze minister-president, Joachim Pohlmann, velen welbekend, heeft in een interview in Wasabi, dat is het blad van Socius, geantwoord op een vraag rond specifiek deze problematiek. Hij krijgt de vraag of er op het terrein een probleem is. Hij geeft eerlijk toe: "Tot nu toe niks vastgesteld, maar ik betwijfel of dat bij alle organisaties het geval is. Er zijn nog organisaties die wat te leren hebben." Het formele antwoord van de minister-president aan de collega van het Vlaams Belang is dus: op het terrein, formeel geen probleem vastgesteld. Voor dit ontwerp van decreet is goedgekeurd, ver voor de commissievergadering die we hebben gehad, zegt zijn kabinetschef: "Ah, er gebeurt wel wat hoor. We kunnen het alleen nog niet hardmaken." Collega's, dit ruikt naar een heksenjacht. *(Applaus bij Groen en van Onno Vandewalle)*

En daarmee geven jullie extreemrechts willens en wetens wind in de zeilen. Dat is wat jullie aan het doen zijn. Collega Van de Wauwer, het gaat dus niet om symboliek. Het gaat om het installeren van een wetgeving die segregierend werkt in een sector die u expliciet vraagt om dat niet te doen. En als u zegt dat u om

die sector geeft, om wat zij doen, na alles wat er gebeurde, hoe kunt u dit vandaag zonder enige wroeging goedkeuren? Ik begrijp dat niet. Ik begrijp dat niet!

De voorzitter: Collega Van de Wauwer voelt zich aangesproken, denk ik, en vraagt het woord.

De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Dat klopt, voorzitter.

Mevrouw Almaci, u zegt dat u mijn houding, en die van mijn fractie, niet begrijpt. Ik begrijp u niet. Er is inderdaad één punt, dat artikel 14, en ik denk dat ik heel duidelijk mijn mening daarover heb gegeven, en me in de commissie ook bij dat artikel onthouden heb – dat klopt. Maar ik begrijp u niet. Voor de rest staan er zoveel goede zaken in het ontwerp van decreet, allemaal zaken die er op vraag van de sector zelf zijn gekomen. De beoordelingsprocedure die minder zwaar wordt gemaakt, de werklast voor de expertencommissie die daalt, meer ondersteuning door de administratie, planlastvermindering enzovoort: dat zijn allemaal zaken die de sector vroeg, en daar hebt u, bij elk artikel in de commissie, tegen gestemd. U hebt zich dus tegen elke verbetering voor de sector verzet. *(Applaus bij de meerderheid)*

En dan begrijp ik niet dat u mij hier viseert, inderdaad op een punt waar ik moeite mee heb – dat geef ik ook toe – maar wat symboliek is. Leg het in de weegschaal en kijk wat het meest impact heeft op de sector.

Nogmaals, geen enkele etnisch-culturele organisatie die vertrekt vanuit een etnisch-culturele groep, maar vervolgens wel aan bridging doet, zal hier nadeel van ondervinden. Maar al die organisaties zullen wel voordeel ondervinden van dit nieuwe ontwerp van decreet, van de planlast die verminderd is, van de werkwijze van de beoordelingscommissie die minder zwaar wordt gemaakt. Wie heeft hier dan het meeste mee gedaan voor de sector? Ik denk toch wel dat dat deze meerderheid is. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ik vind het heel interessant, collega's. Wat zich hier afspeelt, is dat we hier eigenlijk nogmaals zeer duidelijk horen van cd&v, een partij die deel uitmaakt van uw coalitie, dat dit ontwerp van decreet, of toch de regel die gaat over het niet langer subsidiëren van segregatie, pure symboliek is.

Minister-president, dan vraag ik mij af, als cd&v als regeringspartij dat zegt, of u die mening deelt. Is dat het standpunt van de regering, dat dit regeltje, artikel 14 of wat is het, ingeschreven is als pure symboliek?

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Mijnheer Van de Wauwer, gisteren heeft zich hier een schouwspel afgespeeld waarin cd&v voor elf van de dertien punten de regering totaal heeft geblokkeerd, en de minister-president heeft vernederd. Elf van de dertien punten, omdat de laatste twee punten voor cd&v essentieel waren. En voor het meest essentiële punt van dit ontwerp van decreet snapt u de logica niet? Ik zeg dat cd&v gisteren haar tanden heeft getoond – en wat mij betreft was dat soms op een heel populistische manier als het ging over natuur – en vandaag laf is. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

Want na gisteren had u exact hetzelfde moeten doen, met meer inhoud. Dat, mijnheer Van de Wauwer, is waar het om gaat. U had een lijst van dertien

punten, de twee laatste waren voor jullie cruciaal, dus jullie leggen de regering plat. We zullen zien wat er vrijdag van komt. Hier ligt iets voor waar vanuit die sector die u vandaag zo bewierookt wordt gevraagd om het niet te doen. En u zegt dat het niet belangrijk genoeg is, dat jullie een aantal weeffouten zullen wegnemen. Is het te marginaal misschien, naast het niet-indexeren van de landelijke middelen?

Het spijt me, maar ik denk dat twee van de drie partijen zich vandaag eens de vraag moeten stellen hoe lang ze nog mee gaan in die agenda, waarbij we gaan voor de canon, hét Vlaams museum, voor een mensenrechteninstituut en het cancelen van Unia. Het refrein is overduidelijk. U bent hun identiteitscrisis – op kap van al de mensen die geloven in een veelgelaagde, multiculturele samenleving – continu aan het incasseren, dat is wat u doet. (*Applaus bij Groen en de PVDA*)

Dit ontwerp van decreet past in dat lange rijtje van worstelen met inclusiviteit, van worstelen met diversiteit, en waarin elke keer twee van de drie partijen zich laten meenemen in een discours dat niet het hunne is, en geen tegengas geven. Dat is voor iedereen merkbaar. Dat is ongelooflijk spijtig voor al die mensen in dat middenveld, die op het moment dat ze het beste van zichzelf hebben gegeven, voelen dat ze nog eens nagept worden na corona. De afgelopen weken hebben ontzettend veel mensen, net uit het etnisch-culturele middenveld, zich samen met hun collega's die niet uit het etnisch-culturele middenveld komen ingezet voor de slachtoffers van de aardbevingen in Syrië en Turkije. Ik heb de minister-president niet op het terrein gezien. Ik heb zelfs geen duim omhoog gezien, maar ze krijgen wel een duim omlaag met dit ontwerp van decreet. Want het is veel meer dan symboliek, dat zijn de woorden van Joachim Pohlmann, dat maakt dat heel erg duidelijk.

U had nog de kans om het bij te sturen, dat is niet gebeurd. U hebt de kans om dit onrecht recht te zetten, en dit vandaag niet te stemmen. Dat vergt moed, dezelfde moed die jullie gisteren hebben opgebracht. Ik ben eigenlijk echt zwaar teleurgesteld over de gevolgen van dit debat die zich ver zullen laten voelen. Want er is een perceptie geïnstalleerd dat er daar iets niet spoort, en alleen daar.

Als u het criterium belangrijk vindt, minister-president, dan had u het voor de volledige sector gedaan, maar dat is niet zo. U zit dus met een samenleving die u steeds verder verdeelt, waar u binnen een sector brokken maakt, wat niet nodig was. Dit was een onnodig ontwerp van decreet, dat de collega's aan mijn rechterzijde allemaal de wind in de zeilen geeft. En u doet dat willens en wetens.

Het is dan ook nog eens een slecht ontwerp van decreet, want er zijn geen criteria. Het is gewoon slecht bestuur. U kunt niet eens omschrijven hoe u die kafkaïaanse situatie gaat beantwoorden. Waarom Femma wel – met dezelfde werking – en Bindus niet? Waarom çavaria wel – met dezelfde werking – en Voem niet? Alleen maar omdat er collega's zijn die zeer selectief met cijfertjes willen spelen.

Ik denk dus dat het heel duidelijk is wat onze opinie is. Het is welletjes geweest met het achternalopen van een discours dat onze samenleving alleen maar verdeelt, en dat zeker in een sector die zijn uiterste best doet om al die mensen bij elkaar te brengen. Deze ezelsstamp verdienen ze niet. (*Applaus bij Groen en de PVDA. Opmerkingen van Marius Meremans*)

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Collega's, dit debat, ik ben hier zo blij mee, want dit gaat echt over het hart van waarom wij aan politiek doen. Dit gaat echt over

onze ideologische overtuigingen, over onze visie op onze maatschappij, over de manier waarop wij denken dat we onze maatschappij het beste vormgeven.

Dit is een ongeloofelijk belangrijk ontwerp van decreet, en het maatschappelijk belang van die grote belangrijke sector van sociaal-cultureel werk kan allerm minst worden onderschat. Organisaties als Femma, Davidsfonds, Avansa, Natuurpunt, ZIJkant, maar ook organisaties die autodelen stimuleren, mantelzorg: het zijn die organisaties die het cement zijn van onze maatschappij, het zijn die organisaties die de tijdsgeest vatten, nieuwe tendensen capteren en ontwikkelen, in alle diversiteit die onze samenleving kenmerkt.

Zij geven onze samenleving van onderuit vorm, zij doen dat al een eeuwlang. Het gaat hier niet over een kleine sector, collega's, het gaat hier over 130 organisaties, 180.000 vrijwilligers die dag om dag hun best doen om bruggen te bouwen: bonding en bridging, mensen bijeenbrengen en bruggen bouwen.

Het ontwerp van decreet dat hier vandaag voorligt, herzielt eigenlijk het decreet van 2017. Dat vormde een mooi beleidskader, maar dat was ook aan enkele updates toe. En daar was de sector ook vragende partij voor, en met die update gingen wij als Vooruit akkoord. Het voorliggende ontwerp van decreet voert die deels uit, maar er zijn enkele fundamentele problemen, en daarover ging het zonet.

Tijdens de eerste poging om een nieuw decreet goedgekeurd te laten krijgen tijdens de plenaire vergadering van 27 november 2019 – we herinneren het ons allemaal als de dag van gisteren, nietwaar collega Meremans – hebben wij dat met de verenigde oppositie – het voorstel van decreet waaraan zelfs geen commissievergadering was gewijd, maar dat nota bene rechtstreeks in plenaire werd gebracht – tegengehouden met het inluiden van de alarmbelprocedure, en wij zijn daar met Vooruit nog altijd fier op. Want dat decreet – op dat moment door de parlementsruizen, nauwelijks een maand voor de start van een nieuwe subsidieronde – zou de chaos in de sector totaal hebben gebracht.

Nu, bij dit voorliggende ontwerp van decreet, dat amper verschilt van wat er in 2019 werd ingediend, hebben ook wij opnieuw diezelfde bezorgdheden. En dat zijn wij niet alleen, dat is ook niet alleen Groen, zelfs enkele meerderheidspartijen hebben ook bezorgdheden. Maar het zijn ook alle belanghebbenden. We hebben een hoorzitting gehouden met De Federatie, met de SARC, met Socius, en zij waren unisono: de bezorgdheden zijn dezelfde. Er zijn twee grote, problematische lijnen.

De voorzitter: Collega Segers, collega Meremans wil u graag onderbreken.

Marius Meremans (N-VA): Ja, mijn geheugen af en toe. Ik ga het ineens aan u vragen, mevrouw Segers. U hebt toen de ideologische alarmbelprocedure ingeroepen en een motie. Kunt u even zeggen hoe het die motie dan vergaan is in de Kamer en de Senaat, lees: de cavalerie? Wat hebben ze daarmee gedaan? Ik vraag het u, want mijn geheugen is niet meer wat het geweest is.

Katia Segers (Vooruit): Mijnheer Meremans, u weet heel goed waarom wij die motie hebben ingediend ...

Marius Meremans (N-VA): Dat is mijn vraag niet. Mijn vraag aan u is ...

Katia Segers (Vooruit): Wij hebben die motie ingediend om enerzijds tijd te kopen voor de sector ...

Marius Meremans (N-VA): Dat was mijn vraag niet. Mijn vraag is doodeenvoudig. Mijn geheugen is niet meer zoals vroeger. Ik word een dagje ouder, ook

al zie ik er nog jong en dynamisch uit. Ik zou dus graag willen weten hoe dat nu is gegaan, die behandeling van die motie van de linkse oppositie in Kamer en Senaat. Kunt u me dat even uitleggen? Wat is daarmee gebeurd?

Katia Segers (Vooruit): Ik zat op dat moment ook in de Senaat. Die is zowel in de Kamer als in de Senaat grondig bekeken.

Marius Meremans (N-VA): En dan?

Katia Segers (Vooruit): Die heeft dan aanleiding gegeven ... die is ongegrond verklaard ...

Marius Meremans (N-VA): Die is ongegrond verklaard, mevrouw Segers!

Katia Segers (Vooruit): Maar die heeft aanleiding gegeven om de grond van de zaak, namelijk wanneer er discriminatie wordt ingeroepen, te herbekijken.

Marius Meremans (N-VA): Mijn vraag is nu: hebben onze goede vrienden van Kamer en Senaat discriminatie ontwaard of niet? Antwoord nu gewoon op mijn vraag.

Katia Segers (Vooruit): Ik heb geantwoord. Wat we hebben gedaan ... *(Opmerkingen)*

Marius Meremans (N-VA): Ja of nee? *(Opmerkingen)*

Dat is de vraag die ik graag beantwoord zou zien.

De voorzitter: Collega Meremans, u moet wel collega Segers de kans geven ... *(Opmerkingen)*

Marius Meremans (N-VA): Maar ik krijg geen antwoord!

Katia Segers (Vooruit): Maar ik heb geantwoord!

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Het geheugen van sommige collega's is kort: het totale gebrek aan antwoorden in het debat gisteren, het feit dat de alarmbel-procedures door de N-VA als een tactiek werden gebruikt van vertraging en blokkering. Collega's, voor alle duidelijkheid: er is effectief een alarmbel-procedure aangespannen, zodat jullie de tijd zouden nemen om eens goed na te denken over wat hier gaande hier. Daarom liggen er straks ook drie amendementen voor op artikel 14, zodat je drie kansen hebt om tegen te stemmen en het eruit te halen. Omdat wij er tot op het laatste moment van overtuigd zijn dat dit een historische vergissing is.

Dus, mijnheer Meremans: u mag proberen om weg te gaan van die essentie. U mag proberen om het debat te verdringen. Dat is de reden waarom ik maar op één zaak heb gefocust. U mag proberen om de collega eindeloos te onderbreken om toch maar het antwoord niet te moeten aanhalen. Natúúrlijk is het gebruikt als een techniek om jullie tot nadenken te dwingen, want dit is een onzalig decreet. U weet het en u loopt gewoon weg van die verantwoordelijkheid. Uw collega's aan uw linkerzijde, maar die nog rechtser zijn, van de Vlaams-nationalistische as, die gesmeed is tijdens de onderhandelingen, die zijn heel blij, want uw doel is bereikt: namelijk een hele tak van een sector op voorhand verdacht maken. *(Applaus bij Groen en van Onno Vandewalle)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Stel u voor dat er toch mensen zouden zijn die kijken. Dus de linkse oppositie heeft in 2019, eind november, een ideologische alarmbelprocedure ingeroepen omdat ze vonden: "Wat jullie hier voorstellen, is discriminerend." Ben ik juist? Juist! Zij zeggen: "Dat moet naar de overkant, want die zijn veel slimmer dan wij, Kamer en Senaat."

Als ik het goed voorheb, heeft de Kamer en de Senaat dat behandeld, en wat hebben ze besloten? Het is ongegrond, het is niet discriminerend. Dan stel ik de vraag: zijn dat dan allemaal mensen die geen verstand hebben, daar aan de overkant? Sommigen wel, maar daar zal ik nu niet verder op ingaan. De kwestie is: wat u hier aanhaalt, van discriminatie en al die grote woorden, is gewoon ongegrond verklaard. Uw betoog staat hier op drijfzand. U hebt de alarmbel-procedure ingeroepen, en dat is gewoon ongegrond verklaard. Het is dus niet discriminerend.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega Meremans, wanneer een verzoek ongegrond wordt verklaard, betekent dat dat de Kamer en de Senaat zich daar niet over hebben uitgesproken. Ze hebben zich niet uitgesproken dat dit niet discriminerend is. Daar gaat het hier helemaal niet over. U kunt het dan inderdaad hebben over hoe de oppositie hier die vraag heeft gericht, waarom ze dat gedaan heeft. Dat hebben de collega's net zeer goed uitgelegd. Het is gewoon totaal onbetamelijk van deze regering en van deze parlementaire meerderheid om hier op een woensdagmiddag zo'n decreet neer te leggen en dan te denken dat wij er ons op een paar minuten van afmaken. Dat is niet hoe hier aan wetgevend werk moet worden gedaan. Het was de enige mogelijkheid om u van die stomiteit tegen te houden. Daarom hebben we dat gedaan, en ik ben er nog altijd fier op. *(Applaus bij Groen en van Onno Vandewalle)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Nog één keer kort: er is gisteren gesproken, grote woorden: hallucinant, politieke spelletjes ... Dus met andere woorden is hier eigenlijk toegegeven dat die ideologische alarmprocedure door heel de linkse oppositie niet meer was dan een spelletje om de zaak te rekken. *(Opmerkingen)*

Dus, met andere woorden, dat mag dan ook wel eens gezegd worden. De ketel en de pot. U kent ongetwijfeld het spreekwoord. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Het is gewoon een beschamende discussie op deze manier. Collega Meremans, als op een bepaald moment aan de overkant gezegd wordt dat het ongegrond is, dan betekent dat helemaal niet dat wij nooit van die mogelijkheid van dat ontwerp van decreet gebruik hadden mogen maken. Wij hebben dat gedaan. Wij hebben die beslissing gekregen, zoals je soms een beslissing krijgt van een rechtbank waar je niet superhard blij mee bent. Maar intussen hebben we ten minste de tijd gehad om bijvoorbeeld in de commissie te discussiëren over dit ontwerp van decreet, en heeft de heer Van de Wauwer ten minste de tijd gehad om zijn argumentatie te ontwikkelen. Wij zijn het er niet helemaal mee eens, en we vinden het jammer dat hij niet de uiterste consequentie van die argumentatie doortrekt, maar daardoor kan er hier ten minste een deftig parlementair debat zijn, een debat dat we – als het van u afhing – niet hadden gehad. En waarom? Omdat u zich dik moet schamen voor dit ontwerp van decreet. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): De alarmprocedure hebben wij toen gebruikt om de zaak te redden. Om de zaak te redden, niet te rekken. Jullie dreigden met een ontwerp van decreet, nota bene direct hier in de plenaire neergelegd, zonder een bespreking in de commissie, zonder hoorzittingen, vlak voor de start van een nieuwe subsidieronde. Dit had de sector absoluut in de chaos gestort. Wij hebben dat een halt kunnen toeroepen, en daar ben ik ook nog altijd fier op. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

En ja, ongegrond, maar het heeft wel aanleiding gegeven, ten eerste, tot een debat over de actualisering van die alarmbelprocedure, en dat is een goede zaak. En de grond van de zaak blijft overeind: de grote bezorgdheid, ook al geuit door de collega's van Groen, over het discriminatoire principe van dit ontwerp van decreet. Dat blijft overeind. Dat zijn niet alleen Groen en wij die dat zeggen. De SARC heeft daarover zijn bezorgdheid geuit. De Federatie heeft daarover haar bezorgdheid geuit. Socius heeft daarover zijn bezorgdheid geuit. En uw conclusie was dezelfde als die van ons: dat ene bewuste artikel, artikel 14, eerste lid, 3°, laat ons dat schrappen.

Beste collega's, cd&v heeft zich daar tot twee keer toe op onthouden, in de eerste en tweede lezing, bij de bespreking in de commissie. Jullie krijgen vandaag nog een kans. Jullie hebben nog een kans om dit ontwerp van decreet recht te trekken. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

Want met die symboolmaatregel vallen jullie het etnisch-culturele veld echt vlijmscherp aan. Die nieuwe subsidievoorwaarde, dat organisaties niet segregierend mogen werken, geeft gewoon blijk van een ongelooflijk groot wantrouwen tegenover de sector.

Ten eerste is maar zeer de vraag waarom die voorwaarde wordt opgenomen voor uitgerekend etnisch-culturele organisaties, maar bijvoorbeeld niet voor organisaties die zich richten op vrouwen of de regenbooggemeenschap. Waarom wordt die groep etnisch-culturele organisaties hier gevisieerd? Het vermelden van segregatie bij maar één identiteitskenmerk, viseert die specifieke groep, en geeft blijk van wantrouwen, een wantrouwen dat die sector niet verdient, een wantrouwen dat haaks staat op wat het sociaal-culturele werk binnen die etnisch-culturele groepen deze week nog, met die grote ramp in Turkije en Syrië, heeft gerealiseerd: een golf van solidariteit, veerkracht, kracht van mobilisatie. Daar heeft die sector blijk van gegeven. Dus dit wantrouwen verdient deze sector allerminst.

Ten tweede, waar is het probleem dat een dergelijke expliciete bepaling in het decreet nodig maakt? Niemand, inclusief de minister-president, die het antwoord gaf op een schriftelijke vraag, kan tot op heden één organisatie benoemen die segregierend zou werken en op zichzelf terugplooit. Bovendien is er helemaal geen definitie van wat dit dan zou moeten betekenen. Wat is dat dan die segregatie? Nu, als er nieuw inzicht is, namelijk dat er in Vlaanderen vandaag geen enkele organisatie is die segregatie in de hand werkt en terugplooit: waar is het probleem? Wij geloven – daarom hebben we ook het amendement ingediend – dat die bepaling, artikel 14, eerste lid, ten derde geschrapt moet worden. Want het klopt niet om de term alleen te linken met etnisch-culturele afkomst en niet met andere kenmerken zoals gender en geaardheid.

Een tweede bezorgdheid die nog niet ter sprake gekomen is, is dat de politiek en de regering hun greep op het middenveld zouden kunnen versterken. De regering gaat beslissen wie de subsidies krijgt. De vrees bestaat dat organisaties die kritisch staan tegenover het beleid, afgestraft zouden kunnen worden. Nochtans – ook collega Van de Wauwer heeft het net aangegeven – is dat civiele perspectief essentieel.

– Joke Schauvliege, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

Wij hebben die kritische stemmen nodig. Wij hebben die kritische stemmen nodig om onze samenleving vorm te geven. Organisaties die nog niet algemeen aanvaarde maatschappelijke tendensen capteren, mogen niet tot zelfcensuur gedwongen worden uit schrik voor hun voortbestaan. Ook daarom hebben wij een amendement ingediend.

Het derde probleem is ook nog niet ter sprake gekomen, en ook daar hebben we een amendement op ingediend. Dat is dat tijdens de hoorzitting door Socius heel duidelijk aangegeven werd dat er mogelijk een probleem ontstaat voor de allerkleinste organisaties. De situatie van de allerkleinste organisaties is bijzonder precair. Hoe kleiner een organisatie, hoe afhankelijker die is van subsidies. Maar door inflatie, niet-indexering van werkingsmiddelen wordt hun situatie alleen nog delicates. Daarom dienen wij samen met Groen een amendement in om die werkingsmiddelen te indexeren, retroactief vanaf 2018.

Nu, zowel tijdens de eerste bespreking als tijdens de tweede lezing die wij gevraagd hebben, bleek bovendien en bovenal dat dit dossier, dit ontwerp van decreet ook de meerderheid opnieuw verdeelt. Het is overduidelijk dat cd&v, maar ook Open Vld niet achter alle aspecten van dit ontwerp van decreet staan. Er was zelfs een onthouding. Ook in dit dossier is er geen meerderheid, geen consensus. Daarom doen wij onze oproep naar de partijen om echt dadelijk te stemmen vanuit het hoofd en het hart, namelijk wetende wat er mankeert, wat er hapert in dit ontwerp van decreet en dit recht te trekken. Kies de kant van deze belangrijke grote sector van het sociaal-cultureel werk, onmisbaar als cement voor onze samenleving. Het sociaal-cultureel werk verdient geen wantrouwen. Het verdient onze appreciatie, onze lof, onze erkenning en onze steun. Daarom collega's, keur onze amendementen goed. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): In de commissie ben ik nog begonnen met eerst een aantal positieve punten aan te halen. Mijnheer Meremans, ik was toen in een heel constructieve bui, u herinnert zich dat. Vandaag ben ik in een minder constructieve bui. Ik ga me verontschuldigen. Het verslag is er zeker voor de meerwaarde, over mijn positieve punten.

– Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

Ik heb twee fundamentele bezwaren bij dit ontwerp van decreet. Die zijn er nog steeds. Dat zijn twee fundamentele bezwaren die er in 2019 ook voor onze fractie waren. Die zijn nu een heel klein beetje, ietsiepietsie afgevijsd door het verzet in de sector en – ja, mijnheer Meremans – door het verzet van de linkse oppositie. Ik ben er trots op dat de linkse oppositie dingen bereikt. Dat is een goede zaak. Dat is geen probleem. Daarvoor zit de oppositie hier, niet zomaar om alles te aanvaarden, nee om oppositie te voeren en ook om de stem van die sector te laten horen. We hebben dat toen gedaan, en we gaan dat nu opnieuw doen. Ik zie het probleem niet, ik zie het probleem niet dat de oppositie oppositie voert.

Ik heb dus twee fundamentele bezwaren. Mijn eerste bezwaar is dat jullie een heel grote groep organisaties die fantastisch werk leveren, stigmatiseren. Het zijn organisaties die bruggen bouwen, organisaties die zorgen dat mensen hun plaats vinden in de maatschappij. Jullie vinden het nodig om die organisaties te gaan stigmatiseren. Dat is wat jullie doen. Dit ontwerp van decreet ademt wantrouwen uit, en wel absoluut door die passage die de heer Van de Wauwer heeft aangehaald: "Organisaties die segregierend werken door louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst, komen niet in aanmerking voor een subsidie." Die zin

is hier al vaak over de lippen gegaan, ook in de commissie. Maar wat wordt er keer op keer bevestigd? Er zijn op dit moment geen organisaties die segregerend werken door louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst. Er zijn er geen. Nul. Nada. Jullie vechten tegen windmolens.

Mijnheer Jambon, u vecht tegen windmolens, tegen een probleem dat niet bestaat. En dit parlement is niet Don Quichot van La Mancha. Het is Don Jambon van Brasschaat, die problemen uitvindt die niet bestaan. Het verbaast mij natuurlijk niet dat de N-VA imaginaire vijanden zoekt. Jullie hebben een voorzitter die tijdens de grootste regeringscrisis in jaren een tournee aan het doen is over woke, nog zo'n imaginaire vijand van de N-VA. Maar ik zou denken, mijnheer Jambon, dat er problemen genoeg zijn in deze regering dat u geen nieuwe problemen in decreten moet stoppen en daar oplossingen voor zoeken. Ik zou eerst de problemen in mijn regering oplossen, mocht ik u zijn. (*Applaus bij de PVDA en van Imade Annouri*)

Ik vraag mij af of jullie beseffen hoe dat voelt voor die organisaties als er gezegd wordt: "Er is geen probleem, maar we gaan jullie toch wantrouwen." Hoe dat voelt voor al die mensen die actief zijn in die organisaties, voor al die organisaties die werken rond etnisch-culturele diversiteit, maar ook voor alle Vlamingen die een migratieachtergrond hebben. Hoe het voelt voor die mensen als er door deze regering gezegd wordt: "Jullie zijn bij voorbaat verdacht. Andere organisaties niet, maar jullie zijn allemaal bij voorbaat verdacht." Ik vind dat schaamteloos en ik zal het nooit goedkeuren.

Dus ja, voor mij is dat een fundamenteel bezwaar, mijnheer Van de Wauwer, ondanks alle andere dingen die misschien in dat ontwerp van decreet staan die terecht zijn, die goeie, positieve punten zijn. Dat is een rode lijn waar ik niet over ga om een ontwerp van decreet goed te keuren. Als we mensen op voorhand gaan stigmatiseren omdat ze bij een vereniging zitten die rond etnisch-culturele diversiteit werkt, gaan wij dat nooit goedkeuren.

En eigenlijk zijn er geen argumenten gegeven, ook niet in de commissie. Ik heb één argument gehoord van de minister-president: het stond in het regeerakkoord. Dat is niet het allersterkste argument, moet ik zeggen. Dat is de Bijbel niet, het regeerakkoord. (*Opmerkingen van Marius Meremans*)

Voor u misschien wel, mijnheer Meremans, maar het is niet omdat iets in het regeerakkoord staat, dat we het moeten uitvoeren. We kunnen daarop terugkomen. Dat is toch een democratie? We kunnen toch luisteren naar de sector, naar de samenleving, en andere beslissingen nemen? Ik zie het probleem niet.

En waarom staat het in het regeerakkoord? Dat is nog het ergste. De heer Brusselmans zegt het zelf: omdat het meegenomen werd uit de onderhandelingen met het Vlaams Belang. Dat is het punt dat hier vandaag voorligt. Jullie nemen het mee uit de onderhandelingen met het Vlaams Belang. Ik wil jullie vragen, collega's van cd&v en collega's van Open Vld, om een beetje kracht van jullie overtuiging te tonen. Voer niet het programma van het Vlaams Belang uit met de N-VA in dit parlement. Waarom zouden jullie dat doen? Ik zie geen enkele reden om dat te doen. (*Applaus bij de PVDA*)

De sector vraagt unaniem om het niet te doen. En jullie doen het wel.

U spreekt over symboliek, mijnheer Van de Wauwer. Weet u wat ik pas symboliek vind? Een onthouding. We gaan ons onthouden op één artikeltje, maar we gaan het wel goedkeuren. Dat is pas symboliek. Dat is symboliek.

Ik kom bij het tweede fundamentele bezwaar dat wij hebben. Mijnheer Van de Wauwer, u zegt dat de heer Brusselmans als een keizer wil beslissen over goed of

fout. Maar u doet exact hetzelfde. Dat is exact wat u doet. Excellerende organisaties zijn nu afgevijsd en een beetje beter beschermd. Al de rest is nog steeds overgeleverd aan de duim van keizer Jambon. Het is tegenwoordig een keizer zonder kleren, dat is waar, maar het blijft een keizer die beslist met een duim. *(Applaus van Lise Vandecasteele)*

Dus de kritiek die u geeft op de heer Brusselmans, die voert u nu zelf door. Houd u bij uw overtuiging. Stem wat u zelf denkt. U zegt eigenlijk dat u niet akkoord gaat met wat hier staat. Stem wat u zelf denkt. Stem voor het amendement om dat te schrappen. En stem tegen dit ontwerp van decreet. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Voorzitter, ben ik de laatste spreker?

De voorzitter: De minister-president heeft ook nog het recht om iets te zeggen.

Marius Meremans (N-VA): Inderdaad. Oké. Fijn. Ik wou het al hebben over de kroon op het werk, maar goed, bij dezen dus niet.

Collega's, ik maak toch even gebruik om vanop dit spreekgestoelte dit ontwerp van decreet toe te lichten, een ontwerp van decreet met een rugzakje. Dat ik hier sta, mag ook worden gezien als een teken van appreciatie vanuit mijn partij jegens de sociaal-culturele sector en jegens het middenveld. Zonder dat middenveld zou er geen vrouwenbeweging zijn geweest, geen verworven rechten. Ook bijvoorbeeld de holebibeweging heeft daar strijd voor moeten voeren. Zonder dat middenveld ook geen Vlaamse beweging. Als we de heer Brusselmans moeten volgen, dan moeten we alle subsidies voor Neos, Kristelijke Werknemersbeweging (KWB), de Vlaamse Volksbeweging '(VVB), het Willemsfonds, Davidsfonds, Ferm, Femma, Cultuurlab Vlaanderen afschaffen. Dan zijn dat allemaal links hobbyclubjes.

Collega's ...

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik ben nog maar juist begonnen.

De voorzitter: Dan moet u geen mensen aanspreken. Dan wordt u ook niet onderbroken.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zou het niet beter kunnen zeggen dan u het net hebt gezegd.

Collega Meremans, u luistert niet goed. Ik zal het u dus nog eens uitleggen, voor de tiende keer. Er zijn drie soorten organisaties, grof gezegd, die onder dit decreet vallen. Je hebt een soort die voornamelijk een welzijnsfunctie uitoefent. Je hebt een andere soort, die voornamelijk een politiek-activistische rol speelt. Je hebt een derde soort, die ik migrantenorganisaties noem. Eigenlijk zijn dat verdoken migratiekosten. Die werden niet in de andere tabellen opgenomen, maar het komt daar eigenlijk op neer. Waarom hebben wij een federatie voor Turken nodig? Waarom hebben wij een federatie voor Marokkanen nodig? Dat is niet omdat er hier geen Marokkanen en Turken zijn. Dat is door een massamigratie. Dat zijn dus migratiekosten.

Ik heb u gezegd dat bij die eerste soort zeer veel organisaties zitten die fantastisch werk leveren en die gesubsidieerd moeten blijven worden. Die hebben een welzijnsfunctie. U kunt dat zeer concreet zien. Dat zijn organisaties die werken met mensen die te oud zijn voor het reguliere onderwijs, maar niet klaar zijn voor de arbeidsmarkt enzovoort. Die kun je onder Welzijn onderbrengen. Je hebt

organisaties die aan gemeenschapsvorming doen, zoals de Vlaamse Volksbeweging, en die ook hun thuis moeten hebben binnen deze subsidielij. Wat ik niet vind, is dat puur, plat politiek activisme, waarbij men – en ik zal de sm- termen gebruiken die u hier hanteert – wel aan bonding, maar niet aan bridging doet, nog langer moeten worden gesubsidieerd.

Marius Meremans (N-VA): Dat is juist. Dat staat er ook in.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Natuurlijk is dat juist, maar u blijft dat wel doen. Als u dus zegt dat het Vlaams Belang de VVB en noem er zo nog wat op niet langer wil subsidiëren, dan is dat niet waar. Au fond gaat de discussie echter over de vraag of politiek activisme moet worden gesubsidieerd, ja of neen. Hier wordt vaak de sfeer geschapen alsof wij, omdat we tegen die subsidies zijn, die organisaties ook monddood zouden willen maken. Dat wordt dan gezegd. Ik heb dat daarjuist ook gehoord op de meerderheidsbanken. Niks is echter minder waar. Censuur en wetten rond wat men wel en niet mag zeggen, dat is iets voor de overkant. Het is daar dat men daarmee bezig is, of dat is men aan het doen op Europees niveau, straffen voor wat men niet kan zeggen. Dat willen wij echter niet. Ik zeg alleen dat er geen Vlaams belastinggeld moet gaan naar bepaalde vormen van politiek activisme. Of die nu rechts of links zijn, dat maakt niet uit. Het gaat niet over de inhoud, het gaat over de vorm. Het verbaast me dan keer op keer dat bijvoorbeeld ook de liberale partij in dit halfroond – enfin, als we nog een echte liberale partij hebben – daarin meegaat. Ik verwijs naar uitspraken als “wij willen een totale subsidiestop voor Vlaanderen”. Ik verwijs naar de volgende uitspraak: “Ik wil niet langer astrologen, pendelaars, sjamanen en levenscoaches subsidiëren.” Dat zijn straffe uitspraken, niet van mijn partij, van Open Vld, van collega Vande Reyde. Weet u wat u met dit decreet gaat subsidiëren? Misschien geen astrologen of sjamanen, maar in ieder geval wel levenscoaches enzovoort. Ga maar eens naar het Veganistisch Alternatief, of hoe heet het? Dat zit daar vol.

Over wat gaat het hier eigenlijk? Het is jammer dat collega D’Hose of collega Vande Reyde weg zijn, maar geef daar eens antwoord op. Langs de ene kant zeggen jullie: “We gaan er allemaal mee stoppen, dat is belachelijk, en TikTokfilmpjes maken. Weet je hoeveel subsidies de Vlaamse Regering geeft? Dat moet allemaal stoppen.” Langs de andere kant gaat u dit er allemaal heel stilletjes door stemmen.

Maar, kort, ik kom terug op wat u zei, collega Meremans. Dat het voor eens en voor altijd duidelijk mag zijn: het is niet omdat men iets niet financiert met Vlaams belastinggeld, dat men daarom iets monddood maakt. Dat wil ik niet doen. Daar zal ik ook nooit aan meedoen want zelfs al ben je de grootste idioot en zeg je de meest idiote dingen, dan vind ik dat je dat moet kunnen zeggen. Daar sta ik voor. Wij zijn trouwens een van de enige partijen in dit land die daarvoor staan. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Ik weet dat het niet gemakkelijk is om alle 131 organisaties te kennen, maar het is Ethisch Vegetarisch Alternatief. Dank u wel. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Kort. Iedereen heeft het recht om zich te verenigen en kan dat doen met wie of wat hij wil op basis van wat dan ook. Dat is het probleem niet. Dat is een democratie. Als overheid kun je belastinggeld gebruiken om organisaties te ondersteunen. Daar begint het dus. Dan moet je een kader hebben waarin je zegt volgens welke criteria je een organisatie gaat subsidiëren of niet. Maar als we dan gaan bepalen dat die organisaties volledig in lijn moeten zijn met hoe je zelf vindt dat een maatschappij moet worden geordend, op basis

van je ideologie, ja, dan vrees ik dat we vervallen in regimes waar we niet graag mee worden vergeleken. Dan verval je eigenlijk in autocratische regimes, waar ik eerlijk gezegd zo ver mogelijk vandaan wil blijven. Want als je dat gaat doen, dan heb je inderdaad geen kritisch middenveld meer, dan ben je geen democratie meer en verval je in iets autocratisch. Dat is niet oké. Ik vind wel dat je moet subsidiëren op basis van parameters en criteria. Dat laat je doen door commissies en experts, waarbij finaal de Vlaamse Regering de knoop moet doorhakken en bepalen welk subsidiebedrag naar welke organisatie gaat.

Wat u voorstelt, is volgens mij een gevaarlijke grens die je overschrijdt, waarbij je eigenlijk zelf gaat bepalen wie je nog gaat subsidiëren. Dat doen ze in bepaalde landen. Dat zijn bepaalde landen die nu andere landen binnenvallen, bijvoorbeeld. Dat zijn die regimes, voor alle duidelijkheid. Daar moeten we zoveel mogelijk van wegblijven. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Ik hoor het de heer Meremans graag zeggen, maar hoe rijmt u dat met het gebrek aan criteria in dit ontwerp van decreet? Er is geen probleem op het terrein. Dat hebben we al vastgesteld. Joachim Pohlmann denkt van wel, maar op het terrein is er geen probleem. Dat heeft de minister-president geantwoord. Dat is tot nader order het enige geldende antwoord.

Er wordt gezegd dat men toch gaat uitkijken of men niet segregereert en men gaat daarvoor criteria ontwikkelen, maar die staan niet in het ontwerp van decreet en de minister-president heeft een discretionaire bevoegdheid. Daarnet sprak u grote woorden over autocratische regimes wanneer het niet duidelijk is op welke manier men beoordeelt. Mijnheer Meremans, voor mij is het niet duidelijk hoe u gaat beoordelen. Dat is niet duidelijk. Er is een discretionaire bevoegdheid bij de minister-president waardoor niemand vandaag kan zeggen wat er wel of wat er niet zal worden goedgekeurd, welke organisatie wel of niet als segregerend zal worden geïdentificeerd. Net zoals de heer De Wever, die hier niet is maar waarschijnlijk de komende maand op allerlei iftars van die organisaties aanwezig zal zijn, niet kan zeggen aan dit halfroond of aan de hele Vlaamse samenleving wat een heldere definitie van woke is, is deze meerderheid er niet in geslaagd om een heldere definitie te geven van segregatie of van terugplooiën op de eigen sociaal-culturele achtergrond. U kunt niet antwoorden op een simpele vraag waarom Femma, als zij een activiteit organiseren voor pakweg vrouwen met een allochtone achtergrond die een trauma hebben van seksueel misbruik, niet dat extra criterium krijgt maar voor hetzelfde dat er wel zou zijn bij Voem of bij Bindus, en waarom die verenigingen dan extra zullen worden onderzocht of iets segregerend is of niet. Dat is heel bizar.

Er is in het begin gesproken over Merhaba. Hetzelfde geldt voor Merhaba. Zij werken expliciet met holebi's met een allochtone achtergrond, een veelgelaagde identiteit.

Dus als niet-etnisch-culturele organisaties vanuit een veelgelaagde identiteit werken, dan is dat criterium van wantrouwen er niet en weten we niet hoe u het gaat beoordelen, als de andere het doen wel. U kunt gewoon niet eens op die simpele vragen antwoorden. Dus, wat is dan het verschil met het discours dat u daarnet tegenover collega Brusselmans aan het voeren was? *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega Meremans, ik zal misschien in herhaling vallen, maar ik zal het u nog eens proberen uit te leggen. Ik blijf het proberen zolang u het tegendeel blijft beweren.

Waar in mijn discours tijdens de afgelopen maanden heb ik gezegd dat ik de taak bij de commissies zou willen wegnemen om te beoordelen of een organisatie gesubsidieerd zou moeten worden of niet? Waar heb ik dat gezegd? Ik heb dat niet gezegd, omdat ik ervan overtuigd ben dat dat wel zo moet gaan, dat dat niet alleen de beslissing van de politiek moet zijn. Ik vind wel dat de politiek daar het laatste woord in moet hebben. Daar zijn we het toch over eens, hoop ik. Maar ik vind niet dat dat alleen door de politiek moet worden beslist. Ik heb dat ook nooit gezegd. Dus ik weet niet waar u dat haalt, waarom u dat verzint, maar dat is wel zo.

Wat ik wel zeg, is dat we toch eens naar die commissies moeten kijken – maar ik denk dat u het daar ook mee eens bent – om te zien hoe die samenstelling zit en of bepaalde procedures niet beter, efficiënter en eenvoudiger zouden kunnen. Maar ik pleit er hier helemaal niet voor om die commissies en alles daarrond, die democratische controle, af te schaffen. Verre van. Ik zeg alleen – en dat is de taak van de politiek – dat de criteria waaraan die commissies moeten toetsen, anders kunnen. We hebben daar een andere visie over. Maar wat dat te maken heeft met bepaalde andere bestuursvormen dan een democratie of zo: ik weet niet waar u dat haalt. Enfin, ik weet dat wel: dat staat in de debatfiches, en u moet dat om de zoveel weken en maanden wel eens gezegd hebben. Maar dat is hier alleszins niet van toepassing.

Meer nog, het verbaast me altijd dat er hier zo wat vreemd wordt gedaan over het Vlaams Belang dat iets wil doen bij organisaties. Ga dan eens kijken naar beslissingen die Vlaamse ministers in deze regering de afgelopen jaren hebben genomen op het vlak van subsidiëring. Ga dan kijken wat commissies adviseren, en bekijk de beslissingen van de minister die daartegenover staan. Wie is er hier diegene die niet altijd de adviezen van de commissie volgt? Dat zijn jullie toch? Kijk wat er gebeurt als Wel Jong Niet Hetero een negatief advies krijgt, een vernietigend advies krijgt van die commissie die zegt dat die organisatie eigenlijk maar 10 of 20 procent meer van het subsidiebedrag zou moeten overhouden. Dat is wat die commissie zegt, die commissie die hier zo op handen wordt gedragen. Wat de commissie zegt is heilig. Weet je wat de politiek heeft gedaan? De politiek heeft gezegd: “We gaan ze 90 procent geven.”

Als u dat aanvaardt, dan moet u op ons al helemaal geen kritiek hebben. Dus nogmaals, dat het voor eens en voor altijd duidelijk mag zijn: we willen de criteria aanpassen, niet de commissies afschaffen. Maar ja, er is nog altijd een eindverantwoordelijkheid bij de politiek. En is het zo gek dat je als Vlaamse Regering bepaalde projecten steunt of extra steunt die werken aan het vormgeven van de Vlaamse maatschappij, waar de kiezer voor heeft gestemd? Ik vind dat niet. Moet je daarvoor iemand anders monddood maken? Verre van. Dat is niet het systeem dat ik wil. Maar je maakt toch keuzes, als regering? Dat is wat hier veel te weinig gebeurt. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Wat de opmerking van de heer Brusselmans betreft: ik wou gewoon zeggen dat je niet goed bezig bent als je criteria dermate aanpast dat je enkel zou gaan naar organisaties die passen in een bepaald kraam waarvan je denkt dat dat het goede is. Dan heb je mogelijk verglijding naar de regimes waarnaar ik verwees. Dat is waar ik toch wel erg bang voor ben, als je het vergelijkt met vroeger. Er zullen in het verleden ongetwijfeld ook wel mensen geweest zijn die bepaalde organisaties die wij oké vinden, vroeger helemaal niet oké vonden en misschien criteria ingevoerd zouden hebben om die te weren. Dat bedoel ik daarmee.

Collega's, ik ben zelf lid van een aantal sociaal-culturele organisaties. Mevrouw Almaci, u bent dus niet alleen begaan met het sociaal-cultureel veld. Het kwam

naar voor alsof u de enige was die daar passioneel mee bezig is. Er zijn nog mensen buiten Groen die actief zijn binnen sociaal-culturele organisaties. Ik zie een paar mensen knikken. Ik denk dat ik van een paar wel weet in welke organisaties ze zitten. Zelf zit ik er in drie, heel bescheiden, als lokaal bestuurslid.

Nu, in het regeerakkoord staat iets duidelijk vermeld, en ik wil dat toch nog eens aanstippen: “We erkennen het verbindende en de emancipatorische kracht van sociaal-cultureel werk en het belang ervan voor de vorming van een betrokken samenleving met een collectief gedeelde identiteit, gebaseerd op een gemeenschappelijke sokkel van waarden en fundamentele rechten en vrijheden.” Dat ontwerp van decreet heeft een voorgeschiedenis, natuurlijk heeft het een voorgeschiedenis. Er wordt gesproken over een recente voorgeschiedenis. Dat is op basis van gesprekken die gevoerd zijn met een bepaalde partij die geen deel uitmaakt van deze coalitie. Het spreekt dat allemaal toch een beetje tegen.

Ik daag u uit, collega's, om toch eens te kijken naar de conceptnota die we zelf hebben ingediend over het sociaal-cultureel werk, dat was in 2016 – toen zaten mensen misschien met andere activiteiten, cantussen waarschijnlijk enzovoort, ik vermoed het. Toen hebben wij een aantal elementen die daarin naar voor komen, verwerkt. Dan hebben we 2017 gehad. collega D'Hose zal het ongetwijfeld nog wel weten, zij was als kabinetschef ook betrokken. We hebben toen gestemd en hebben we het voorstel van decreet gehad in 2019. We hebben de alarmbel-procedure gehad – ongegrond, maar bon, soit – en dat heeft allemaal voor de nodige vertragingen gezorgd, waardoor het niet meer behandeld kon worden in de vorige werkingsperiode. Vandaar: een nieuwe ontwerp van decreet, in dezelfde geest, met dezelfde uitgangspunten. Het is wel uitgebreider en het snijdt ook een aantal andere elementen aan.

Nu is de vraag: waarom een nieuw decreet?

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Dank u wel, mijnheer Meremans. Ik heb goed geluisterd. Het is absoluut waar: heel veel vertegenwoordigers in dit halfroond zijn vrijwilligers bij het sociaal-cultureel volwassenenwerk, in verschillende organisaties. Dat siert u, daarom is het zo pijnlijk. U hebt daarnet naar een voorgeschiedenis verwezen, en naar 2017. Stond in 2017 het zinnetje erin zoals het er nu in staat? Zo expliciet? Neen, dat is niet zo. Sommigen pruttelen dat het er verdoken in stond. Het stond er niet in. Het is beslist na de onderhandelingen. Dat is feitelijk. Er is drie weken onderhandeld met het Vlaams Belang, en de N-VA heeft plots naar aanleiding van de onderhandelingen met de tweede keuze – cd&v en open Vld – beslist om in het decreet van Sven Gatz een zinnetje aan te passen, een zinnetje waar zij niet om vroegen, een zinnetje dat niet in het decreet van Sven Gatz stond, een zinnetje waarvan heel de sector, unaniem en ongeacht of ze etnisch-culturele verenigingen zijn of andere, vragen om het niet te doen. Ze willen het niet, ze vragen het niet. Een zin die een verschil in behandeling voorziet. Klopt dat of niet? Voorziet deze zin een verschil behandeling binnen de sector van sociaal-cultureel volwassenenwerk, naargelang de inspiratie van de sector? Het antwoord is ja.

Het is natuurlijk die zin, en de inspiratie daarvoor, waar we vandaag over debatteren en die twee van de drie regeringspartijen tegen de muur kwakt. Dat is gewoon de vaststelling. U kunt heel veel woorden vuil maken, maar die mooie Vlaamse ontvoogdingsstrijd, die zo'n emancipatorische kracht had en zo geloofde in inclusiviteit van identiteit, is hiermee verworpen tot een bevoogdend decreet ten aanzien van één specifieke groep in het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Ik denk dat er een aantal grote Vlaams-nationalistische inspirators zijn die het hier heel, heel moeilijk mee hebben. *(Applaus bij Groen en van Katia Segers)*

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Mijnheer Meremans, het was voor mij als nieuwkomer een interessante geschiedenisles.

Wat ik een beetje mis, is een argument voor die zin, een argument dat mij kan verklaren – en dat heb ik in de commissie ook niet gehoord – waarom deze zin in het decreet moet als er geen organisaties zijn die momenteel segregierend werken.

En ten tweede vraag ik me af waarom die zin één groep organisaties viseert? Waarom, waarom spreekt die niet over alle organisaties, maar specifiek over organisaties die terugplooiën op etnisch-culturele afkomst? Ik ben nog steeds op zoek naar een argument.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ja, ik zal daartoe komen als ik mag voortdoen. Zeker en vast, neem me niet kwalijk. Ik bouw op, langzaam aan. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Ik herhaal nogmaals: het ontwerp van decreet had een voorgeschiedenis. Ik weet dat sommigen een idee-fixe of een fetisj hebben, ik weet het niet, ik ben niet zo vertrouwd met fetisjisme. Maar, alstublieft, laat dat los! Ik heb het u verteld: lees die conceptnota, lees onze teksten daarover.

Waarom een nieuw ontwerp van decreet? We gaan naar de optimalisatie van het decreet uit 2017. We gaan naar de herijking, naar analogie met andere cultuurdecreten. We laten de fameuze grendels los, met een maximale stijging en daling, niet langer gebonden aan subsidievorken, met uitzondering van die excellerende organisaties. En dat klopt! Daardoor komt er opnieuw meer autonomie en verantwoordelijkheid naar de Vlaamse Regering, wat volgens ons de zichtbaarheid van deze sector alleen maar kan vergroten. Dat klopt. De SARC en De Federatie spreken hun vrees voor willekeur uit. Maar misschien vergeten zij daarbij dat er een grondige evaluatie en een grondige beoordelingsprocedure voorafgaan aan de uiteindelijke regeringsbeslissing op basis van een onafhankelijk tot stand gekomen subsidieadvies. Zomaar zeggen dat dit een keizer is die ja of neen zegt, is gewoon bullshit, hé, jongens. Laat ons daar eerlijk in zijn. Dit is op basis van adviezen die de regering binnenkrijgt. Als je daarvan afwijkt, moet je dat ook motiveren.

Ik zal even een voorbeeld nemen van het feit dat het niet zo evident is om van een onderbouwd advies af te wijken. Dat moet je sterk motiveren. We hebben dat bijvoorbeeld gezien bij het Kunstendecreet. Daar is de regering afgeweken. U hebt gelijk: daar is afgeweken van nota bene negatieve adviezen. En waarom is daar afgeweken, mevrouw Almaci? Omdat wij het landschap van de kunstensector wilden vrijwaren. Dat was de reden waarom wij dat hebben gedaan. Ik heb u toen niet horen vragen waarom we Het Toneelhuis toch extra middelen hebben gegeven. Waar heb je die organisatie opgevist? Waarom heb je dat gedaan? Toen heb ik niemand gehoord. Dus, met andere woorden, er is inderdaad meer beslissingsbevoegdheid voor de Vlaamse Regering, maar in het Kunsten-decreet is dat wel positief geweest. Het lijkt mij ook maar normaal dat een regering, die verantwoording moet afleggen aan het verkozen parlement, aan jullie, haar verantwoordelijkheid voor haar beslissingen moet nemen.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Mijnheer Meremans, het verbaast mij een beetje dat u op dat argument terugkomt. Ik heb daarop al geantwoord in de commissie. Ja, er is willekeur in het Kunstendecreet. U hebt gewoon beslist om de pot te

vergroten omdat er kritiek was. Maar wie zegt dat die pot de volgende keer even groot zal zijn? Want het decreet is wel gebleven wat het is. Dus, bon. Het zal misschien niet allemaal hel en verdoemenis zijn.

Marius Meremans (N-VA): Neen, dat heb ik niet gezegd.

Meyrem Almaci (Groen): Wie weet, vinden we een probleem. Dan zullen we daarvan weggijken. Het wordt steeds erger.

Opnieuw naar het debat. Dit ontwerp van decreet, minister-president, geeft u een discretionaire bevoegdheid voor één groep. Niet voor het hele sociaal-culturele volwassenenwerk maar voor één groep. Omdat hij om de een of andere reden volgens jullie extra in de gaten moet worden gehouden – zelfs al hebt u er vanop het terrein geen enkele aanwijzing voor tenzij een kabinetschef die wel een beetje het achterste van zijn tong heeft getoond. Dat is toch prachtig bevoogdend, van een partij die het restant is van een ontvoogdingsstrijd! Ik sta daar echt van te kijken, hoe schraal en verschrompeld en beklemmend jullie visie op identiteit geworden is, dat u zich zo bedreigd voelt.

En ja, het is goed – gelukkig, het zou er nog aan mankeren – dat er nog raden zijn en instanties die de controle moeten doen. Maar uiteindelijk is het een discretionaire bevoegdheid voor één deel van een sector, die daarmee in het licht van de hele samenleving ... Daarover gaat dit debat. Dit debat gaat niet over wie gaat er wel en zullen we dan en symboliek en weet ik veel wat. Het gaat erover dat u in de samenleving een negatieve perceptie hebt gecreëerd genre 'dansende moslims' van iets wat niet bestond, een negatieve perceptie van een groep vrijwilligers die dag en nacht werken en het beste van zichzelf geven! En worden er soms fouten gemaakt? Dat zal wel zijn. Het is gemakkelijker om op te staan met een overheid die iedereen het vertrouwen geeft dan met een die tegen één groep zegt: 'Maar u houd ik streng in de gaten, hoor!'. Dat is wat dit ontwerp van decreet doet. Dat weet iedereen verdomd goed genoeg. *(Applaus bij Groen en van Onno Vandewalle)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Mevrouw Almaci, u spreekt erover dat wij een beklemmend idee hebben over identiteit. Mijn god, als het woord 'Vlaams' nog maar wordt uitgesproken, hebt u er al moeite mee, laat ons daar heel eerlijk in zijn. *(Opmerkingen bij Groen)*

Gaat het over de Vlaamse canon? Niet goed. Gaat het over 'Het Verhaal van Vlaanderen'? Niet goed. Met andere woorden, wij moeten geen lessen krijgen over identiteit. Er was een tijd dat mensen bij Groen ook wel fier waren op die identiteit, dat is ook allemaal gewijzigd natuurlijk. Laat ons daar dan ook maar eerlijk in zijn. Maar ik kom terug op uw element, waarin u zegt ...

Meyrem Almaci (Groen): Ik wil eerst hier graag op reageren, want dat was een heel persoonlijk feit.

Marius Meremans (N-VA): Dat was een persoonlijk feit?

Meyrem Almaci (Groen): Dat was absoluut een persoonlijk feit. Mijnheer Meremans, ik heb in de commissie gezegd ...

De voorzitter: Mevrouw Almaci, u krijgt het woord. Ik moet alleen even opstaan na uren zitten.

Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Ik heb alle begrip daarvoor, voorzitter, het zijn zware dagen geweest en dat meen ik oprecht.

Maar wat ik wilde zeggen is dit. Ik ben kind van eerstegeneratiemigranten, ik ben zelf van de tweede generatie. Ik ben geboren in 't Kalf, dicht bij de grens met Nederland. Ik sprak geen Nederlands toen ik naar de kleuterklas ging. Ik heb ouders die door organisaties, die door sommigen hier worden verguisd, voor het eerst mee naar de supermarkt zijn genomen, voor het eerst Nederlandse woordjes leerden, voor het eerst hebben geleerd hoe ze hun kinderen konden begeleiden, die elkaar liefdevol 'madame' en 'meneer' noemden, met een Waaslandse 'a'. We hebben geen diftong. Soit.

Dat is wat al die vrijwilligers ondertussen al decennialang doen in dat sociaal-cultureel volwassenenwerk. Ik ben, al van kleins af, een fiere Vlaming. Maar ik ben ook een trotse Belg. Ik ben ook een overtuigde Europeaan, overtuigd van de universele rechten van de mens. En ik ben fier op mijn Turkse roots. Ik hoef tussen geen enkele daarvan te kiezen. Maar ik ben het beu, om in een discours terecht te komen, waar het ene ten koste van het andere wordt uitgespeeld, waarin wantrouwen heerst tegen één element van je identiteit, al naargelang de organisatie die dat in zijn werking meeneemt, etnisch-cultureel dan wel anders georiënteerd is. Dat is wat dit ontwerp van decreet doet: jullie identiteitscrisis in decreet omzetten, omdat jullie niet om kunnen met die gelaagdheid, omdat jullie gecrispeerd omgaan met die gelaagdheid – een 'crispering' die niet nodig is. Die sector probeert allang, vanuit kruispuntdenken, die verschillende elementen zo goed mogelijk met elkaar in harmonie te brengen. Maar waar u blijkbaar, al naargelang de vrijwilligers die erin zitten of de ontstaansgeschiedenis – want veel van die organisaties zijn superdivers – blijkbaar een probleem mee hebt. Ik vind dat intriest. Ik weiger te kiezen tussen die verschillende lagen van mijn identiteit. Net zoals je bij lasagne met één hap alle lagen tegelijk eet, is het dat wat mensen uniek maakt – niet ze herleiden tot één aspect van die identiteit. En dat is wat jullie onmiskenbaar in dit ontwerp van decreet doen. En ja, hoe ver staat dat van die emancipatorische kracht, waar ooit de Vlaams-nationalistische stroming uit ontstaan is? Hoe triestig. (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik stel voor dat ik verderga. En ik zal dan ook wel aantonen, uit mijn optiek, waarom wat u zegt niet correct is. Het is natuurlijk uw recht om ons iets toe te dichten. Ik zeg dat dat niet zo is.

Mijn partij staat voor een inclusief Vlaams-nationalisme. En ga maar kijken op ons hoofdkwartier, in onze fractie. Kijk naar onze medewerkers. Kijk naar onze uitvoerende mandatarissen: hoeveel kinderen zitten daar niet van mensen met een migratieachtergrond? (*Applaus bij de N-VA*)

U zou eens moeten langskomen bij ons. (*Opmerkingen van Meyrem Almaci*)

We hebben zelfs een minister met een migratieachtergrond. Maar ik bekijk mensen zo niet. Mensen zijn voor mij mensen. En ik heb altijd vooraan op de barricade gestaan om mensen te helpen. Potverdorie, ik heb in 1993 en 1994 gratis Nederlandse les gegeven aan mensen die van Rwanda kwamen, die gevlucht zijn voor de genocide. Want ik wil altijd meewerken aan die integratie, om mensen kapstokken te geven, hulpmiddelen om in de maatschappij vooruit te kunnen.

En dat is ook gelukt. Daarom heb ik het ook zo moeilijk dat men ons steeds wil positioneren in een hoek waarin we niet thuishoren. Ik zal ook bewijzen dat dat niet zo is.

Goed, collega's, het ging over die grendels. En ik wil toch zeggen dat we het verdwijnen van die grendels ook in die context moeten zien. Daarbij willen we ook wel de kanttekening maken dat we klachten hebben gehoord over het verdwijnen

van de maximale daling die organisaties kan treffen, maar geen enkele klacht over het verdwijnen van de grendel van maximale stijging.

We waren ook blij dat er volgens de sector een aantal zaken ten goede zijn gewijzigd. Daarbij denken we aan de planlastvermindering, minder zware evaluatie-procedures die meer tijd laten voor de focus op het echte werk, dat is ook al gezegd door collega Van de Wauwer. Er zijn ook wijzigingen in functie van de evaluatie, en beoordelingsprocedures die het geheel duidelijker en eenvoudiger maken.

De andere wijziging is al een paar keer aangehaald, die ging namelijk over het tegengaan van segregatie. Dit ontwerp van decreet, en ik citeer: "heeft tot doel om bij te dragen aan een duurzame, inclusieve, niet-gesegregerde, solidaire en democratische samenleving door de civiele samenleving te versterken. De organisatie neemt een brugfunctie op in de samenleving. Organisaties die segregierend werken door terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst, komen niet in aanmerking voor subsidie."

Wat ik hoor uit die hoorzittingen in de commissiebehandeling, is dat de politiek en de sector wel dezelfde visie delen. Daar ben ik van overtuigd. Dat sociaal-cultureel volwassenwerk is een verhaal van en verbinding en bruggen bouwen. Nergens in het betoog van de sectororganisaties waren we het met hen oneens, behalve op één punt, namelijk hoe we die visie in dat decreet gaan neerschrijven. Dat is in se een kwestie van perceptie, hoe je dat dus zelf percipieert.

We zijn overtuigd van het expliciet maken van wat we verstaan onder die brugfunctie, en dat is niet segregeren en zich terugplooiën op etnisch-culturele afkomst. Dat geldt trouwens voor alle organisaties. Elke organisatie die aanspraak wil maken op subsidies via dit ontwerp van decreet moet daaraan voldoen. De vrees dat dat een discriminerende voorwaarde is klopt dus niet.

Ik wil daar toch wel iets aan toevoegen, want ik heb in de aanloop van het vorige voorstel van decreet ook met diverse organisaties gesproken. Ook organisaties – ook al worden ze niet meer zo genoemd – die je zou kunnen catalogiseren onder etnisch-cultureel. En ook op de jongste Wascabi-bijeenkomst van De Federatie heb ik gesproken, en heb ik daarover van gedachten gewisseld met een personeelslid van die organisatie. En een aantal van die organisaties gaven wel toe, dat wat het openstellen naar buiten betreft, dus de bridging die essentieel is naast de bonding, dat inderdaad bij hen een manco was. Ze gaven toe dat het vroeger wel beter kon, maar ondertussen is het wel bijgespijkerd.

Ik geloof die mensen, daarover gaat het niet, maar het is toch wel essentieel dat we volop gaan voor een open samenleving, maar wel bouwen aan één gemeenschap. Het blijven toevoegen van die voorwaarden is dus nodig. Dat is niet bestraffend, niet stigmatiserend, dat is wat u ervan maakt. Wij zeggen dat wij stimuleren, wij reiken de hand, niet terugplooiën, maar wel die brugfunctie slaan naar andere gemeenschappen van de bredere samenleving. Dat is de enige manier waarbij je tot één gemeenschap kunt komen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega Meremans, ik ben een beetje verward. Ik hoor hier daarnet zeggen door een collega van de meerderheid, door collega Van de Wauwer, dat die zin erin staat als pure symboolpolitiek. Ik hoor u nu zeggen dat die zin er met een reden in staat, die reden bent u nu aan het uitleggen. Mag ik dan eens vragen of jullie daar eigenlijk consensus over hebben?

U bent dus niet akkoord met uw collega's in de meerderheid. U vindt niet dat dit symboolpolitiek is? U bent daar niet dezelfde mening toegedaan?

De voorzitter: Gaat u daar eerst op antwoorden en dan mevrouw Almaci?

Marius Meremans (N-VA): Had mevrouw Almaci ook haar hand opgestoken? Dan zal ik eerst luisteren naar mevrouw Almaci.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Dank u wel, mijnheer Meremans. Ik heb respect voor de manier waarop u uw zaak probeert te verdedigen, echt waar. Maar als heel de sector het onwenselijk vindt dat deze zin erin staat, ja, dan wordt het wel een beetje moeilijk om te zeggen dat het helemaal niet stigmatiserend bedoeld is, dat het een kwestie van perceptie is. Als een voltallige sector, met 180.000 vrijwilligers en 131 organisaties, nu zegt dat zij dit niet willen, dan wordt het wel moeilijk.

De vraag aan u is dus heel eenvoudig, en ik denk dat iedere burger het ook kan controleren. Staat het in dit ontwerp van decreet omschreven voor alle organisaties die onder het sociaal-cultureel veld vallen, het volwassenenveld vallen of niet? Staat het er voor alle organisaties van het sociaal-cultureel volwassenenwerk of niet?

Marius Meremans (N-VA): Mevrouw Almaci, er staat toch duidelijk in dit ontwerp van decreet aan welke voorwaarden sociaal-culturele organisaties moeten voldoen. Het staat er heel duidelijk in.

Meyrem Almaci (Groen): Nee, nee, dat is niet mijn vraag. Mijn vraag is ...

De voorzitter: Collega Almaci, laat de heer Meremans nu eventjes antwoorden, en dan krijgt u opnieuw het woord als u het vraagt. Zet uw micro dan uit alstublieft.

Marius Meremans (N-VA): Maar u had eerst nog een andere vraag geloof ik. U had toch twee vragen?

Meyrem Almaci (Groen): Nee nee, de vraag was het stuk over segregeren ...

De voorzitter: Zeg, wie is hier eigenlijk aan het modereren? Antwoordt u, mijnheer Meremans, op de vraag van collega Almaci, en dan krijgt mevrouw Almaci opnieuw het woord.

Marius Meremans (N-VA): Oké, er was nog een vraag. Maar goed, ik ga nu eerst daarop reageren. Of moet ik daarop reageren?

De voorzitter: Zeg, ik zet mij anders gewoon aan mijn bureau.

Marius Meremans (N-VA): Ik vraag het aan u. Ik zal eerst, als ik mag, voorzitter, antwoorden. Ik zal beide vragen proberen te beantwoorden.

Mevrouw Almaci, die voorwaarden – dat heb ik nu juist uitgelegd – gelden voor alle organisaties: Bonding, bridging, dat geldt voor iedereen. Zo simpel is dat. Organisaties moeten daaraan voldoen, zo simpel is dat.

Wat de vraag van de heer Brusselmans betreft: voor mij is dat heel duidelijk. Ik heb dat daarnet uitgelegd. Ik zie het als een voorwaarde om te komen tot die ene samenleving, die ene gemeenschap. Dat is daarnet toch allemaal duidelijk uitgelegd.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): U vindt dus, in tegenstelling tot uw coalitiepartner, niet dat het om symboolpolitiek gaat. Als u niet vindt dat het

symbolisch is, mag ik dan vragen welke organisaties vandaag volgens u niet die bonding en bridging tegelijk doen? Welke organisaties voeren dat dan vandaag niet uit, waardoor u zich genoopt voelt, in tegenstelling tot uw partners van cd&v, om dit in het ontwerp van decreet te schrijven? Wie vervult die functie vandaag dan niet? Want ik heb het aan de minister al honderd keer gevraagd. Dan is hij zijn tong verloren. Nu vraag ik het aan u.

Marius Meremans (N-VA): Het is heel simpel: een decreet maak je voor regelgeving voor de toekomst. Dus met andere woorden: organisaties die in de toekomst willen gebruikmaken van subsidies zullen daaraan getoetst worden, aan al die functies. U kent de functies wel, de rollen en dergelijke, en ook die voorwaarden. Zo simpel is dat. Dat is toch duidelijk voor een decreet, dacht ik.

De voorzitter: Mijnheer Brusselmans, u wilt verduidelijking, want het is niet duidelijk genoeg.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega Meremans, dan kunt u, als u die argumentatie gebruikt, straks alles gaan inschrijven. Dan kunt u zeggen dat elke organisatie moet erkennen dat de zon iedere dag opkomt. Dan kunt u zeggen dat elke organisatie moet erkennen dat de werelddol rond is. Zo kunt u natuurlijk blijven verdergaan. U schrijft toch iets in een decreet met een reden. Als u een decreet aanpast, dan moet daar toch een aanleiding voor zijn. Maar nu zegt u dat die er niet is. *(Opmerkingen van Marius Meremans)*

Volgens u zijn er dus vandaag geen organisaties die niet tegelijk aan bonding en bridging doen. Ik stel dus vast dat bijvoorbeeld de vrienden van Hart Boven Hard, een organisatie die zelfs geweld niet schuwt om verkozen volksvertegenwoordigers – en hij zit hier voor mij, de heer Dewinter – te verhinderen of te proberen te verhinderen – het is ze niet gelukt, het zal ze ook nooit lukken – een lezing te geven. U vindt dus dat die organisatie niet alleen een bondingfunctie heeft maar ook een bridgingfunctie. Sterk.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Voorzitter, ik wilde gewoon even antwoorden op de vraag van collega Almaci om welke organisaties het hier gaat en of etnisch-culturele organisaties hier worden gevisieerd. Artikel 14, eerste lid, 3°, zegt letterlijk: “de organisatie neemt een brugfunctie op in de samenleving. Organisaties die segregierend werken door louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst komen niet in aanmerking voor subsidie.” Met andere woorden: dat geldt voor elke organisatie, niet enkel etnisch-culturele organisaties. Ik hoop dat dat wel een verduidelijking is. Wat mijn eerdere bedenkingen niet wegneemt die ik hierbij geuit heb, maar elke organisatie moet daaraan voldoen. Het is niet om etnisch-culturele organisaties te viseren *(Opmerkingen van Marius Meremans)*

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Het wordt nu helemaal Kafka. Er was op het terrein geen probleem. Er wordt een oplossing gemaakt voor een probleem dat niet bestaat. Dat doen we alleen voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk voor etnisch-culturele minderheden, werd gezegd. En nu zegt de heer Van de Wauwer dat het voor iedereen geldt omdat de heer Meremans zichzelf in een knoert van een cirkelredenering heeft vastgereden wat dit betreft.

Want inderdaad, dat is essentie van sociaal-cultureel volwassenenwerk: bonding en bridging. Maar het is niet voor het hele sociaal-cultureel volwassenenwerk dat die zin over zich terugplooiën op de etnisch-culturele achtergrond erin is geschreven. Daar is expliciet geschreven: organisaties waarvan wij oordelen dat ze segregierend zijn of zich terugplooiën op hun etnisch-culturele achtergrond.

Nu zegt de heer Van de Wauwer dat artikel 14, eerste lid, 3°, voor iedereen geldt. Wacht even, ik ga dat verslag van de commissies erbij nemen en ik ga eens zien hoe de verschillende organisaties daarop hebben gereageerd. Jullie zijn in totale verwarring over wat jullie eigenlijk gaan toepassen. Dat is de illustratie van het probleem: je weet het gewoon niet meer hoe je je kunt verantwoorden omdat er ook geen antwoord en geen verantwoording is. Je zit vast in cirkelredeneringen. Je zit vast in een situatie waarbij je geen duidelijk criteria hebt, niet kunt identificeren wat het criterium 'segregatie' is, daar geen heldere definitie voor hebt, en een discretionaire bevoegdheid geeft aan de minister-president om gemotiveerd af te wijken van een bepaald advies. Waar wij geen inzichten in gaan hebben, in die discretionaire bevoegdheid. Wie zijn we hier wat wijs aan het maken?

Mijnheer Van de Wauwer, ik denk dat de conclusie is: ofwel toont u inderdaad de verantwoordelijkheidszin om uw woorden na te komen en tegen dit ontwerp van decreet te stemmen, ofwel gaat u mee in een cirkelredenering die op geen enkele van de vragen een antwoord geeft. Op geen enkele. *(Applaus bij Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Ik moet mevrouw Almaci toch gelijk geven dat het een beetje absurd wordt. *(Gelach)*

Ik geef haar eigenlijk al de hele tijd gelijk in dit debat. Mijnheer Van de Wauwer, u zegt dat het criterium rond het niet-terugplooiën op de etnisch-culturele achtergrond voor elke organisatie geldt. Ja, natuurlijk, maar welk mogelijk probleem bent u aan het voorzien, als u zegt dat dat geldt voor elke organisatie? Hebt u schrik dat het Ethisch Vegetarisch Alternatief zich zou terugplooiën op een etnische achtergrond? Denkt u dat çavaria dat binnenkort gaat doen? Natuurlijk gaat het over die etnisch-culturele organisaties! Natuurlijk staat dat er daarvoor in. Dat staat er niet in voor elke mogelijke organisatie, voor het hypothetisch probleem dat allerlei organisaties plots zouden terugplooiën op hun nieuwe etnisch-culturele identiteit. Dat staat erin voor het viseren van die organisaties, en de heer Brusselmans pusht en pusht en pusht om het zover te krijgen. Dat zegt natuurlijk alles, dat hij daarvoor aan het pushen is. Omdat hij uit de mond van de heer Meremans wil horen waarom het er echt instaat en we weten het allemaal. Iedereen voelt het. U voelt het ook, mijnheer Van de Wauwer, daarom zegt u dat u het er eigenlijk niet mee eens bent. Dat staat erin om bepaalde organisaties te viseren. Dat is de enige reden waarom dat in het ontwerp van decreet staat en dat is exact de reden waarom diezelfde organisaties zeggen dat het eruit moet worden gehaald. *(Applaus bij de PVDA en Groen)*

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Organisaties kunnen zich focussen op mensen met één bepaalde etnisch-culturele achtergrond, dat is het probleem niet. Als zij hun werking louter daarop baseren wel. De volgende stap is om aan bridging te doen en dat doen al die organisaties vandaag. Op die manier dragen zij keihard bij aan die inclusie, aan die gemeenschapsvorming. Dat is waarom ik zeg dat er vandaag geen organisaties daar de dupe van zullen zijn.

En collega Almaci, nogmaals: ja, ik zal wel voor dit ontwerp van decreet stemmen. En ja, ik heb nog altijd wel moeite met dit artikel 14. Maar er zitten zoveel andere zaken in die de sector zelf vraagt, en waar u in de commissie tegen hebt gestemd. Dus ik zou nu aan u willen vragen: wat zult u straks doen, bij die artikelsgewijze stemmingen? Zult u deze keer wel die aanpassingen die de sector zelf vroeg, die de sector ten goede zullen komen, die de planlast zullen vermindern, goedkeuren, en zo de sector steunen?

En wat die bevoegdheid van de Vlaamse Regering betreft: het is nog altijd gemotiveerd afwijken van een advies. En gelukkig dat dat op sommige vlakken kan. Ik heb u geen kritiek horen geven toen dat gebeurde voor het Kunstendecreet, toen heel veel organisaties gered werden, toen Wel Jong, waar collega Brusselmans naar verwees, onder een ander decreet ook gered werd. Gelukkig dat die mogelijkheid bestaat.

De voorzitter: Kunnen we dan terug naar collega Meremans gaan?

Meyrem Almaci (Groen): Ik ben rechtstreeks aangesproken, dus ik zou graag willen antwoorden.

De voorzitter: Allé, kort dan, alsjeblieft.

Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Dus één: er is geen probleem op het terrein. Dus we maken een oplossing voor een probleem dat niet bestaat, maar voel u vooral niet geïrriteerd. Dat hebt u eigenlijk net gezegd. Ik vind dat een interessante gedachteswisseling. Goed, zo werkt het in mijn privé niet, zo werkt het niet in de organisaties waar ik vrijwilliger ben, maar zo werkt het blijkbaar wel bij cd&v. Tot zover uw waardering voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk en de feiten. Dat is één.

Twee, opnieuw: u hebt daarnet niet eens geluisterd naar het antwoord dat ik gaf over waarom wij dit ontwerp van decreet op twee fundamentele punten zo problematisch vinden. Eén: effectief omdat het ontwerp van decreet, dat zegt dat het segregatie wil tegengaan, gaat segregeren. Ik vind dat niet niets. Ik sta ervan te kijken hoe jullie zich in duizend bochten wringen om die cognitieve dissonantie te ontwijken, maar goed. En twee: omdat de landelijke middelen al sinds 2017 niet zijn geïndexeerd, waardoor de minimale enveloppe echt problematisch laag is geworden. Wij hebben daar amendementen op ingediend. U hebt de kans om straks nog eens goed na te denken over het moeras waarin u zich hebt vastgereden, en over die waarden waarvan u zegt dat ze zo belangrijk zijn, maar die vandaag met de voeten worden getreden, want dit ontwerp van decreet zet het civiel perspectief zwaar onder druk. Dat is de vaststelling. Het gaat bevoogden, waar het eigenlijk een ontvoogdingsstrijd zou moeten steunen, en ik vind dat opmerkelijk.

Ten slotte: er werd verwezen naar het Kunstendecreet. Ook daar heb ik op geantwoord. Onze partij heeft wel degelijk kritiek gegeven op de uitwerking van het nieuwe Kunstendecreet. En wij hebben moeten bijspringen, omdat u zag dat de kritiek vanuit de sector zo groot was, dat u wel iets moest doen. U hebt dus toen die portemonnee opengetrokken. De vraag is: wat zal het titanengevecht volgende keer zijn? Wie zal er dan bij komen en wie niet?

De voorzitter: Ja, dat zullen we dan wel zien. *(Gelach)*

Meyrem Almaci (Groen): Maar dat is de vraag die hij stelde. Dus ik heb erop geantwoord. En uw antwoord toont dat er nu fond willekeur is.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter.

Er moet mij ook nog iets van het hart, mevrouw Almaci. 'Heel de sector', wordt gezegd. Heel de sector is tegen! Iedereen is tegen! Dat is natuurlijk de vraag. Ik weet natuurlijk ook wel dat er een belangenorganisatie is die zegt dat ze tegen zijn. Maar ik wil toch nog iets meegeven: dat zowel ikzelf als medewerkers van

ons, als wij in interactie gaan met die organisaties, ook op activiteiten van diezelfde organisaties die zeggen dat ze de sector vertegenwoordigen, toch ook wel wat diverse geluiden horen. Dus ik zou voorzichtig zijn, als jullie zeggen dat heel de sector dit of dat zegt. Ik moet eerlijk zeggen: veel kritieken, veel protest, hebben wij persoonlijk niet binnengekregen. Ik zal het zeggen zoals het is. *(Opmerkingen bij Groen)*

Wij voeren wel dialoog, en onze deur staat altijd open voor alle organisaties. Dat hebben we gedaan met het Kunstendecreet, en nu opnieuw. Dus ik wil toch even wat nuanceren.

Ten tweede: we leven nu in een maatschappij waar diverse groepen naast elkaar leven. Nu kun je zeggen dat dat niet waar is, het is wel zo. Dat moeten we erkennen. Op dat gebied hebben we in Vlaanderen nog te weinig progressie gemaakt. Nu vragen wij aan organisaties dat zij, als zij met bepaalde groepen werken, niet enkel aan bonding, maar ook aan bridging doen, en maken wij dat een voorwaarde, omdat we dat potverdorie belangrijk vinden, dat er interactie is, dat er gemeenschapsvorming is. Dat zijn juist ook de essentiële pijlers van het sociaal-cultureel werk. En u mag honderd keer zeggen dat een hond een kat is, het blijft een hond. Als u honderd keer zegt dat het een cirkelredenering is, dat het een moeras is ... Ik kan zeggen: u kunt dat honderd keer blijven zeggen, ik zeg dat het niet zo is.

En daarom vinden wij het belangrijk dat die criteria of die voorwaarden ook in dit ontwerp van decreet blijven staan.

Collega's, nogmaals – en ik ga daarmee ook besluiten –: wij wijzigen niets aan de rollen en de functies van het sociaal-cultureel werk. Wij erkennen de maatschappelijke functie. We erkennen voluit dat civiel perspectief. Laat dat zeer duidelijk zijn. Nogmaals: iedereen kan een vereniging oprichten met wie hij of zij dat wil. Het is aan de overheid om een kader te scheppen en te zeggen op welke voorwaarden zij belastinggeld geeft, subsidies, investeringen aan die organisaties.

Collega's, ik geloof zeer sterk in dit ontwerp van decreet. Het is al aangehaald door verschillende collega's, voor en tegen: het is een belangrijk ontwerp van decreet. Ik hoop dat jullie dit mee willen steunen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Collega Meremans, één, u ontkent het daglicht, want u zegt dat er nog andere organisaties zijn, dat niet heel de sector overtuigd is dat die bewuste bepaling een slechte bepaling is. Excuseer, Socius, de SARC, waar alle belanghebbenden in vertegenwoordigd zijn en De Federatie konden niet helderder zijn dan dat. Alle drie hebben ze gezegd: schrap die bepaling.

Ten tweede bent u, om zich er proberen uit te praten, insinuaties aan het doen van "ik hoor andere geluiden over bepaalde organisaties". *(Opmerkingen van Marius Meremans)*

Mijnheer Meremans, dan moet u dat concreet maken. We gaan nog eens proberen. We hebben een amendement ingediend om die bewuste bepaling te schrappen. Die getuigt van wantrouwen, die is discriminerend en die zet het hele decreet op losse schroeven. U bent zich compleet in het moeras aan het storten. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Beste collega's, ik ga niet meer in debat, want dat hebben we in de commissie ook al gehad, meermaals over dit thema.

Mevrouw Almaci heeft daarstraks gezegd: “Moet ik hier nu nog op antwoorden? Ik heb daar in de commissie al op geantwoord.” Als dat de norm geweest was van dit debat, dan was er niet veel gezegd want alle elementen die hier aan bod geweest zijn, waren in de commissie ook aanwezig.

Ik ga een aantal dingen toch herhalen. Als we de discussie hebben over artikel 14, eerste lid, 3°, dan moet je toch de twee-eenheid van dat artikel zien: etnisch-culturele afkomst en segregeren werken. Dat segregeren werken is natuurlijk belangrijk. Dan zijn er aan mij en ook aan anderen vragen gesteld: kunt u organisaties noemen? Ik ken niet alle 130 organisaties uit het sociaal-culturele werk van buiten. Nee, ik ken ze niet allemaal. Dus zegt men: je kunt ze kennen door de evaluatierapporten. Maar dit was juist geen criterium. In die zin zullen we dat dus zien. Zeggen dat er geen probleem is? Dat weet ik niet. Dat was nooit een criterium. We gaan de analyses maken bij de volgende subsidieronde.

Er is de vraag over pure symboliek. Voor mij is dit geen pure symboliek, want anders zou ik het niet in het ontwerp van decreet gestoken hebben. Maar als andere collega's dat eerder symbolisch vinden, dan is het hun goed recht om dat te zeggen.

Het is waar: de SARC en Socius hebben adviezen gegeven. Wij hebben heel veel met de SARC en Socius aan tafel gezeten. We hebben heel veel elementen van hun adviezen overgenomen, maar het zijn adviezen. Uiteindelijk is het hier het parlement dat beslist over het al dan niet integreren van die adviezen in een decreet. Het is voor mij geen gezagsargument dat de SARC en Socius dat zeggen. Het is natuurlijk wel een element dat je in overleg met die belangenorganisaties kijkt wat we van hun adviezen zoveel mogelijk in het decreet kunnen overnemen. De voorbeelden zijn hier legio genoemd dat de meeste dingen overgenomen zijn, behalve inderdaad dat punt van 14, §3 en ook het ander punt dat hier onderwerp van debat was, de zogenaamde discretionaire bevoegdheid of het primaat van de politiek.

Collega's, laat ons duidelijk zijn: het huidige decreet sociaal-cultureel werk is het enige decreet in cultuur dat die grenzen van 'je mag zoveel stijgen en zoveel dalen' kende. Dat maakt inderdaad dat je wat minder bewegingsvrijheid hebt om organisaties die het zeer goed doen, goed te belonen en organisaties die het zeer slecht doen, daar ook op te duiden dat het ook consequenties heeft voor de subsidies, zodanig dat er dynamiek in dat decreet komt. Dat is juist de reden, bijvoorbeeld in het Kunstendecreet, dat we dat zo gedaan hebben, om niet vast te hangen aan organisaties voor lengte van jaren, zelfs als ze niet meer presteren wat ze vroeger gepresteerd hebben, om daar toch te kunnen zeggen: laat nieuwe organisaties instromen en hou die boel scherp.

Dat is hier net hetzelfde. En dan is dat niet de willekeur van de politiek, want als je adviezen krijgt van een commissie die je zelf aangesteld hebt, kun je daar natuurlijk niet zomaar van afwijken. Dat weet iedereen hier in het parlement. Dan moet dat gemotiveerd zijn. En die motivatie kan worden aangewend om er nog elders zijn gelijk mee te halen. Dat is een systeem dat we kennen in heel wat decreten in het culturele werk, maar ook daarbuiten, in welzijn en zo. En dat is een goed systeem. Dat systeem werkt. Maar het laat wel toe dat je als politiek toch enige vrijheid hebt om dynamiek in die sector te creëren.

Op die twee punten wou ik toch even ingaan, voorzitter, hoewel al die dingen in de commissie al in het lang en het breed gezegd zijn. Maar ik dank de leden voor het debat. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Ik vind dat de minister-president bijzonder laconiek omgaat met het feit dat de partijen van de regering opnieuw absoluut niet uit één mond aan het spreken zijn over die betreffende passage. Dit is een baanbrekend ontwerp van decreet, in de foute zin van het woord. De Chinese Muur die er zogezegd zou zijn tussen het Vlaams Belang en de N-VA, bleek tijdens de onderhandelingen een Japans papieren schermpje. En dat heeft geleid tot een scheur, en tot een zin in een ontwerp van decreet waar een hele sector van zegt dat men het niet wil.

En u mag zeggen: “We hebben geluisterd naar de sector, en uiteindelijk beslissen wij wel wat we houden en wat we niet houden. Dat is het primaat van de politiek.” Maar, minister-president, u hebt gisteren gezien wat die houding van buigen of barsten al drie regeringen op rij – we hebben Brussel-Halle-Vilvoorde gehad, we hebben Marrakesh gehad, en we hebben gisteren stikstof gehad – heeft teweeggebracht. En dat zijn alleen nog maar regeringen. De schade in de samenleving van dat soort houding om mordicus niet in te gaan op de unanieme vraag van een sector... Dat is een buigen-of-barstenhouding die een samenleving kapot maakt, die wantrouwen installeert en die maakt dat je niet kunt vertrouwen op een hogere overheid.

Minister-president, ik had gehoopt dat u daaruit had geleerd. Mijn hoop is fout gebleken. Ik had gehoopt dat twee partijen zich niet tegen de muur zouden laten plakken, maar ze zijn van lopende zaken naar uit de hand lopende zaken gegaan. Dit is een uit de hand gelopen flirt. En twee partijen waarvan ik andere waarden had verwacht, gaan daarin mee. Ik vind dat inderdaad ontstellend.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nrs. 1508/7 en 1508/7-Erratum)

– *Artikel 1 tot en met 13 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen op artikel 14. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nrs. 1508/8 en 1508/9)

De stemmingen over de amendementen en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 15 tot en met 30 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement tot vervanging van artikel 31. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1508/8)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 32 tot en met 66 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen tot gedeeltelijke uitvoering van verordening (EU) 2020/1055 van het Europees Parlement en de Raad van 15 juli 2020 houdende wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1071/2009, (EG) nr. 1072/2009 en (EU) nr. 1024/2012 teneinde ze aan te passen aan ontwikkelingen in de wegvervoersector
– 1561 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen tot gedeeltelijke uitvoering van verordening (EU) 2020/1055 van het Europees Parlement en de Raad van 15 juli 2020 houdende wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1071/2009, (EG) nr. 1072/2009 en (EU) nr. 1024/2012 teneinde ze aan te passen aan ontwikkelingen in de wegvervoersector.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1561/1)

– *Artikel 1 tot en met 16 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

AANWIJZING van een Vlaamse ombudsman ad interim

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de aanwijzing van een Vlaamse ombudsman ad interim.

Op 20 september 2022 liep het tweede mandaat van de heer Bart Weekers als Vlaams ombudsman af. In afwachting van de selectie, benoeming en indiensttreding van een nieuwe ombudsman is de heer Weekers het mandaat blijven uitoefenen, overeenkomstig artikel 7bis, tweede lid, van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst.

De heer Bart Weekers wenst zijn mandaat van Vlaams ombudsman op 12 maart 2023 te beëindigen. In afwachting van de selectie, benoeming en indiensttreding van een nieuwe ombudsman kan het Vlaams Parlement een ombudsman ad interim aanwijzen. De heer Erwin Janssens, sinds 1999 medewerker van de Vlaamse Ombudsdienst, heeft zich, als enige, kandidaat gesteld. De heer Erwin Janssens beantwoordt aan alle benoemingsvoorwaarden.

Namens het Uitgebreid Bureau stel ik de plenaire vergadering voor om het mandaat van de heer Bart Weekers te beëindigen op 12 maart 2023 en de heer Erwin Janssens aan te wijzen tot Vlaams ombudsman ad interim met ingang van 13 maart 2023, tot de indiensttreding van de nieuwe Vlaamse ombudsman.

Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

Dan verklaar ik de heer Erwin Janssens aangewezen tot Vlaams ombudsman ad interim met ingang van 13 maart 2023.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuurogoederen ter voldoening van de erfbelasting
– 1507 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuurogoederen ter voldoening van de erfbelasting.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;
47 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
59 leden hebben ja geantwoord;
45 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

De redenen voor onthouding zijn dezelfde als de vorige keer? Stemafspraken met collega's die met bevallingsverlof zijn? Of hebt u daar nog iets aan toe te voegen, collega Bex? (*Opmerkingen van Stijn Bex*)

ONTWERP VAN DECREET over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk
– 1508 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 23, van Meyrem Almaci, op artikel 14 van het ontwerp van decreet over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

108 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
25 leden hebben ja geantwoord;
81 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 24, van Katia Segers, Hannelore Goeman en Hannes Anaf, op artikel 14.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

109 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;
81 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, uiteraard maak ik graag een stemafsprak met collega's uit de meerderheid. Maar als ik dan zie dat niet alle collega's van de meerderheid meestemmen, dan is dat misschien wel wat jammer.

De voorzitter: Wat bedoelt u met niet meestemmen?

Stijn Bex (Groen): Dat niet iedereen gestemd heeft.

De voorzitter: De Brusselaars mogen meestemmen.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, voor alle duidelijkheid, wij leveren hier stemafspraken. Dat levert regelmatig discussies op, ook in mijn eigen fractie. Ik wil dat niet onder stoelen of banken steken. Daarnet werd het quorum gehaald dankzij de twee onthoudingen. Nu zijn er mensen van de meerderheid die vertrekken, die weg zijn en hierover niet willen stemmen.

Collega's van de meerderheid, sorry, maar dit werkt zo niet. Wij doen een inspanning zodat jullie het quorum bereiken, maar dan mogen wij toch verwachten dat de mensen van de meerderheid die aanwezig zijn, ook stemmen. Anders stopt het. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 26, van Onno Vandewalle, op artikel 14.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
82 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 14.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;

26 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 14 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 25, van Katia Segers, Meyrem Almaci, Hannelore Goeman, Elisabeth Meuleman, Hannes Anaf en Tine Van den Brande, tot vervanging van artikel 31.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;
82 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 31.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 31 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen tot gedeeltelijke uitvoering van verordening (EU) 2020/1055 van het Europees Parlement en de Raad van 15 juli 2020 houdende wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1071/2009, (EG) nr. 1072/2009 en (EU) nr. 1024/2012 teneinde ze aan te passen aan ontwikkelingen in de wegvervoersector – 1561 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen tot gedeeltelijke uitvoering

van verordening (EU) 2020/1055 van het Europees Parlement en de Raad van 15 juli 2020 houdende wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1071/2009, (EG) nr. 1072/2009 en (EU) nr. 1024/2012 teneinde ze aan te passen aan ontwikkelingen in de wegvervoersector.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
59 leden hebben ja geantwoord;
46 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

MOTIE van Els Robeyns en Annick Lambrecht tot besluit van de op 17 februari 2023 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over het gebrek aan controles op onze autokeuringsbedrijven en het mislopen van honderdduizenden euro's overheidsgeld
– 1591 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Els Robeyns en Annick Lambrecht tot besluit van de op 17 februari 2023 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over het gebrek aan controles op onze autokeuringsbedrijven en het mislopen van honderdduizenden euro's overheidsgeld.

Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Ik wil nog heel kort de motie toelichten.

Ik denk dat we allemaal weten dat heel wat wageneigenaars al jarenlang ontevreden zijn over onze autokeuringsbedrijven en daar heel wat klachten over hebben. Het is te duur, men moet te lang wachten, er is willekeur, gebrek aan transparantie, slechte communicatie. Dat waren de resultaten van een onderzoek in 2015. Het komt jaarlijks terug in het jaarverslag van de ombudsman. En het bleek recent opnieuw, naar aanleiding van een onderzoek door een journalist van Het Laatste Nieuws.

Uit dat onderzoek bleek ook dat er een totaal gebrek aan controle op onze autokeuringscentra is. Als je weet dat twee inspecteurs op 3 miljoen autokeuringen, verspreid over 43 keuringsstations, moeten toezien, dan hoeft dat ook niet te verbazen. Door dat gebrek aan controle en een gebrek aan beleid hebben die autokeuringsbedrijven de afgelopen jaren 140.000 euro te weinig gestort aan de Vlaamse overheid, zonder dat de administratie of de revisor dat heeft opgemerkt. Die 140.000 euro staat vast. Van 290.000 euro is het nog niet duidelijk. Dat kan er nog bij komen. De minister erkent de fouten en laat een audit doen door Audit Vlaanderen, maar wij vinden dat er meer moet gebeuren.

Vlaanderen is ondertussen al jaren bevoegd voor de autokeuringscentra, en het wordt tijd om effectief werk te maken van beleid en visie daarrond en te zorgen voor meer controleurs en meer controles, voor het actualiseren van de procedures en de wetgeving, voor meer en betere dienstverlening en klantgerichtheid, en tot slot voor een uniformisering van het prijzenbeleid. We hopen dat de collega's deze vragen ondersteunen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Vraag nog iemand het woord? *(Neen)*

Begin van de stemming.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
47 leden hebben ja geantwoord;
61 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Wim Verheyden, Bart Claes, Carmen Ryheul en Chris Janssens tot besluit van de op 17 februari 2023 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over het gebrek aan controles op onze autokeuringsbedrijven en het mislopen van honderdduizenden euro's overheidsgeld – 1587 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Wim Verheyden, Bart Claes, Carmen Ryheul en Chris Janssens tot besluit van de op 17 februari 2023 in commissie gehouden interpellatie door Els Robeyns aan minister Lydia Peeters over het gebrek aan controles op onze autokeuringsbedrijven en het mislopen van honderdduizenden euro's overheidsgeld.

De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Zeer kort, voorzitter. Collega Robeyns heeft de zaak perfect samengevat. Op basis van de problematiek die we in de commissie hebben besproken, hebben we eveneens een motie ingediend.

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
89 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 15 maart 2023 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 20.17 uur.*

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Onno Vandewalle, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın.

Afwezig met kennisgeving

Karolien Grosemans: ambtsverplichtingen;

Freya Perdaens, Annabel Tavernier: bevallingsverlof;

Mieke Schauvliege: familieverplichtingen;

Roosmarijn Beckers, Maarten De Veuster, Gwenny De Vroe, Sihame El Kaouakibi, An Moerenhout, Gwendolyn Rutten, Stefaan Sintobin, Manuela Van Werde: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr. 1:****JA-stemmen:**

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel,

Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Thijs Verbeurgt

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Thijs Verbeurgt

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Thijs Verbeurgt

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever,

Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maaike De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Thijs Verbeurgt

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De

Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Thijs Verbeurgt

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez